

ISSN 0125-0906

วารสาร ปาราชการ

ปีที่ ๔๕ ฉบับที่ ๒ เดือนมีนาคม-เมษายน ๒๕๔๓

พระวรวงศ์เธอ

สจ. พระยาศรีสุริยราช

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประทานในวันข้าราชการพลเรือน - วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๓

เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ แห่งพระมหากษัตริย์บรมราชวงศ์ ทรงโปรดให้มีการใช้นามสกุลขึ้นนั้น ก็ด้วยทรงมีพระมหากรุณาที่จะเตือนใจพสกนิกรไทยทั้งหลายของพระองค์ ท่านให้สำนึกในชาติสกุลของตน ให้ห่วงใยรักษาชาติสกุลของตน ไม่ประพฤติปฏิบัติในทางจะทำชาติสกุลให้เสื่อมเสีย ถ้าไม่มีนามสกุลเป็นส่วนของใครของใคร ก็ย่อมไม่มีหลักผูกพันจิตใจ จะคิดจะพูดจะทำอะไรก็ย่อมจะไม่ห่วงถึง ว่าความเสื่อมเสียจะเกิดอย่างไร ย่อมจะคิดพูดทำไปตามอำนาจของกิเลส โดยปราศจากสิ่งที่เป็นสำนักช่วยยับยั้ง ให้เว้นการคิดไม่ดีพูดไม่ดีทำไม่ดี ที่อาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่ชาติสกุลตน แต่ย่อมจะระมัดระวังการคิดการพูดการทำ ให้เป็นเครื่องเชิดชูรักษาสกุลวงศ์ของตนนี้เป็นธรรมดาของผู้คนทั้งหลาย

วันต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีขึ้นในระยะหลังนี้ เช่นวันข้าราชการพลเรือน ที่ให้เป็นวันที่ ๑ เมษายน ก็ควรจะให้ประโยชน์แก่จิตใจผู้เป็นข้าราชการพลเรือน เช่นเดียวกับที่ให้ประโยชน์แก่จิตใจผู้ได้มีสกุลวงศ์ใช้เป็นของตนของตน นั่นก็คือผู้เป็นข้าราชการพลเรือนควรมีเวลาคิดได้บ้าง แม้เพียงปีละหนึ่งวันว่าหน้าที่ของตนคือเป็นผู้ทำงานถวายพระราชาแห่งประเทศ ต้องทำหน้าที่นั้นให้ดีที่สุด จะไปทำอย่างเดียวกับผู้ไม่มีหน้าที่ทำงานเพื่อพระราชาแห่งประเทศย่อมไม่สมควร

ข้าราชการพลเรือนมีหลายหน่วยงาน แต่ทุกหน่วยงานก็เพื่อทำถวายพระราชแห่งประเทศ จึงใช้คำว่า “ข้าราชการ” แต่ไม่ว่า-แต่ละหน่วยงานจะมีงานที่แตกต่างกันอย่างไร ก็มีหน้าที่ที่พึงปฏิบัติตรงกันทุกหน่วยงานอย่างหนึ่ง คือต้องเป็นแบบอย่างที่ดีงาม มีน้ำใจไมตรี หรือจะเรียกว่ามีเมตตาแก่บรรดาผู้เข้ามาติดต่อเกี่ยวข้อง โดยไม่เลือกฐานะหรือบุคคล พยายามทำเรื่องทั้งหลายที่ได้รับเป็นเรื่องง่ายที่สุด เพื่อตัดความกังวลใจของเจ้าของเรื่อง เป็นการช่วยให้เขามีความเบาสบายใจ ให้เขารู้สึกว่าไม่มีความยุ่งยากเมื่อเข้ามาเกี่ยวข้องพึงพาอาศัยข้าราชการ

ข้อสำคัญที่รู้สึกอยากจะพูด อยากจะระบายความในใจก็คือ ทุกวันนี้เป็นห่วงความเป็นไทย จะรักษาไว้ให้เด่นชัดได้อย่างไรหรือไม่ และใครจะเป็นแกนนำที่สำคัญในการรักษาความเป็นไทยไว้ให้ชัดเจน ข้าราชการพลเรือน โดยเฉพาะที่เป็นสุภาพสตรีน่าจะรับงานนี้ไปทำได้อย่างดีที่สุด เมื่อมีประกาศอนุญาตให้นุ่งกางเกงไปทำงานได้นั้น มีผู้มาบ่นให้ฟังมากมาย ว่าไม่น่าให้เป็นเช่นนั้น น่าจะให้สวมผ้าหรือกระโปรงคลุมเข้าเสียด้วยซ้ำไป การละเมิดศีลข้อ ๓ จะได้ลดน้อยลง เป็นโอกาสดีที่จะได้นำความไม่พอใจของเพื่อนคนไทยมาบอกกล่าวขอความร่วมมือจากข้าราชการพลเรือน โดยเฉพาะที่เป็นสุภาพสตรี จึงขอนำมาบอกกล่าวไว้ในที่นี้ด้วย และใคร่ขอหวังให้มีผู้เห็นด้วยมาก ๆ ในความใกล้จะไม่เหลืออีกแล้ว น่าเสียดายเป็นที่สุด น่าห่วงใยเป็นที่สุด ความเป็นไทยนั้นยิ่งใหญ่ นัก รักษาไว้เถิด ทั้งด้วยการแต่งกายการพูดจาพาทิ และกิริยามารยาท ที่แบบไทย หรือของไทยนั้นงามนัก ขอฝากข้าราชการพลเรือนที่มีจำนวนมาก มีผู้คนเข้าเกี่ยวข้องด้วยมาก ได้ภูมิใจรับหน้าที่รักษาความเป็นไทยไว้ให้เห็นเด่นชัดเถิด แต่งกายก็ให้เรียบร้อย กิริยามารยาทก็ให้เรียบร้อย วาจาพาทิก็ให้อ่อนโยน ไม่หยาบคาย ข้าราชการผู้ใหญ่ ข้าราชการผู้น้อยก็ยอมทำตาม พร้อมเพรียงกันให้จริง ไม่นานนักก็จะได้ภูมิใจอย่างยิ่ง ว่าหญิงไทย ข้าราชการพลเรือนไทย คือผู้เป็นกำลังสำคัญรักษาความเป็นไทยไว้ได้ คิดให้ดี ว่าเป็นศักดิ์ศรีเพียงใดแก่ชีวิต - ชีวิตนี้ที่พระพุทธศาสนาสุภาษิตกล่าวไว้เป็นความจริงว่า “ชีวิตนี้น้อยนัก” ไม่นานก็จะพากันทั้งชีวิตนี้ไปแล้ว ทำดีเพื่อชาติไว้เถิด จะไม่เสียชาติเกิดเลย ขออำนาจพรให้มีสัมมาทิฐิ เห็นถูกเห็นชอบ เพื่อได้ทำถูกทำชอบ ช่วยให้ประเทศไทยมีความเป็นไทยอยู่ได้ตลอดไป ขออำนาจพร

สาร
นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี
เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน
วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๓

เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๓ ผมขอส่งความ
ระลึกถึงและปรารถนาดีมายังข้าราชการพลเรือนที่รักทุกท่าน

ประเทศของเราเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ในโลกที่มีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ
เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีและความผาสุกของประชาชน และมุ่งไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ขณะเดียวกัน
ก็ต้องเร่งแก้ไขปัญหาและผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้ทันกาล มีประสิทธิภาพ และมี
การดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างสมรรถนะของประเทศในการแข่งขันบนเวทีโลก รวมถึง
การเสริมสร้างความร่วมมือกันทำงานของชุมชนและสังคม งานเหล่านี้ต้องการความรู้ ความสามารถ
ความรับผิดชอบและความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคม โดยเฉพาะความร่วมมือร่วมใจของ
ข้าราชการทุกคนในการปฏิบัติหน้าที่

อาชีพข้าราชการเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีความมั่นคง อยู่ในฐานะที่จะทำประโยชน์แก่
ประเทศชาติโดยตรง จึงขอให้ข้าราชการทุกคนตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตน และตั้งใจทำงาน
ด้วยความซื่อสัตย์ อดทน มุ่งประโยชน์สุขของสังคมและประชาชนเป็นที่ตั้ง รวมทั้งรู้จักนำคุณค่าและ
ยึดหลักของข้าราชการตามรอยพระยุคลบาท คือมีคุณธรรม มีหลักการทำงาน เพื่อเป็นข้าราชการที่ดี
และพลังแผ่นดิน

ผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย โปรดดลบันดาลให้
ข้าราชการพลเรือนทุกคนประสบความสุข ความเจริญ มีกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญา ปฏิบัติหน้าที่
ได้อย่างเต็มความสามารถ เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์และพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

(นายชวน หลีกภัย)
นายกรัฐมนตรี

บทบรรณาธิการ

วันที่ ๑ เมษายน ของทุกปี เป็นวันสำคัญของข้าราชการพลเรือนทุกคน

ในปีนี้ วารสารข้าราชการ ขอมีส่วนร่วมในงานวันข้าราชการพลเรือนด้วย
“ข้าราชการ : คนดีของชาติ” “การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อเป็น
ข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน” “คุณค่าใหม่ของข้าราชการ” และเรื่องอื่นๆ
ที่น่าสนใจอีกหลายเรื่อง

วารสารข้าราชการฉบับนี้ได้รับการปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอเพื่อให้
เพื่อนข้าราชการได้รับประโยชน์ทั้งในด้านเนื้อหาสาระของเรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวกับ
ราชการและข้าราชการ รวมทั้งได้รับความเพลิดเพลินจากเรื่องเบาๆ ในคอลัมน์
ประจำที่หลากหลาย

คณะผู้จัดทำยินดีรับข้อคิดเห็น คำติชม หรือข้อเสนอแนะจากทุกท่าน

สวัสดี

เจ้าของ

สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.

โทร. ๒๘๑-๙๔๔๔, ๒๘๑-๓๓๓๓ ต่อ ๑๑๓๔

ที่ปรึกษา

นางทิพาวดี เมฆสวรรค์

นายบุญปลูก ชายเกตุ

นายศุภวัชต์ โชติกาญจน์

นายสิมา สีมานันท์

นายเฉลิม ศรีผดุง

บรรณาธิการ

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล
ภาครัฐ สำนักงาน ก.พ.

คณะผู้จัดทำ

กลุ่มเจ้าหน้าที่สัมพันธ์ สำนักพัฒนาระบบ
บริหารงานบุคคลภาครัฐ

ผู้จัดการสวัสดิการ

นายพันธุ์เรือง พันธุหงส์

พิมพ์ที่

บริษัท สำนักพิมพ์ สัมหวาน จำกัด

โทร. ๐๓๐๕๕๐-๘ แฟกซ์ ๒๓๘-๑๐๗๔

วัตถุประสงค์การจัดทำ

๑. เพื่อเผยแพร่วิชาการและความเคลื่อนไหวทางด้านการบริหารงานบุคคล
๒. เพื่อเผยแพร่แนวความคิดในการปฏิบัติราชการ
๓. เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างข้าราชการในการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อราชการ
๔. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาข้าราชการ

ต้องการให้ข้อเสนอแนะตามปัญหาระเบียบ
ข้าราชการหรือส่งบทความแสดงความคิดเห็น

โปรดส่งไปที่

บรรณาธิการวารสารข้าราชการ
สำนักงาน ก.พ. ถ.พิษณุโลก ดุสิต
กทม. ๑๐๓๐๐

สารบัญ

	หน้า
๑ การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียง ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล	๑
๗ วันข้าราชการพลเรือน ฉันทิภพ จำเริญเดชะจติก	๗
๑๔ ข้าราชการ : คนดีของชาติ วินัย กลั่นสุวรรณ	๑๔
๑๘ การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อเป็น ข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน ดร.สุทิน ลิ้มปะชาติ	๑๘
๒๗ ป.ป.ช. กับชีวิตข้าราชการ ดร.ประสิทธิ์ ดำรงชัย	๒๗
๓๗ ข้าราชการกับศาลปกครอง ดร.ชาญชัย แสวงศักดิ์	๓๗
๔๘ ก้าวใหม่ของข้าราชการตุลาการ นิวัฒน์ วัชรธากา	๔๘
๕๒ คุณค่าใหม่ของข้าราชการ การปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยม สำนักงาน ก.พ.	๕๒
๕๔ จากภาพสู่ข่าว กรกีนธุ์ จารุวรรณ	๕๔
๕๙ มองการปฏิรูประบบราชการวันนี้ “คนใกล้”	๕๙
๖๔ การปกครองท้องถิ่นประเทศฟิลิปปินส์ จุลิศร เดชา	๖๔
๗๒ รู้จักสมาธิ เพื่อพัฒนาตน ศาสตราจารย์พิเศษเสฐียรพงษ์ วรรณปก	๗๒
๗๘ ท่อไอเสีย “เทอร์โบ”	๗๘
๘๓ รู้ศัพท์ รู้แสง “ไทรวิชัย”	๘๓
๘๔ อินไซด์ราชการ “นวลทิพย์”	๘๔
๘๕ อุทธรณ์ก่อนทำผิด เอกศักดิ์ ตริภุณณสวัสดิ์	๘๕
๘๙ กฎ ระเบียบ และเรื่องที่น่ารู้	๘๙
๙๓ เกมส์ สุรศักดิ์ ศรีพิพัฒน์	๙๓

การดำเนินชีวิตในระบบ
เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล*

พ ลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชกระแสรับสั่งแนะแนวทางการดำเนินชีวิต โดยให้หลักเศรษฐกิจพอเพียง นับเนื่องมาจนถึงวันนี้ก็เป็นเวลา ๑ ขวบปีพอดี วิฤติการณ์ เศรษฐกิจของประเทศก็ยังคงอยู่ สมควรที่พวกเราได้ทบทวนพระราชกระแสกันอีกครั้ง เพื่อให้พวกเราได้ “ใจดี สู้เสีย” กันต่อไป เพื่อนำให้ตัวเราและชาติบ้านเมืองได้ผ่านมรสุม ร้ายที่กำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ ด้วยสติที่มั่นคง ปัญญาที่เฉียบแหลมและด้วยความรู้ ความเข้าใจ อย่างลึกซึ้ง เพื่อปรับวิถีชีวิตของพวกเราชาวไทยให้ยึดมั่นแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อ สร้างและยึดมั่นวิถีชีวิตไทย อันนำมาสู่พวกเราชาวไทยทุกหมู่เหล่าต่อไปชั่วกาลนาน

* เลขานุการมูลนิธิชัยพัฒนา

อดีตเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

อดีตเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ความหมาย : เศรษฐกิจพอเพียงหรือระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้

- เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยพยายามหลีกเลี่ยงที่จะต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ

- เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด

- หากกล่าวโดยสรุป คือ หันกลับมายึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิต

เศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นพื้นฐานของความมั่นคงในการดำรงชีวิต ที่ส่งผลให้สามารถพึ่งตนเองได้

หลักการพึ่งตนเอง อาจจะแยกแยะโดยยึดหลักสำคัญอยู่ ๕ ประการ คือ

๑. ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

๒. ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแรง เป็นอิสระ ตั้งอยู่บนฐานของเมตตาธรรม

๓. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า โดยให้ยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน

๔. ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่

เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดี จึงต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการ และสภาพแวดล้อมของประเทศ และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเองด้วย

๕. ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มีการมุ่งที่การลดรายจ่ายในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือ จะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลักพออยู่พอกิน พอใช้ หลังจากนั้นจึงจะคิดหารายได้ในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป หลีกเลี่ยงจากการก่อหนี้ โดยไม่มีผลตอบแทนที่คุ้มค่า และพยายามลดความเสี่ยงด้านต่าง ๆ

ได้มีพระราชกระแสด้วยว่า หากพวกเราร่วมมือร่วมใจกันทำสัก ๑/๔ ไม่ต้องทั้งหมดประเทศชาติของเราก็สามารถรอดพ้นจากวิกฤติได้ นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ ที่ผ่านมา ได้พระราชทานพระราชดำรัสเพิ่มเติมในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

“..... คำว่าพอเพียงมีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึงการมีพอใช้สำหรับใช้ของตัวเอง มีความหมายว่าพอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ ก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง.....”

“....ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ้งเฟ้อ แต่ก็ทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำสมควรที่จะปฏิบัติ.....”

“Self-sufficiency นั้นหมายความว่า ผลิตอะไรมีพอที่จะใช้ ไม่ต้องไปขอยืมคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง.....”

“.....คนเราถ้าพอในความต้องการ มันก็มี ความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าประเทศใดมีความคิดอันนี้ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียงหมายความว่า พอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็คืออยู่เป็นสุข.....”

ปัญหาที่ถาโถมสู่ไทยอย่างรวดเร็ว

๑. ในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศไทย เกิดภาวะผันผวนอย่างรุนแรง ทำให้การลงทุน สะดุดหยุดชะงัก เกิดภาวะว่างงานขึ้นทั่วประเทศ

อย่างรุนแรงแบบที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน มีจำนวนเป็นแสนเป็นล้านคน NPL พุ่งสูงอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน

๒. แผนพัฒนาประเทศในอดีตที่ผ่านมา มุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) เป็นหลักสำคัญ จึงทุ่มเทขยายการผลิตไปในด้านอุตสาหกรรมมากกว่าด้านเกษตรกรรม ซึ่งเป็นการผลิตที่เน้นวัฒนธรรมประจำชาติมาแต่ครั้งอดีต

๓. ไทยตกอยู่ภายใต้กระแสของโลกาภิวัตน์ (Globalization) ทำให้คนไทยหลงกระแส เกิดความเชื่อว่า ของสากล หรือของฝรั่งเป็นของดี จนหลงลืมพื้นฐาน ทุนสังคม สภาพแวดล้อม และวิถีชีวิตไทยของตนเอง มุ่งเข้าเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ตลอดจนเปิดเสรีตามแฟชั่น โดยเฉพาะด้านการเงินการคลัง โดยปราศจากความพร้อมใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านบริหาร ด้านกฎหมาย ฯลฯ และปราศจากความเข้าใจในสาระที่เป็นหลักสำคัญของเรื่องต่าง ๆ ในสังคม เช่น ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดสภาวะ “หลง-โลภ-โง่-โง้ง-ก๊าด” เกิดขึ้นในสังคม และครอบงำชีวิตประจำวันของคนไทย

๔. ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นครั้งนี้ รุนแรงและรวดเร็วเกินกว่าที่ภาครัฐบาล และภาคเอกชนจะตั้งรับได้ทัน และมีได้มีแผนรองรับการล้มระเนระนาดทางเศรษฐกิจ ในลักษณะเช่นนี้มาก่อน

๕. ทิศทางของการดำรงชีพอยู่อย่างประหยัด เพื่อลุกขึ้นยืนหยัดด้วยลำแข้งของตนเอง ด้วยวิธีการแบบที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเรียกว่า “เศรษฐกิจแบบพอเพียงกับตัวเอง”

(Relative Self-Sufficient Economy) จึงเป็นรูปแบบหนึ่งที่ประชาชนคนไทยทั้งมวลควรน้อมเกล้าฯ ไว้ปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อให้รอดพ้นจากภัยหายนะทางเศรษฐกิจครั้งนี้อย่างปลอดภัย

๖. เมื่อค้นพบการดำรงชีพ “เศรษฐกิจแบบพอเพียง” แล้วควรมุ่งสู่มาตรฐาน “พออยู่พอกิน” ตามพระราชดำริด้วยจึงจะพัฒนาและพึ่งตนเองได้เพิ่มขึ้นในอนาคต

การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้านที่ไม่จำเป็น ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสว่า

“.....ความเป็นอยู่ที่ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง....”

๒. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า

“.....ความเจริญของคนทั้งหลาย ย่อมเกิดจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพชอบเป็นหลักสำคัญ.....”

๓. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต ซึ่งมีพระราชดำรัสเรื่องนี้ว่า

“.....ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึงความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนาและการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น.....”

๔. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้ โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำรัสตอนหนึ่งที่ทำให้ความชัดเจนว่า

“...การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้ และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีความสุข พอมีพอกิน เป็นขั้นหนึ่งและขั้นต่อไปก็คือให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตนเอง...”

๕. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ลดลงสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลจำนวนมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากละอายต่อแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราโชวาทว่า

“.....พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่น พยายามลดพยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอ พยายามรักษาและเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้นให้งอกงามสมบูรณ์ขึ้น.....”

แนวคิดระบบเศรษฐกิจพออยู่พอกินจะช่วยแก้ไขวิกฤติทางเศรษฐกิจ และปัญหาทางสังคมของเกษตรกรไทยในขณะนี้ได้อย่างไร

ทางออกของการแก้ปัญหาวิกฤติในขณะนี้ทางหนึ่งในส่วนของชนบท คือ จะต้องช่วยให้ประชาชนที่อยู่ในภาคเกษตรและที่กลับคืนสู่ภาคเกษตรมีงานทำ มีรายได้ ในขณะเดียวกันก็จะ

● ต้องสร้างรากฐานของชนบทให้แข็งแรงเพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาว

แนวคิดระบบเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเกษตรกร ตามแนวพระราชดำริ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการ “ทฤษฎีใหม่” ๓ ชั้น คือ

☆ ชั้นที่หนึ่ง มีความพอเพียง เลี้ยงตัวเองได้บนพื้นฐานของความประหยัด จัดการใช้จ่าย

☆ ชั้นที่สอง รวมพลังกันในรูปกลุ่ม เพื่อทำการผลิต การตลาด การจัดการ รวมทั้งด้านสวัสดิการ การศึกษา การพัฒนาสังคม ฯลฯ

☆ ชั้นที่สาม สร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพ และขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้หลากหลาย โดยประสานความร่วมมือกับภาคธุรกิจ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน และภาคราชการ ในด้านเงินทุน การตลาด การผลิต การจัดการ และข่าวสารข้อมูล

นัยสำคัญของแนวคิดระบบเศรษฐกิจพอเพียงมีองค์ประกอบหลักอยู่ ๓ ประการ ได้แก่

ประการแรก เป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดถือหลักการ “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” ในเบื้องต้นโดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือพอจากการบริโภคแล้วจึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อ

การค้า ในสภาพการณ์เช่นนี้เกษตรกรจะกลายเป็นสถานะเป็นผู้กำหนดหรือเป็นผู้กระทำต่อตลาด แทนที่ตลาดจะเป็นตัวกระทำหรือเป็นตัวกำหนด เกษตรกรดังเช่นที่เป็นอยู่ในขณะนี้ และหลักใหญ่สำคัญยิ่งคือ การลดค่าใช้จ่าย โดยการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคในที่ดินของตนเอง เช่น ข้าว น้ำ ปลา ไข่ ไม้ผล พืช ผัก ฯลฯ

ประการที่สอง เศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ทั้งนี้ กลุ่มหรือองค์กรชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้หลากหลาย

ครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสานหัตถกรรม การแปรรูปอาหาร การทำธุรกิจค้าขาย และการท่องเที่ยวระดับชุมชน ฯลฯ เมื่อองค์กรชาวบ้านเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็งและมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นแล้ว เกษตรกร

ทั้งหมดในชุมชนก็จะได้รับการดูแลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้าน เมื่อเป็นเช่นนี้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศก็จะสามารถเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ ซึ่งหมายความว่าเศรษฐกิจสามารถขยายตัวไปพร้อม ๆ กับสภาพการณ์ด้านการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น

ประการที่สาม เศรษฐกิจพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตา ความเอื้ออาทร และ

ความสามัคคีของสมาชิกในชุมชนในการร่วมแรงร่วมใจเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงมิได้หมายถึงรายได้แต่เพียงมิติเดียว หากแต่ยังรวมถึงประโยชน์ในมิติอื่น ๆ ด้วย ได้แก่ การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของไทยให้คงอยู่ตลอดไป

กล่าวโดยสรุป คือ แนวคิดของระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงที่มีสาระสำคัญดังกล่าวข้างต้นนั้น น่าจะนำมาใช้เป็นแบบอย่างของการพัฒนาประเทศไทยในระยะต่อไป แม้ว่าวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในขณะนี้อาจจะจะเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แต่ผลกระทบต่าง ๆ จะไม่รุนแรงมากนัก ถ้าหากทุกภาคส่วนของสังคมมีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยยึดหลักความพอดีกับศักยภาพของตนเอง บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง รวมทั้งมีความเอื้ออาทรต่อคนอื่น ๆ ในสังคมเป็นประการสำคัญ

ถึงแม้ว่าข้อคิดทั้งหมดจะมุ่งเน้นไปสู่กลุ่มเกษตรกร หรือผู้มีที่ดินทั้งหลายแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะต้องกลับไปสู่ภาคเกษตรหมด ซึ่งเป็นไปไม่ได้ในสภาพความเป็นจริง

สำหรับคนอยู่นอกภาคการเกษตรนั้น เศรษฐกิจพอเพียงก็ต้องถูกนำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต เพราะเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญา เป็นแนวปฏิบัติตน ไม่ว่าจะอยู่ในกิจกรรมอาชีพใด ก็ต้องยึดวิถีชีวิตไทย อยู่แต่พอดี อย่า

ฟุ่มเฟือยอย่างไร้ประโยชน์ อย่ายึดวัตถุเป็นที่ตั้งยึดเส้นทางสายกลาง อยู่กินตามฐานะ ใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต จำเรียดิบโต อย่างค่อยเป็นค่อยไป อย่าใช้หลักการลงทุนเชิงการพนัน ซึ่งตั้งอยู่บนความเสี่ยง กู้เงินมาลงทุนโดยหวังรวยอย่างรวดเร็ว แล้วก็ไปสู่ความล้มละลายในที่สุด ตั้งอยู่บนหลักของ “รู้ รัก สามัคคี” ใช้สติปัญญาปกป้องตนเองไม่ให้หลงกระแสนโยบายพัฒนา โดยไม่รู้ถึงเหตุและผลตามสภาพแวดล้อมของไทย ให้รู้จักแยกแยะสิ่งดี สิ่งเลว สิ่งที่เป็นประโยชน์ ตามสภาพความเป็นจริงของบ้านเมืองของเราเป็นที่ตั้ง ให้มีความรัก ความเมตตาที่จะช่วยเหลือสังคมให้รอดพ้นจากภัยพิบัติ และรวมพลังกันด้วยความสามัคคีเป็นหมู่เหล่า จัดข้อขัดแย้ง ไปสู่ความประนีประนอม รักษาผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

เศรษฐกิจพอเพียง คือ การดำรงชีวิตในความพอดี มีชีวิตใหม่ คือ หวนกลับมาใช้วิถีชีวิตไทย เป็นการสร้างรากฐานหรือพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจทั้งหมด ดังที่ได้มีพระราชกระแสดอนหนึ่งว่า

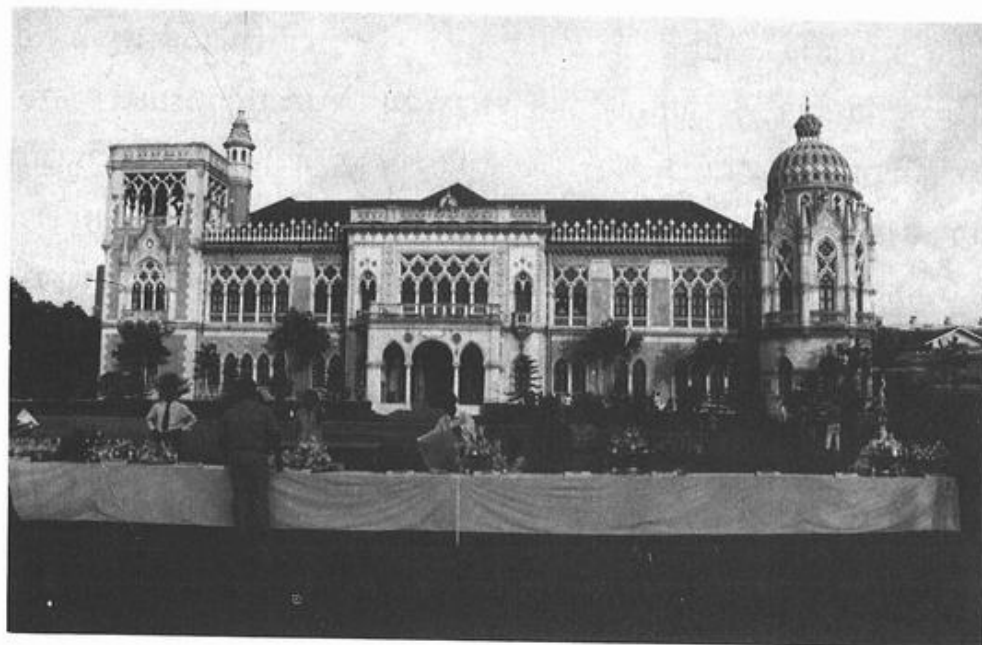
“.....อาคารบ้านเรือน ตั้งอยู่ได้อย่างมั่นคงก็เพราะความแข็งแรงของรากฐาน หรือเสาเข็มซึ่งเรามองไม่เห็น และมักจะล้มไปว่าเราอยู่ได้บนฐานรากอะไร”

หากเรายึดแนวทางปฏิบัติเช่นนี้ ก็จะทำให้ชาติบ้านเมืองและตัวเราหลุดพ้นจากความทุกข์และมีความสุขในที่สุด

งานข้าราชการพลเรือน

นัดทัพย์ จำเดิมแต่อดีต*

บทนำ

๑ เมษายน ๒๕๔๓ วันข้าราชการพลเรือนเวียนมาบรรจบครบรอบอีกวาระหนึ่ง ย้อนไปในอดีตเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๗๒ วันนั้นเป็นวันที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑ ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับแรกมีผลใช้บังคับ จวบจนทุกวันนี้ ๗๑ ปีมาแล้ว ที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงวางรากฐานระบบข้าราชการพลเรือนไทย อันมีที่มาจากแนวพระราชดำริ ๔ ประการ คือ

๑. ให้ข้าราชการพลเรือนอยู่ในระเบียบเดียวกัน
๒. ให้เลือกสรรผู้มีความรู้ความสามารถเข้ารับราชการ
๓. ให้ข้าราชการพลเรือนยึดถือการเข้ารับราชการเป็นอาชีพ
๔. ให้ข้าราชการพลเรือนมีวินัย*

จากแนวพระราชดำริดังกล่าว จึงได้มีการร่างกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๙ และสำเร็จเป็นพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๑ โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒

* พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว กับระบบข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

กาลเวลาล่วงเลยไปจนถึง ๕๐ ปี แห่งการ
ใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
พุทธศักราช ๒๔๗๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ สำนักงาน
ก.พ. องค์การกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการ
ประเภทต่าง ๆ จึงได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
จัดงานเนื่องในโอกาสครบรอบ ๕๐ ปี แห่งการ
ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
พลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑ ระหว่างวันที่ ๑-๗
เมษายน ๒๕๒๒ โดยใช้ชื่อว่า “สัปดาห์แห่งการ
บริหารงานบุคคล” การจัดงานครั้งนั้นได้รับความ
สนใจเป็นอย่างมาก นับได้ว่าเป็นการจัดงานที่
ประสบความสำเร็จอย่างสูง จึงทำให้ส่วนราชการ
ต่าง ๆ เห็นว่าการจัดงานดังกล่าวเป็นสิ่งที่มีความ
สำคัญและคุณประโยชน์ต่อประชาชน ทำให้ประชาชน
หรือผู้ใช้บริการได้รับทราบถึงภารกิจ หน้าที่และ
ผลการปฏิบัติงานของข้าราชการที่ผ่านมาและที่จะ
ได้ดำเนินต่อไปอย่างเปิดเผย ตลอดจนเปิดโอกาส
ให้ประชาชนหรือผู้ใช้บริการได้ร่วมแสดงความ
คิดเห็นให้ข้อเสนอแนะหรือไขข้อข้องใจต่าง ๆ เกี่ยว
กับปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของข้าราชการ

นอกจากนี้ ข้าราชการยังเป็นกลุ่มบุคคลที่
มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด นับจากเกิด
จนถึงตาย ทั้งเป็นกลไกที่สำคัญต่อการพัฒนา
ประเทศให้เจริญก้าวหน้า ด้วยเหตุนี้จึงควรที่จะมี
วันใดสักวันหนึ่ง ที่ถือเป็นวันของเหล่าข้าราชการ
พลเรือนทุกคน เพื่อเป็นวันที่ทำให้ข้าราชการ
พลเรือนได้ตระหนักถึงเกียรติ หน้าที่ และศักดิ์ศรี
ของการเป็นข้าราชการพลเรือน ทั้งยังเป็นโอกาส
อันดี ที่ข้าราชการจะได้ทบทวนบทบาทของตนเอง
ในการเป็นผู้ให้บริการ ผู้มีความเสียสละและอุทิศ

เวลาให้แก่ส่วนรวม อีกทั้งเป็นการเผยแพร่ผล
การปฏิบัติงานต่อสาธารณชนและเป็นวันแห่งความ
ทรงจำของเหล่าข้าราชการพลเรือนและวันนั้นควร
ที่จะเป็นวันที่ ๑ เมษายน ของทุกปี ซึ่งเป็นวันที่
ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
พุทธศักราช ๒๔๗๑ ฉบับแรก และเพื่อเป็น
เครื่องแสดงถึงกตเวทิตูณสำนึกในพระมหากรุณา-
ธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๗ ในพระมหาจักรีวงศ์ซึ่งเป็นผู้ทรงวาง
รากฐานระเบียบข้าราชการพลเรือนสมัยใหม่ขึ้นมา

สำนักงาน ก.พ. จึงได้นำเสนอคณะ-
รัฐมนตรีขอให้วันที่ ๑ เมษายน ของทุกปี เป็น
วันข้าราชการพลเรือน ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติ
เห็นชอบ ดังนั้น สำนักงาน ก.พ. จึงได้ดำเนินการ
จัดงานวันข้าราชการพลเรือน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่
๑ เมษายน ๒๕๒๓ เป็นต้นมา

ต่อมาจึงได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ
จัดงานวันข้าราชการพลเรือน ซึ่งประกอบด้วย
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ปลัด-
กระทรวงทุกกระทรวง ปลัดกรุงเทพมหานคร
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี เลขาธิการนายกรัฐมนตรี
ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ผู้อำนวยการ
สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นกรรมการ และมี
เลขาธิการ ก.พ. เป็นกรรมการและเลขานุการ
และปี พ.ศ. ๒๕๒๖ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้
คณะกรรมการจัดงานวันข้าราชการพลเรือน เป็น
คณะกรรมการถาวร และแม้ว่าต่อ ๆ มาจะมีการ
เปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาล คณะรัฐมนตรีก็ได้มี
มติให้คณะกรรมการจัดงานวันข้าราชการพลเรือน
ปฏิบัติหน้าที่ไปตามเดิม

วัตถุประสงค์การจัดงานวันข้าราชการพลเรือน

๑. เพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของข้าราชการในการเป็นผู้ให้บริการเสียสละและอุทิศเวลาเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม

๒. เพื่อให้ข้าราชการได้ตระหนักถึงเกียรติหน้าที่ สามัคคี ซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นคุณสมบัติของข้าราชการ อันจะเปลี่ยนภาพพจน์ ทศนคติของประชาชนที่มีต่อข้าราชการให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

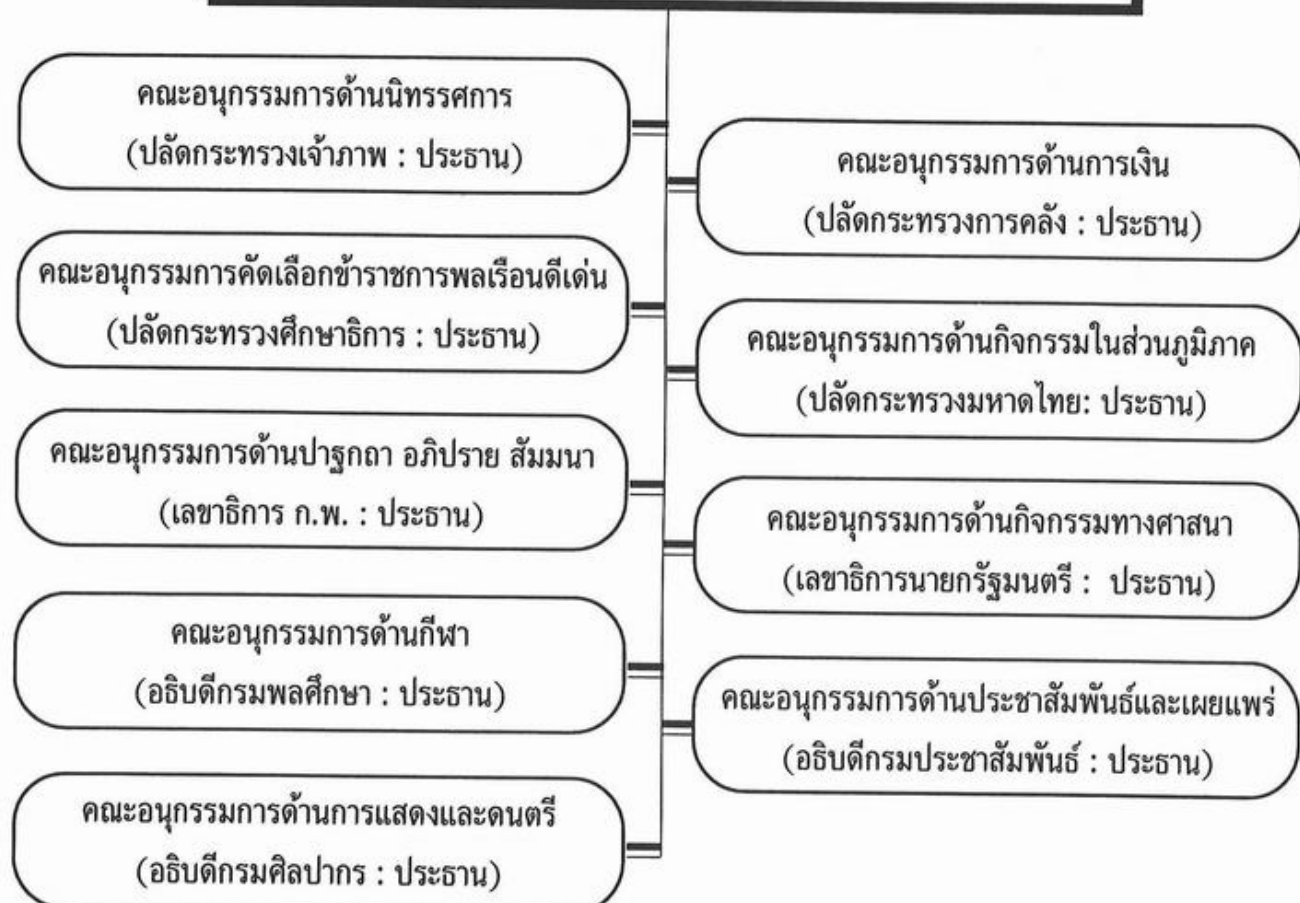
๓. เพื่อเผยแพร่ผลงานใหม่ ๆ ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชน

๔. เพื่อยกย่องส่งเสริมข้าราชการที่มีความประพฤติและผลการปฏิบัติงานดีเด่น รวมถึงการเผยแพร่เกียรติคุณข้าราชการดีเด่นให้ปรากฏ อันจะช่วยสร้างขวัญและกำลังใจให้ข้าราชการกระทำความดีตลอดไป

๕. เพื่อให้ข้าราชการได้มีโอกาสดบทวนบทบาท หน้าที่ และภารกิจของตนเองต่อการเป็นผู้ให้บริการที่ดีแก่ประชาชน

๖. เพื่อให้วันข้าราชการพลเรือน (๑ เมษายน) เป็นวันที่มีความหมายอยู่ในความทรงจำ และเป็นที่ยอมรับของข้าราชการและประชาชนโดยทั่วไป

คณะกรรมการจัดงานวันข้าราชการพลเรือน

พิธีทำบุญตักบาตร
เนื่องในวันข้าราชการ
พลเรือน (๑ เมษายน)
โดยมีนายกรัฐมนตรี
เป็นประธาน

การจัดการแสดง
นิทรรศการ
ส่วนราชการ

การจัดงานวันข้าราชการพลเรือน จึงเน้น
ความสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. เพื่อให้สถาบันข้าราชการพลเรือนเป็น
ที่ยอมรับของประชาชน ส่วนราชการจึงได้ร่วม
กันจัดงานแสดงนิทรรศการทั้งในส่วนกลางและ
ส่วนภูมิภาค เพื่อเผยแพร่ผลงาน การกิจ ของ
เหล่าข้าราชการสู่สายตาประชาชน เพื่อให้ประ-
ชาชนได้ประจักษ์และเห็นภาพพจน์ที่ถูกต้องของ
ข้าราชการในการเป็นผู้ให้บริการที่ดี และทำงาน

เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและเพื่อพัฒนา
ประเทศ โดยทุกส่วนราชการได้ผลิตเปลี่ยนหมุน
เวียนกันเป็นเจ้าภาพในการจัดแสดงนิทรรศการ
เป็นประจำทุกปี

ในวันที่ ๑ เมษายน ของทุกปี ปลัดกระทรวง
ที่จะเป็นเจ้าภาพในปีถัดไปจะรับมอบตราสัญลักษณ์
วันข้าราชการพลเรือน จากนายกรัฐมนตรี นำไปไว้
ณ กระทรวงเจ้าภาพจนกว่าจะครบกำหนด ๑ ปี
จึงนำมามอบคืนเพื่อให้กระทรวงเจ้าภาพในปีนั้น

ตราสัญลักษณ์วันข้าราชการพลเรือนนี้ ได้จัดทำขึ้นตามมติของคณะกรรมการจัดงานวันข้าราชการพลเรือน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๓ โดยที่ประชุมเห็นพ้องต้องกันว่าวันข้าราชการพลเรือนควรที่จะมีตราสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน จึงได้ขอความร่วมมือกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ออกแบบโดยมีรูปสัญลักษณ์และความหมาย ดังนี้

ความหมายในรูปตราสัญลักษณ์

- รูปลักษณะของสัญลักษณ์ คือ ส่วนหนึ่งของบำข้าราชการ ซึ่งได้ดัดแปลงเป็นรูปลักษณะทางศิลปกรรม เพื่อให้เป็นสัญลักษณ์
- ลักษณะเป็นทางโค้งมีแจกลีทองและมีริบบิ้นสีชมพูด้านล่างรองรับ เพื่อแสดงถึงความอ่อนโยน อันพึงควรมีในข้าราชการพลเรือน (ซึ่งตรงกับความหมายที่ว่าเป็นผู้มีกำลังอันสำคัญยิ่งภายในเรือนในบ้าน)
- ข้อชัยพฤกษ์ สีทอง เป็นข้อไม้มงคลตามความเชื่อต่อเนื่องกันมาแต่อดีต อันหมายถึงความสำเร็จ ความมีชัย ความเจริญงดงามไพบุลย์

สำหรับปี พ.ศ.๒๕๔๓ นี้ ปลัดทบวงมหาวิทยาลัยเป็นเจ้าภาพในการจัดแสดงนิทรรศการ ระหว่างวันที่ ๓๐ มีนาคม - ๑ เมษายน ๒๕๔๓ ณ บริเวณกรมประชาสัมพันธ์ ถนนพระราม ๖ โดยกำหนดเป้าหมายของงานว่า “ข้าราชการกับการพัฒนาการบริการ”

๒. เพื่อส่งเสริมยกย่องข้าราชการที่ดีให้มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน จึงได้มีการคัดเลือกข้าราชการพลเรือนดีเด่นเป็นประจำทุกปีจากทุกส่วนราชการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ปีละประมาณ ๖๕๐ คน โดยข้าราชการทุกคนที่ได้รับคัดเลือกเป็นข้าราชการพลเรือนดีเด่นจะได้รับเข็มเชิดชูเกียรติครุฑทองคำและเกียรติบัตรจากนายกรัฐมนตรี ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล ในวันที่ ๑ เมษายน

นายกรัฐมนตรีให้โอวาทแก่ข้าราชการพลเรือนดีเด่น
ในพิธีเปิดงานวันข้าราชการพลเรือน

๓. เพื่อให้ข้าราชการได้มีโอกาสพบปะ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยเข้าร่วมรับฟังการ บรรยาย ปาฐกถา อภิปราย จากท่านผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ให้เกิด ประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน

นายกรัฐมนตรีทักทายข้าราชการพลเรือนดีเด่น

ด้วยเหตุนี้ ส่วนราชการต่าง ๆ จึงพร้อมใจ กันจัดงานวันข้าราชการพลเรือนขึ้น โดยถือว่าวัน ข้าราชการพลเรือนคือ “วันของข้าราชการไทย ทุกคน” ที่มีต้นกำเนิดมาจากพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือนพุทธศักราช ๒๔๗๑ ตามที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรง

มีพระราชดำริไว้ประการหนึ่งว่า “ให้ข้าราชการ พลเรือนอยู่ในระเบียบเดียวกัน”

และนับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ เป็นต้นมา เหล่าข้าราชการจะได้รับพระราชทานพระบรม- ราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่อง

การจัดกิจกรรมกีฬาวินข้าราชการพลเรือน เพื่อสมานสามัคคี

ในโอกาสวันข้าราชการพลเรือนเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและเพื่อเป็น แนวทางในการประพฤติ ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตามแนวพระราชดำริ เพื่อเป็นข้าราชการที่ดีของ ประชาชนและของประเทศชาติสืบไป

ข้าราชการพลเรือน

สโลว์มาร์ช

ทำนอง ม.ล.พวงร้อย อภัยวงศ์
คำร้อง ประวีณ ณ นคร
๑๒ มีนาคม ๒๕๒๔

ข้าราชการพลเรือนบ่งชื่อชัด
เมื่อรัฐต้องบริหารกิจการใด
บริหาร ราชการ อยู่ทุกเมื่อ
แต่เพื่อช่วย รัฐ ราษฎร์ ชาติเจริญ

ผู้ช่วยราษฎร ช่วยรัฐ ทุกสมัย
ก็ได้ใช้ ข้าราชการ ให้งานเดิน
มิใช่เพื่อ ลาภ ยศ สรรเสริญ
ได้เพลิดเพลิน ด้วยประชา พาชื่นใจ

บริหารการเมือง วิเทศวิทย์
รักษาไว้ ความสงบทั่วภายใน
บำบัดทุกข์ บำรุงสุข โดยถ้วนทั่ว
คอยคุ้มภัย คอยช่วย ด้วยศรัทธา

อีกสังคม เศรษฐกิจ ให้สดใส
นำบริการ ของรัฐไป สู่ประชา
ทุกครอบครัว อุ่นมาตย์ ตั้งปรารภนา
สมนามข้าราชการพลเรือน

ข้าราชการ : คนดีของชาติ

วินัย กลิ่นสุวรรณ*

เมื่อครบรอบวันข้าราชการพลเรือนปีที่แล้ว ได้เขียนเรื่อง “ข้าราชการ : คนดีมีเหลือ (อีกมาก)” ที่ตั้งชื่อไว้ยังงั้น เพราะอยากจะเขียนถึงสิ่งดีๆ คนดี ๆ ในวงราชการ ซึ่งต้องมีอยู่มาก มิฉะนั้น ชาติบ้านเมืองคงจะตั้งอยู่ยาก เพียงแต่ว่าคนดี ๆ ข้าราชการดี ๆ มักจะอยู่กันอย่างเงียบ ๆ ต้องแคะต้องแกะจึงจะเจอ...วันข้าราชการพลเรือนเป็นวันมงคล ก็อยากให้อ่านเรื่องที่เป็นมงคล คนไม่ดี ความไม่ดี มีใคร ๆ เขียนถึงกันมากแล้ว

๑) ท่านที่อ่านวารสาร ก.พ. ฉบับนั้น คงไม่ลืม...คุณประจำ เกษตรอำเภอฟุ่มีคติในการทำงาน “ชาวบ้านต้องมาก่อน”...พี่บุญเยี่ยม ป่าไม้ใจเด็ดถึงกับยอมตายเพื่อจะปลุกจิตสำนึกให้คนรักป่า หวงป่า ห่วงป่า...นายอำเภอยิ้มแล้วเชือดผู้ยอมเปลื้องตัวเพื่อชาวบ้าน เพื่อราชการผู้รับเหมาก่อสร้างจะบิดจะเบี้ยวอย่างไรก็ไปไม่รอด ถ้านายอำเภอท่านนี้เป็นกรรมการตรวจรับ...คงจะจำกันได้

หรือไม่ก็ ท่านผู้ว่าศักดิ์สิทธิ์ ที่มีคำพูดติดปากฝากไปตั้งแต่หัวหน้าส่วนระดับจังหวัดจนไปถึงนักการภารโรงประจำศาลากลาง “เงินทองเป็นของร้อน...ถ้าได้มาอย่างร้อน ๆ จะร้อนใจไม่สิ้นสุด...อยู่พอดีกินพอดีนั้นแหละดี”

ต้องไม่ลืมอธิบดีนักพัฒนาที่ริเริ่มสร้างจรรยาบรรณข้าราชการมาก่อนใคร ๆ

“อย่ากินของเปล่า อย่าเอาของฟรี...อย่าเบียดบังของหลวง อย่าหวังฟุ้งเฟ้อ...” ยังติดอยู่ในใจของข้าราชการรุ่นนั้นมาจนถึงวันนี้

และอมตะวาจาของอธิบดีอีกท่าน

“ไม่มีข้าราชการเสียเลยยังจะดีกว่า ถ้ามีแล้วเป็นข้าราชการเลว”

นั่นคือ คนดีของแผ่นดินในอดีตที่พอจะนึกออกและเขียนถึงท่านเหล่านั้นไปแล้ว

งานชุมนุมศิษย์เก่าเมื่อสองปีก่อน เพื่อนร่วมรุ่นอุดมศึกษามาพบกัน

ผู้ที่อยู่ในสายธุรกิจบางคนได้รับผลสำเร็จถึงขั้นเป็นผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงาน ก็คุยกันถึงรายได้ ความมั่งคั่ง และความสุขสบายในชีวิต

ผู้ที่อยู่ในราชการ ก็คุยกันด้วยเรื่องซี เรื่องระดับ ใครไปถึงไหนกันบ้าง

“...เพื่อนเอ๋ยอย่าถามได้ไหมว่าได้ซื้ออะไร มีเงินเดือนเท่าไร...ทำไมเพื่อนไม่ถามกันบ้างว่าใครทำอะไรให้ชาติบ้านเมืองบ้าง?”

เขาละ...เพื่อนร่วมรุ่นเรียกอาจารย์ นอกจากจะเป็นอาจารย์ในตำแหน่งราชการแล้ว เขายังมีวิญญาณของความเป็น “ครู” เต็มร้อย

อาจารย์พิชัย ของเพื่อน ๆ และลูกศิษย์ ได้

* ผู้อำนวยการกองสืบสวนสอบสวน ๑ ป.ป.ช.

ปริญญโททางครุจากมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุด
ของประเทศ แถมด้วยประกาศนียบัตรชั้นสูง ใน
หัวสมองจึงเต็มไปด้วยความรู้และภูมิรู้

เป็น “ครูใหญ่” ตั้งแต่ผู้บริหารสูงสุดของ
โรงเรียนเรียกครูใหญ่ เป็น “อาจารย์ใหญ่” เมื่อ
ผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียนเรียกอาจารย์ใหญ่

สิบปีเต็มๆ ในตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการ
โรงเรียนใหญ่โตย่านฝั่งธนฯ และเขาจะเกษียณใน
ปีนี้แล้ว

พวกเราหลายคนรู้ อาจารย์พิชัย จะไปถึง
โรงเรียนเกือบหกโมงเช้าของทุกวัน เพราะมีนัด
หมายกับลูกศิษย์ที่เรียนอ่อน เรียนช้า เพื่อสอน
เพิ่มเติมให้เรียนทันเพื่อน

ในยุคสมัยที่ครู อาจารย์แข่งกันรวยด้วย
การเปิดกวดวิชาเข้ามหาวิทยาลัย

อาจารย์พิชัย ก็สอนพิเศษ แต่...เพียงเพื่อ
เป็นวิทยาทาน ไม่เคยเก็บเงินใคร เงินเดือนส่วน
หนึ่งถูกกันไว้เป็นค่าพิมพ์ชิตแจกลูกศิษย์ประเภท
เรียนเก่งมีแววก้าวหน้าแต่ครอบครัวขัดสน

“เราไหลไปตามกระแสสังคม ระบบการ
ศึกษาลาดเคลื่อนไปมาก เราต้องสอนให้นักเรียน
คิดเป็น ไม่ใช่สอนให้นักเรียนท่องจำ สอนให้รับ
ใช้สังคม มิใช่เอาเปรียบสังคม แข่งกันอย่างเอา
เป็นเอาตายเพื่อให้สูงกว่า...รวยกว่า...เราจะทำ
ต่อไปจนกว่าจะเกษียณ”

แถมด้วยวุฒิปัตรีครูดีเด่น ตรากตรำทำเพื่อ
ลูกศิษย์มาชั่วชีวิต แม้จะก้าวไปไม่ถึงดาวก็ไม่ทำให้
อาจารย์พิชัย ท้อถอย ถ้าใครสักคนไปดูที่โต๊ะ
ทำงานจะเห็นข้อความพิมพ์อักษรตัวโตเป็นสุภาพ
เตือนใจสอได้ไฉนกระจกใส

“จะทำต่อไปเพราะหัวใจยังมีไฟอยู่” กับ

อีกประโยค “อย่าถามเราว่าไ้ระดับไหน หรือ
ตำแหน่งอะไร แต่ให้ถามเราว่า...เป็นครูทำอะไร
ให้สมกับคำว่า “ครู” บ้าง”

๑) เป็นข้าราชการไปติดต่อราชการที่
อำเภอหรือเขตใน กทม. อาจจะได้อภิสถิงานที่
ติดต่ออาจเร็วขึ้นเพราะรู้จักกันเป็นการส่วนตัว
หรือเจ้าหน้าที่เขต เจ้าหน้าที่อำเภอเกรงใจ เพราะ
ดูจากบัตรประจำตัว ถ้ามียศมีตำแหน่งให้เขา
เกรงใจ แต่...วันนั้น...ไม่ใช่ทั้งสองอย่าง

...ลูกสาวเรียนมหาวิทยาลัยปีสุดท้าย สอบ
ชิงทุนไปเรียนต่อต่างประเทศได้ ต้องไปทำบัตร
ประชาชนเพื่อนำไปทำพาสปอร์ต...และต้องไปที่
สำนักงานเขต ลูกโตแล้ว เรียนมาก็พอสมควร
สติปัญญาก็พอไปได้ แต่กลับกลัวเจ้าหน้าที่เขต
กลัวว่าจะต้องรอทั้งวันตามที่ไ้ยื่นได้ฟังมา จึงต้อง
ชวนพ่อไปด้วย เพียงหวังว่าจะให้เร็วขึ้นสะดวกขึ้น

...ผมจึงต้องลางาน เพราะคิดอย่างเดียวกัน
ก็ไปอย่างชาวบ้านธรรมดาๆ ทั้งเครื่องแต่ง-
กายและอาการกิริยา เพราะต้องการพิสูจน์ทฤษฎี
บางอย่าง

...ความเคยชินที่ออกจากบ้านแต่เช้าทุกวัน
เป็นเหตุให้ไปถึงสำนักงานเขต ยังไม่ถึงเจ็ดโมงเช้า
จึงไปนั่งรอบริเวณที่มีป้ายเขียนบอกแผนกที่จะ
ติดต่อ

เจ็ดโมงเล็กน้อย เจ้าหน้าที่เริ่มทยอยกันมา
ส่วนใหญ่จะเป็นชั้นผู้น้อยระหว่างรอคอยผมเหลือบ
ไปเห็นป้ายติดที่ผนังตึกข้อความค่อนข้างยาว แต่
ผมตั้งใจอ่านอย่างเอาความ

“ข้าราชการมิใช่เพียงมารับจ้างทำงานเพื่อ
เงินเพียงอย่างเดียว พวกเรามีอำนาจหน้าที่ที่

สังคมมอบให้อย่างมีเกียรติ โดยมีกฎหมายรองรับ และเพื่อรองรับเกียรติที่ได้รับข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างดีในการให้บริการ มุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชน เริ่มจากเสียสละ อุทิศจิตใจด้วยความมุ่งมั่น...ทุกวันนี้ สังคมไทยเป็นประชาธิปไตย ข้าราชการต้องตามให้ทันประชาชน ในระบอบเสรีประชาธิปไตยและอย่างมีสติ เรื่องวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมของข้าราชการในทางไม่ดีมีแพร่หลาย ขออย่าได้ท้อแท้ ท้อใจ หากท้อแท้ ท้อใจ เป็นเรื่องธรรมดาใจ ถ้าเรามุ่งมั่นทำแต่สิ่งดีแล้วคุณเองนั่นแหละจะเป็นสุขใจ...”

ผมก็ได้มีโอกาสพิสูจน์ข้อความข้างต้นแล้ว

“คุณมาติดต่ออะไรคะ”

ผมถึงกับสะดุ้ง เมื่อสุภาพสตรีท่านหนึ่งไม่ทันสังเกตป้ายชื่อตำแหน่งที่ก่ลัดติดเหนือกระเป๋าสื่อ แต่คะเนว่าคงจะระดับหัวหน้าเข้ามาทัก ทั้งๆที่ยังถือกระเป๋าสื่อเอกสารแสดงว่ายังไม่เข้าห้องทำงาน

“มาทำบัตรประชาชนให้ลูกสาว เอ้อ...ไม่เป็นไรครับยังไม่ถึงเวลา ผมจะนั่งรอ” ผมตอบและหมายความอย่างนั้นจริงๆ

“ไม่เป็นไรค่ะ เจ้าหน้าที่มาแล้ว คุณไปเขียนแบบฟอร์มคำร้องยื่นให้เขาได้เลย”

“ไม่เป็นไรครับ” ...ผมก็ยังยืนย่นอย่างเกรงใจ

“มายื่นเรื่องได้เลยครับ...ผมทดสอบเครื่องถ่ายรูปแป๊บเดียว” เสียงของเจ้าหน้าที่ห้องทำบัตรประชาชนที่อยู่ไม่ไกลหันหน้ามาทางผมและลูกสาว พูดด้วยเสียงดัง

เจ็ดโมงยี่สิบห้า นาที ด้วยเครื่องมือทันสมัย และด้วยน้ำใจของเจ้าหน้าที่ ผมใช้เวลาแป๊บเดียวจริงๆ ในการทำบัตรประชาชนให้กับลูกสาว...

๑) ข้าราชการยอมทำทุกอย่างเพื่อตำแหน่งหน้าที่ราชการให้สูงเร็ว...โตเร็ว...พูดกันมานาน จนทำให้ราศีของข้าราชการหมองมัวในความรู้สึกของชาวบ้าน...แต่รายนี้ไม่

ตอนนั้น ผมมีตำแหน่งเป็นเลขานุการกรม จึงมักจะถูกซักถามจากเพื่อนข้าราชการทั้งรุ่นเพื่อน รุ่นน้อง รวมถึงรุ่นนายเก่าๆ คำถามก็หนีไม่พ้นว่า...ทำอะไรจึงจะไม่ถูกฟ้องถูกร้องเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องได้ประโยชน์เสียประโยชน์ของคนสองฝ่าย...จึงมักมีการร้องเรียนอยู่เสมอ คำตอบที่ให้คือ อย่าไปอิงประโยชน์กับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นอันขาด และเราเป็นข้าราชการอย่าลืมหกฐะเบียบของราชการด้วย แต่เรื่องนี้ ค่อนข้างใหญ่โต และเกี่ยวพันกับเรื่องที่เกริ่นไว้แต่ต้น

เพื่อนรุ่นพี่ครองตำแหน่งรองอธิบดีอาวุโสมานาน มาหาถึงห้องทำงาน...ฟังจากน้ำเสียงและสีหน้าส่อแวววิตกกังวล

“ผู้มีอำนาจสั่งซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ราคาเกือบสองร้อยล้านบาท...บอกให้ตั้งเรื่องขึ้นไปอำนาจการสั่งซื้อเป็นของผู้มีอำนาจ และเขาจะอนุมัติเอง”

“จะอย่างไรดี ท่านให้รีบดำเนินการเป็นกรณีเร่งด่วน โกลัสน์ปีงบประมาณ...เรื่องนี้เรื่องใหญ่ หน่วยงานก็ยังไม่พร้อม”

จากประสบการณ์ ผมรู้ว่าท่านรองฯ ของผมคงเกรงว่าจะเข้าไปพัวพันกับการจัดซื้อจัดจ้างในวงเงินเป็นร้อยๆ ล้านบาท เรื่องทำนองนี้พอจะมองเห็นออก

“ท่านรองฯ เป็นห่วงเรื่องตำแหน่งอธิบดีหรือเปล่า...? กลัวชีวิตราชการจะอับเฉาหรือไม่

ละ?”

ผมยังเชิง

“โอ้ย! ไม่ห่วย...ไม่ได้ก็ไม่ได้...ได้แค่นี้ก็พอแล้ว ผมจะไม่ร่วมมือหรือเป็นเครื่องมือให้ใครหาประโยชน์มิชอบจากราชการเพียงเพื่อตัวเองจะก้าวหน้าเร็วขึ้นเป็นอันขาด”

ท่านรองฯ เน้นเสียงดัง...หนักแน่น...จริงจัง...และผมเชื่อว่ามาจากใจ

“เรื่องนี้ไม่ยาก”

ผมวางมัตทำท่าว่าเป็นผู้มีประสบการณ์

เมื่อมีคำสั่งด้วยวาจาเกิดผิดพลาดคลาดเคลื่อน ผู้ที่จะรับผิดชอบเต็ม ๆ ก็คงหนีไม่พ้นผู้เกี่ยวข้อง...แน่นอน ท่านรองฯ ของผม

“ทำบันทึกชิตรับ...ระบุว่าตามที่โปรดบัญชาด้วยวาจาให้จัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ในวงเงินสองร้อยล้านบาทนั้น โดยที่การดำเนินการต้องวางโครงการเตรียมการวางระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เตรียมบุคลากร เตรียมสถานที่

ฯลฯ ซึ่งต้องใช้เวลาพอสมควร ซึ่งหน่วยงานไม่สามารถเตรียมการได้ทัน ซึ่งจะทำให้โครงการขาดประสิทธิภาพและอาจเกิดความเสียหาย ไม่เกิดประโยชน์กับราชการตามวัตถุประสงค์...”

“อย่าลืมหักด้วยว่า จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา” ผมเน้นประโยคลงท้ายก็เผื่อไว้ให้ท่านรองฯ กับท่านผู้มีอำนาจมองหน้ามองตากันได้ไม่ช่วยเชิน

เดือนกันยายนปีที่แล้วคำสั่งแต่งตั้งท่านรองฯ เป็นอธิบดีเรียบร้อยแล้ว

“ผมจะไม่ยอมร่วมมือ หรือเป็นเครื่องมือให้ใครหาประโยชน์จากราชการเป็นอันขาด...”

เสียงนี้ยังก้องอยู่ในหูผม เมื่ออ่านข่าวการแต่งตั้งข้าราชการระดับสูง จากหนังสือพิมพ์ในเช้าวันนั้น...คนทำดีสวรรค์ก็คงรับรู้...ผมนึกถึงคำพูดจากหนังสือที่ได้ยินบ่อย ๆ

คงไม่มีเท่านั้นหรอก...ข้าราชการ : คนดีที่ชาติต้องการ

การเรียนรู้ ตามรอย พระยุคลบาท

**เพื่อเป็นข้าราชการที่ดี
และพลังของแผ่นดิน**

ดร.สุทิน ลิ้มจิระชาติ*

โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทดำเนินการมาตั้งแต่กลางปี ๒๕๕๑ ริเริ่มโดยเลขาธิการ ก.พ. (นางทิพาดี เมฆสุวรรณ) ซึ่งได้ร่วมปรึกษารื้อกับเลขาธิการพระราชวัง (นายแก้วขวัญ วัชโรทัย) ราชเลขาธิการ (ม.ล.พีระพงศ์ เกษมศรี) เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา (ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล) และผู้ทรงคุณวุฒิอีกหลายท่าน นำมาสู่ข้อเสนอแนะให้จัดทำประมวลพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ เป็นต้นมา ให้เหล่าข้าราชการได้เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน

พระราชกรณียกิจ พระราชจริยวัตร พระเมตตาและกระแสน้ำพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อแผ่นดิน ต่อประชาชน มีมากมายเกินกว่าจะคณานับได้

การนำเสนอการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ในช่วงเวลาอันจำกัดนี้ จึงเป็นเพียงการเรียนรู้ร่วมกันเพียงเสี้ยวหนึ่งของมหาภารกิจทั้งมวล แห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ที่ทรงเป็นมิ่งขวัญที่เคารพสักการะยิ่งของปวงชนชาวไทย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงอุทิศพระองค์เสียสละเพื่อประโยชน์สุขและความเจริญ

* เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล ๘ หัวหน้าโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท สำนักงาน ก.พ.

- รุ่งเรืองแก่ประเทศชาติและประชาชนอย่างจริงจัง ด้วยพระวิริยะอุตสาหะ พระปรีชาสามารถ และสายพระเนตรอันยาวไกล พระองค์ทรงเสด็จร่วมทุกข์ร่วมสุขกับปสกนิกรในทุกหนแห่ง ทรงพระราชอุตสาหะปฏิบัติพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ต่อเนื่องตลอดมา ทรงเป็นแบบอย่างในด้านความเป็นผู้นำ และนักปกครองที่ดี ทรงสมบูรณ์ด้วยทศพิธราชธรรม จักรวรรดิวัตร ๑๒ และพระราชสังคหวัตถุ ๔ และทรงเป็นศูนย์รวมพลังความสามัคคีของประชาชนชาวไทยทั้งมวล สมดังพระปฐมบรมราชโองการที่ว่า

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริให้มีโครงการที่เอื้ออำนวยประโยชน์สุขแก่ประชาชนมากมาย บางโครงการได้พระราชทานแนวพระราชดำริผ่านรัฐบาล ผ่านหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง และบางโครงการก็ทรงสัมผัสด้วยพระองค์เอง ซึ่งก็คือ “โครงการหลวง” “โครงการสวนพระองค์” “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” ซึ่งมีมากกว่า ๓ พันโครงการ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยพวกเราเหล่าปสกนิกรทั้งในชนบท ในถิ่นทุรกันดาร และทั้งในมหานคร

พิธีกล่าวปณิธานของเหล่าข้าราชการ
ในโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

รูปธรรมที่ปรากฏชัดเจนมากมาย เช่น ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทฤษฎีใหม่ หย้าแฝก กังหันน้ำชัยพัฒนา การแก้ไขปัญหายาเสพติด การแก้ไขปัญหาน้ำท่วม และโครงการแก้มลิง เป็นต้น

พระองค์ทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้น ๖ แห่งในทุกภาคทั่วประเทศ เพื่อใช้ทดลอง ศึกษา วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อสาธิตการพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จทุกด้าน และเพื่อเป็นสถานที่สำหรับฝึกอบรมราษฎร เผยแพร่ความรู้แก่ผู้สนใจทั่วไปในเรื่องเกษตรกรรมและศิลปหัตถกรรมสาขาต่างๆ ที่เขาหินซ้อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่อ่าวคุ้งกระเบน จังหวัดจันทบุรี ที่ห้วยทราย จังหวัดเพชรบุรี ที่ห้วยฮ่องไคร้ จังหวัดเชียงใหม่ ที่ภูพาน จังหวัดสกลนคร และที่พิบูลทอง จังหวัดนราธิวาส

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชนิพนธ์ พระราชนิพนธ์แปล และโปรดเกล้าฯ พระราชทาน พิมพ์เผยแพร่แก่ประชาชน ได้แก่ “พระมหาชนก” “นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ” และ “ติโต” หนังสือ ทั้ง ๓ เล่มนี้มีคุณค่าสร้างความรู้ความคิดและขัดเกลาสติปัญญา เพราะทั้ง ๓ เรื่องล้วนเป็นเรื่องราว ของมหาบุรุษผู้มีคุณลักษณะพิเศษ อันควรเรียนรู้และเอาเป็นเยี่ยงอย่าง ดังเช่น พระมหาชนกเป็นผู้มี ความวิริยะมานะอดทนสูง และเป็นแบบอย่างของผู้รู้จักความหมายของความเพียรอย่างแท้จริง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงงานหนัก บำเพ็ญพระราชกรณียกิจมากมายมหาศาลตลอดระยะเวลา ที่ทรงครองราชย์ เพื่อประโยชน์สุขแก่พสกนิกรชาวไทย

ด้วยความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ พวกเราเหล่าข้าราชการ สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องทำงานตามรอยพระยุคลบาท ด้วยความอุตสาหะ วิริยะ ซื่อสัตย์สุจริตปฏิบัติงาน ราชการด้วยหัวใจที่รักประชาชน มุ่งมั่นสร้างประโยชน์ให้กับประชาชน สังคมและประเทศชาติ และการ ทำคุณงามความดีก็เป็นพระราชกุศลถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธี มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ และตลอดไป โดยตั้งปณิธานว่า

**จะประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท เพื่อเป็นข้าราชการที่ดี
จะมุ่งมั่นแน่วแน่แก้ไขปัญหาของชาติและประชาชน
และเสริมสร้างคุณประโยชน์ให้แก่แผ่นดิน
โดยยึดมั่นในหลักธรรมและความถูกต้องตลอดไป**

นอกจากการน้อมนำเอาแนวพระราชกรณียกิจ พระราชจริยวัตรมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ แล้ว เรายังสามารถน้อมนำเอาพระบรมราโชวาทมาเป็นแบบอย่างและหลักการในการทำงานเป็นข้าราชการ ที่ดีตามรอยพระยุคลบาทได้ด้วย

ส่วนราชการต่าง ๆ ได้แจ้งการจัดอบรมตามหลักสูตรการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทและการ บรรยายพิเศษการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทให้สำนักงาน ก.พ. ทราบ ถึง ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๒ คิดเป็นจำนวนผู้เข้ารับการอบรมที่ได้แจ้งมาทั้งสิ้น ๒๐๓,๕๗๗ คน หลักการที่ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ ได้เรียนรู้และมุ่งมั่นนำไปประพฤติปฏิบัติ ได้แก่

ข้าราชการที่ดีต้องปฏิบัติราชการด้วยหัวใจที่รักประชาชน เพื่อประชาชน สังคม และประเทศชาติ ตามพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน ตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ เป็นต้นมาเป็นประจำทุกปี

การอบรมตามหลักสูตร
โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

หลักการ ๙ ประการที่ข้าราชการ
มุ่งมั่นนำไปประพฤติปฏิบัติตามรอย
พระยุคลบาท เพื่อเป็นข้าราชการที่ดี
และพลังของแผ่นดิน ซึ่งคณะอนุ-
กรรมการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่
การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท
(รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ประธาน)
ภายใต้คณะกรรมการบริหารโครงการ
เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท (นายก-
รัฐมนตรี ประธาน ปลัดกระทรวง

ทุกท่าน กรรมการ) ได้ประมวลและเรียบเรียงจากแนวทางที่ข้าราชการได้แสดงความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะ
นำไปยึดถือประพฤติปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ของประชาชน สังคมและประเทศชาติ ภายหลังจากได้เข้ารับการ
อบรมตามหลักสูตรโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท มีดังนี้

ยึดมั่นในคุณธรรม

๑. สุจริต เทียงตรง
๒. เสียสละ อุดหนุน
๓. ฝึกตนมีระเบียบ

ยึดถือหลักการทำงาน

๔. เพียบพร้อมความรู้ คู่คุณโลบาย
๕. ขยายสัมพันธ์ประสาน และให้มีคุณค่า
๖. มีความรับผิดชอบ
๗. ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่
๘. ทำงานให้สำเร็จทันการ
๙. ยึดมั่นในผลประโยชน์ของประเทศชาติ
และความถูกต้องเป็นธรรม

หนังสือพระบรมราโชวาท ชุดฝึกอบรม แผนการสอน
สื่อสิ่งพิมพ์ วิกิทัศน์ เทป แผ่นใส และสติกเกอร์
ในโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

ขอเชิญชวนทุกท่านร่วมกันเรียนรู้พระบรมราโชวาท ซึ่งเป็นที่มาของ ๙ หลักการดังกล่าวทั้งในส่วน
ของพระบรมราโชวาทที่พระราชทานให้แก่ข้าราชการพลเรือนและในโอกาสต่างๆ

หลักการที่ ๑ สุจริต เทียงตรง

“...ปฏิบัติตัวให้สุจริต เทียงตรงพอควรพอดีแก่ตำแหน่ง หน้าที่ที่ดำรงอยู่...”

พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนปี ๒๕๓๑

“...สุจริตต่อบ้านเมือง สุจริตต่อประชาชน และสุจริตต่อหน้าที่...”

“...สุจริตกาย สุจริตใจ...”

“...เห็นสิ่งที่เป็นคุณเป็นโทษ เป็นประโยชน์ มิใช่ประโยชน์ อย่างชัดเจน ถูก ตรง...”

“...ใครอยากหากินขอให้ลาออกจากตำแหน่งไปทำการค้าดีกว่า...”

“...การที่จะทำงานให้สัมฤทธิ์ผลที่พึงปรารถนา คือที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรมด้วยนั้น จะอาศัยความรู้เพียงอย่างเดียวมิได้ จำเป็นต้องอาศัยความสุจริต ความบริสุทธิ์ใจ และความถูกต้องประกอบด้วย เพราะเหตุว่า ความรู้นั้นเป็นเหมือนเครื่องยนต์ที่ทำให้รถยนต์เคลื่อนไปได้ประการเดียว ส่วนคุณธรรมดังกล่าวเป็นเหมือนหนึ่งพวงมาลัยหรือหางเสือ ซึ่งเป็นปัจจัยที่นำพาให้รถยนต์ดำเนินไปถูกทางด้วยความสวัสดิ คือปลอดภัยจนบรรลุจุดหมายที่พึงประสงค์...”

หลักการที่ ๒ เสียสละ อดทน

“...มีความเสียสละ อดทน รู้จักเกรงใจ ให้อภัย ทั้งโอนอ่อนผ่อนตามกันและกัน ด้วยเหตุผล...”

พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนปี ๒๕๓๖

“...เสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง...”

“...ตั้งใจชวนชวชาญปฏิบัติงานด้วยความฉลาดรอบคอบ...”

“...รักษาสุขภาพอ่อนโยนไว้ให้เหนียวแน่นสม่ำเสมอ. ...”

“...หัดทำใจให้กว้างขวางหนักแน่น...”

“...มีจิตใจมั่นคง เด็ดเดี่ยวในอันที่จะพากเพียรปฏิบัติหน้าที่ให้จนบรรลุผลสำเร็จ...”

“...ความเพียรที่ถูกต้องเป็นธรรมและพึงประสงค์นั้นคือ ความเพียรที่จะกำจัดความเสื่อมให้หมดไป และระวังป้องกันมิให้เกิดขึ้นใหม่อย่างหนึ่ง กับความเพียรที่จะสร้างสรรค์ความดีความเจริญให้เกิดขึ้น และรักษามิให้เสื่อมไป...”

“...การทำงานใด ๆ ไม่ว่าจะเล็ก ใหญ่ ยาก ถ้าย่อหย่อนจากความเพียรแล้ว ยากที่จะให้สำเร็จ เรียบร้อยทันเวลาได้ การฝึกฝนความเพียร ถึงหากแรก ๆ จะรู้สึกเหน็ดเหนื่อยลำบาก แต่พอได้เพียรจนเป็นนิสัยแล้ว ก็จะกลับเป็นพลังอย่างสำคัญที่คอยกระตุ้นเตือนให้ทำงานอย่างจริงจัง ด้วยใจร่าเริง และเมื่อใดพลังของความเพียรนี้เกิดขึ้น เมื่อนั้นการทำงานทั้งหลายก็สำเร็จได้โดยง่าย และรวดเร็ว...”

● หลักการที่ ๓ ฝึกตนมีระเบียบ

“...คนทำงานดีคือคนมีระเบียบ ได้แก่ระเบียบในการคิดและในการทำ. ผู้ไม่ฝึกระเบียบไว้ ถึงจะมีวิชา มีเรี่ยวแรง มีความกระตือรือร้นอยู่เพียงไร ก็มักทำงานให้สำเร็จไม่ได้ เพราะความคิดอ่านสับสนวุ่นวายทำอะไรก็ไม่ถูกลำดับขั้นตอน มีแต่ความลังเลและขัดแย้งทั้งในความคิดทั้งในการปฏิบัติงาน ข้าราชการจึงจำเป็นต้องฝึกระเบียบในตนเองขึ้น. ...”

พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนปี ๒๕๒๗

“...ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจความดี...”

“...สำรวจดูความบกพร่องของตนเองอยู่เสมอ และปฏิบัติแก้ไขเสียโดยเร็ว...”

“...รู้จักรับฟังความคิดเห็นแม้กระทั่งคำวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นอย่างฉลาด...”

● หลักการที่ ๔ เปรียบพร้อมความรู้ คู่คุณโลบาย

“ ...ข้าราชการที่สามารถต้องมีความรู้ครบสามส่วน คือ ความรู้วิชาการ ความรู้ปฏิบัติการ และความรู้คิดอ่านตามเหตุผลความเป็นจริง...”

พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนปี ๒๕๓๐

“...ความรู้ที่ถูกต้องแม่นยำ ทั้งทางลึกและกว้าง...”

“...นำเอาวิทยาการก้าวหน้าพร้อมทั้งเครื่องกลที่ทรงประสิทธิภาพสูงต่างๆ มาใช้กันอย่างกว้างขวาง ...”

“... การทำงานสร้างเกียรติยศชื่อเสียงและความเจริญก้าวหน้า นอกจากจะต้องใช้วิชาความรู้ที่ดีแล้วแต่ละคนยังต้องมีจิตใจที่มั่นคงในความสุจริตและมุ่งมั่นต่อความสำเร็จเป็นฐานรองรับ กับต้องอาศัยคุณโลบายหรือวิธีการอันแนบคายในการประพฤติปฏิบัติเข้าประกอบอีกหลายประการ. ประการแรก ได้แก่ การสร้างศรัทธา ความเชื่อถือในงานที่กระทำ ซึ่งเป็นพลกำลังส่งเสริมให้เกิดความพอใจและความเพียรพยายามอย่างสำคัญ ในอันที่จะทำการงานให้บรรลุผลเลิศ. ประการที่สอง ได้แก่ การไม่ประมาทปัญญาความรู้ความฉลาดสามารถทั้งของตนเองทั้งของผู้อื่น ซึ่งเป็นเครื่องช่วยทำงานได้ก้าวหน้ากว้างไกล. ประการที่สาม ได้แก่ การตามรักษาความจริงใจ ทั้งต่อผู้อื่นทั้งต่อตัวเอง ซึ่งเป็นเครื่องทำให้ไว้วางใจร่วมมือกัน และทำให้งานสำเร็จได้โดยราบรื่น. ประการที่สี่ ได้แก่ การกำจัดจิตใจที่ต่ำทราม รวมทั้งสร้างเสริมความคิดจิตใจที่สะอาด เข้มแข็ง ซึ่งจะช่วยให้ฝึกฝนแต่ในการที่จะปฏิบัติดี ให้เกิดความก้าวหน้า ประการที่ห้า ได้แก่ การรู้จักสงบใจ ซึ่งเป็นเครื่องช่วยให้ยังคิดได้ในเมื่อมีเหตุทำให้เกิดความหวั่นไหวฟุ้งซ่าน และสามารถพิจารณาแก้ไขปัญหาได้โดยถูกต้อง. ...”

พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนปี ๒๕๒๖

หลักการที่ ๕ ขยายสัมพันธ์ประสาน

งานของชาตินั้นเป็นงานที่กว้างขวางประกอบด้วยงานทุกด้านทุกระดับอันสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องถึงกันหมด โดยแต่ละอย่างต่างต้องอาศัยและเกื้อกูล สนับสนุนกันอย่างสอดคล้องพอเหมาะพอดี จึงจะสัมฤทธิ์ผล ทำให้ชาติบ้านเมืองมั่นคงและเจริญก้าวหน้าไปได้. ดังนั้น ข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน จึงต้องพยายามปฏิบัติตน ปฏิบัติงานให้สัมพันธ์ประสานกับบุคคลอื่นฝ่ายอื่นให้ได้.

พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนปี ๒๕๔๐

- “...การทำงานให้สำเร็จขึ้นอยู่กับความสามารถสองอย่างเป็นสำคัญ คือสามารถในการใช้วิชาความรู้ อย่างหนึ่ง สามารถในการประสานสัมพันธ์กับผู้อื่นอีกอย่างหนึ่ง. ...”
- “...ปฏิบัติงานของตัวร่วมกับงานของผู้อื่นและประสานประโยชน์กับทุกฝ่ายให้ได้ผลสมบูรณ์ทุกส่วน...”
- “...การเกี่ยวข้องประสานประโยชน์กันนั้นต้องอาศัยมิตรจิตและความเข้าใจอันดีต่อกันเป็นพื้นฐาน...”
- “...ถ้าหากทุกฝ่ายทุกคนมีความเข้าใจดีต่อกัน การร่วมมือประสานงานย่อมจะเป็นไปได้โดยสะดวก...”
- “...ใช้ความมีเหตุผลและความร่วมมือกัน ในการปฏิบัติบริหารงานทั้งปวง...”
- “...ร่วมกันคิดแก้ไขปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น และสร้างสิ่งที่ดีขึ้นให้สมบูรณ์...”

หลักการที่ ๖ มีความรับผิดชอบ

ผู้เป็นข้าราชการพึงสำเหนียกตระหนักเป็นนิตย์ถึงความรับผิดชอบ ที่จะต้องปฏิบัติงานของตัวร่วมกับงานของผู้อื่น และประสานประโยชน์กับทุกฝ่ายให้ได้ผลสมบูรณ์ทุกส่วน เพื่อนำพาประเทศชาติให้ก้าวไปถึงความเจริญมั่นคง ซึ่งเป็นจุดประสงค์แท้จริง.

พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนปี ๒๕๒๙

- “...ยิ่งเป็นผู้ใหญ่ มีตำแหน่งสำคัญ ยิ่งจะต้องปฏิบัติให้ดี ให้หนักแน่น ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น. ...”
- “...เกียรติและความสำเร็จเกิดจากผลการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตัวของแต่ละคน...”
- “...ปฏิบัติงานในความรับผิดชอบให้ได้ผลสมบูรณ์ตรงตามวัตถุประสงค์...”

หลักการที่ ๗ ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่

ในการปฏิบัติราชการนั้น ขอให้ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ อย่างนึกถึงบำเหน็จรางวัลหรือผลประโยชน์ให้มาก. ขอให้ขอให้ถือว่าการทำหน้าที่ได้สมบูรณ์เป็นทั้งรางวัลและประโยชน์อย่างประเสริฐ จะทำให้บ้านเมืองไทยของเราอยู่เย็นเป็นสุขและมั่นคง.

พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนปี ๒๕๓๓

“...เมื่อทำงาน ต้องมุ่งถึงจุดหมายที่แท้ของงาน...”

“...ถ้าทำงานเพื่อจุดหมายอื่น ๆ เช่นเพื่อประโยชน์ส่วนตัว แม้จะได้ผลมากมายเพียงใด งานก็ไม่สำเร็จ แต่ทำให้เสียทั้งงานเสียทั้งคน. ...”

หลักการที่ ๘ ทำงานให้สำเร็จทันการ

การปฏิบัติราชการนั้น กล่าวอย่างสั้น ง่าย และตรงที่สุด คือ ทำให้สำเร็จทันการและให้ได้ผลเป็นประโยชน์แต่ทางเดียว ซึ่งจะได้เมื่อบุคคลมีวิชา ความสามารถ และมีปัญญาความรู้ คิดพิจารณาเห็นสิ่งที่ตนเป็นคุณเป็นโทษเป็นประโยชน์ มิใช่ประโยชน์อย่างชัดเจน ถูก ตรง.

พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนปี ๒๕๓๔

“...ให้สำเร็จลุล่วงตรงตามเป้าหมายโดยไม่ชักช้า...”

“...มุ่งหมายเอาประสิทธิภาพ ปริมาณงานและความรวดเร็วเป็นสำคัญ. ...”

“...มุ่งมั่นต่อความสำเร็จเป็นรากฐานรองรับ...”

“...นำพาประเทศชาติให้ก้าวไปถึงความเจริญมั่นคง ซึ่งเป็นจุดประสงค์แท้จริง. ...”

“...มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้จนเสร็จ...”

“...ผู้ใดมีภาระหน้าที่อันใดอยู่ ก็เร่งกระทำให้สำเร็จลุล่วงไปโดยเต็มกำลังความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ ด้วยความเมตตา ด้วยความปรองดองกัน และด้วยความปรานีต่อกัน ที่สุดผลงานของทุกคนนั้นจะประมวลกันเข้าเป็นความสำเร็จและวัฒนาถาวรของประเทศชาติได้ไม่ยาวนานโร...”

หลักการที่ ๙ ยึดมั่นในผลประโยชน์ของประเทศชาติและความถูกต้องเป็นธรรม

การยึดมั่นในผลประโยชน์ของแผ่นดิน และความถูกต้องเป็นธรรม เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการเพราะการยึดมั่นดังกล่าวจะทำให้มีจิตใจมั่นคง เด็ดเดี่ยวในอันที่จะพากเพียรปฏิบัติหน้าที่ให้จนบรรลุผลสำเร็จและสามารถป้องกันความผิดพลาดเสียหายอันจะเกิดแก่ตนแก่งานได้อย่างแท้จริง.

พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนปี ๒๕๓๔

“...ร่วมกับชาวไทยทุกคนในอันที่จะอุ้มชูรักษาความดีในชาติ...”

“...ทำให้บ้านเมืองไทยของเราอยู่เย็นเป็นสุขและมั่นคง. ...”

“...ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดีไม่มีใครจะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปรกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริม

คนดีให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้...”

พระบรมราโชวาท ในพิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๖
ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ อำเภอสครีราช จังหวัดชลบุรี

พวกเราเหล่าข้าราชการสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องทำงานตามรอยพระยุคลบาท ด้วยความอุตสาหะวิริยะ ด้วยการอุทิศทุ่มเท ด้วยการเสียสละความสุขส่วนตัว และด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เห็นแก่ประโยชน์ของแผ่นดินและประชาชนเป็นที่ตั้ง

การถวายความจงรักภักดีที่ดีที่สุดของพวกเราเหล่าข้าราชการที่ทำงานต่างพระเนตรพระกรรณ ก็คือการทำงานหนักเพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน เพื่อความผาสุกของประชาชน

นั่นคือ ราชสักการะที่น่าจะทำให้พระองค์ทรงพอพระราชหฤทัยได้มากที่สุด

รักพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ต้องรักประชาชนของพระองค์ด้วย

เพื่อเป็นสิริมงคลแก่พวกเราทุกคน กระผมขออัญเชิญพระราชกระแสรับสั่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานไว้ว่า

“...ขอให้ทุกท่าน มีร่างกายที่แข็งแรง เพื่อสามารถทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นได้
ขอให้มีความสุขในการทำงาน และขอให้ได้รับความสุขจากผลสำเร็จของงานนั้น...”

ป.ป.ช. กับชีวิตข้าราชการ

ประสิทธิ์ อำนวยชัย*

ความน่า

ข้าราชการพลเรือนเป็นกลุ่มคนที่น่าสงสารตลอดชีวิตการเป็นข้าราชการจะมีหนามคอยทิ่มตำตลอดเวลา ทั้งหนามจากกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่ต้องคอยระแวงระวัง หนามจากเพื่อนข้าราชการด้วยกัน อันเนื่องมาจากการแข่งขันชิงดีชิงเด่น หนามจากผู้บังคับบัญชาที่ขาดคุณธรรมและเมตตาธรรมเมื่อเกิดพลาดพลั้ง หนามจากนักการเมืองที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ในการทำหน้าที่ข้าราชการที่ดี ชื่อสัตย์ ฉลาดและซื่อ ซึ่งมักจะไม่เป็นที่ถูกใจ หนามจากสื่อมวลชนที่ถ้าไม่เป็นที่พอใจก็จะคอยทิ่มตำเอา จึงมีคำกล่าวแสดงความรู้สึกต่อกัน ในวันเกษียณอายุราชการว่ายินดีที่รักษาเนื้อรักษาตัวมาได้จน “พ้นพวงหนาม” หลายคนเมื่อพ้นมาแล้วก็ได้ระบายความรู้สึกออกมาเป็นข้อเขียน เป็นหนังสือ เล่าถึงความคับแค้นใจ การต่อสู้และสิ่งที่ตนภูมิใจในชีวิตราชการ ส่วนมากก็จะบอกว่าหมดเวรหมดกรรมกันเสียทีกับชีวิต

ราชการแบบไทย ๆ

มีคำกล่าวในหมู่นักทำงานว่า “คนที่ไม่ทำผิดคือคนที่ไม่ได้ทำอะไรเลย” แต่ความเจ็บปวดของข้าราชการก็คือ เมื่อทำผิดพลาดก็จะถูกสอบสวนเพื่อลงโทษ ยิ่งผิดพลาดบ่อยครั้งก็ยิ่งเสี่ยงต่อการถูกลงโทษมากขึ้น ป.ป.ช. (หรือเดิมคือ ป.ป.ป.) ก็จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตข้าราชการตรงนี้เอง

หน้าที่ของ ป.ป.ช. ก็คือ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต จึงต้องทำทุกวิถีทางที่จะสร้างผลงานให้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปราบปรามซึ่งเป็นด้านลบ เพราะเป็นเรื่องที่มีสื่อมวลชนเฝ้าดู และคอยกระตุ่นอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่งานด้านป้องกันซึ่งเป็นด้านบวก ไม่ปรากฏผลที่ชัดเจนและกว่าจะได้มาตรการแต่ละเรื่องต้องใช้เวลานาน จึงดูเหมือนว่า ป.ป.ช. และสื่อมวลชนไม่ได้ให้ความสำคัญ ด้านป้องกันเท่าที่ควร

* ปัจจุบันเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

อดีตปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ปรึกษาประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ระดับ ๑๑) เลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ป. ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ฯลฯ

งานปราบปรามยิ่งทำมาก ยิ่งเป็นข่าวทางสื่อมวลชนมาก ก็จะทำให้หลายขวัญและกำลังใจข้าราชการมากขึ้น เพราะเป็นงานด้านลบ แม้ ป.ป.ช. จะพูดอยู่เสมอว่า การไต่สวน ตรวจสอบ จะทำอย่างตรงไปตรงมา และให้เป็นธรรมกับทุกฝ่าย แต่ในความรู้สึกของผู้ที่ถูกตรวจสอบ ย่อมหวาดหวั่น ไม่มั่นใจว่าตนเองจะได้รับความเป็นธรรมจริงอย่างที่พูดหรือไม่ ดังนั้น ข้าราชการส่วนหนึ่งซึ่งมีอยู่ไม่น้อยจึงรู้สึกเกลียดและกลัว ป.ป.ช. (ยุบมารวมกับ ป.ป.ช. แล้ว) คนที่ทำผิดก็กลัวว่าจะถูกร้องเรียนให้ ป.ป.ช. สอบคนที่ร้องเรียนมาให้ ป.ป.ช. สอบคนทำผิด ก็กลัวว่า ป.ป.ช. จะช่วยเหลือคนชั่ว คนดีที่ซื่อสัตย์สุจริตก็กลัวว่าหากมี ป.ป.ช. อยู่ก็คงจะถูกกลั่นแกล้งกล่าวหา ร้องเรียนไปยัง ป.ป.ช. เข้าสักวันหนึ่งจนได้ ป.ป.ช. ก็เลยเป็นเสมือนหนามพองใหญ่อีกพองหนึ่งที่ทั้งข้าราชการที่ดีและไม่ดีต่างเกลียดกลัวและหวาดระแวงอยู่เสมอมา

แต่แม้จะเกลียด กลัว และหวาดระแวงอย่างไร ป.ป.ช. ก็จะต้องเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของข้าราชการอย่างหนีไม่พ้น ดังนั้นการทำความรู้จักกับ ป.ป.ช. จึงเป็นสิ่งที่ดีที่สุด

ป.ป.ช. คืออะไร

ป.ป.ช. เป็นคำที่ย่อมาจาก “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ” ซึ่งเป็นองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามหมวด ๑๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อันเป็นผลิตผลสำคัญของการปฏิรูปการเมืองไทย

คงจะจำกันได้ว่าเป้าหมายสำคัญของการปฏิรูปการเมือง มีอยู่อย่างน้อย ๓ ประการคือ ประการแรก ให้คนดีอยากเข้ามาเล่นการเมือง และมีโอกาสได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนมากขึ้น ประการที่สอง ให้ผู้แทนที่เข้ามาบริหารบ้านเมืองสามารถบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่ต้องเกรงกลัวหรือเกรงใจอิทธิพลใด ๆ และประการที่สาม หากผู้บริหารบ้านเมืองทุจริตคิดมิชอบก็สามารถกำจัดให้พ้นออกไปได้ง่ายขึ้น

องค์กรที่จะดำเนินการให้ผู้บริหารบ้านเมืองที่ทุจริตพ้นออกไปจากอำนาจก็คือ ป.ป.ช. นี้เอง

หน้าที่ของ ป.ป.ช. มีอะไรบ้าง

กฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้กำหนดให้ ป.ป.ช. มีหน้าที่ทั้งป้องกันและปราบปราม การทำงานของ ป.ป.ช. จึงต้องทำควบคู่กันไปทั้งงานป้องกันและงานปราบปราม ซึ่งมีหน้าที่หลักสำคัญในแต่ละด้านดังนี้

๑. งานด้านป้องกัน

งานด้านป้องกันมีสองส่วนคือ ส่วนที่หนึ่งเกี่ยวกับโครงสร้างระบบ ระเบียบ และกฎหมาย และส่วนที่สองเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับตัวบุคคล [(ดู พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๙(๘) และ (๑๐)] งานส่วนแรกเป็นการหาวิธีการที่จะกำหนดมาตรการป้องกัน เพื่ออุดช่องว่างช่องโหว่ต่างๆ ที่จะทำให้เกิดการทุจริต ทั้งในเรื่องของโครงสร้างของหน่วยงาน กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่จะทำให้เกิดการทุจริต ทั้งในเรื่องของ

โครงสร้างของหน่วยงาน กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนแผนและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ป้องกันในส่วนที่หนึ่งทีกล่าวถึงนี้เป็นเสมือน การล้อมคอกไม่ให้คนไม่ดีฉวยโอกาสจากช่องโหว่ ทีมีอยู่ทำการทุจริต ขณะเดียวกันก็ช่วยป้องกัน คนดีให้สามารถทำงานได้เต็มทีอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ต้องกลัวว่าจะถูกกลั่นแกล้งกล่าวหาจาก ความไม่ชัดเจนหรือล้าสมัยของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ อีกด้วย

งานป้องกันส่วนที่สอง เป็นการสร้าง คนให้เป็นคนทีมีคุณภาพในด้านความซื่อสัตย์ สุจริต และรวมพลังประชาชนทุกกลุ่มเข้ามาช่วย กันแก้ปัญหการทุจริต งานป้องกันในส่วนนี้มุ่งที จะปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมของคนในสังคมให้ เอื้ออำนวยต่อการแก้ปัญหการทุจริต ซึ่งทัศนคติ ค่านิยมดังกล่าวมีลักษณะทีนอกจากตัวเองจะมี ความซื่อสัตย์สุจริตแล้ว ยังยกย่องและให้ความ เคารพนับถือคนดีทีมีความซื่อสัตย์สุจริต แต่ เกลียดชังและรังเกียจคนทุจริต แม้คนนั้นจะมี เงินทองทรัพย์สินมากมาย มีตำแหน่งใหญ่โตก็ ตาม ขณะเดียวกันก็ต้องร่วมมือกันแสดงปฏิกิริยา ไม่ยอมรับหรือต่อต้านขัดขวางไม่ให้คนไม่ดีดัง กล่าวเข้ามามีอำนาจในการบริหารกิจการบ้านเมือง อีกด้วย งานส่วนที่สองนี้ต้องใช้เวลาานและใช้ ความอดทนมาก เพราะการเปลี่ยนทัศนคติค่า นิยมของสังคม เป็นสิ่งที่ยาก ต้องทำแบบค่อย เป็นค่อยไป แต่ถ้าทำสำเร็จจะเป็นการแก้ปัญหที ยั่งยืน และไม่จำเป็นต้องมี ป.ป.ช. อีกต่อไป

๒. งานด้านปราบปราม

งานด้านปราบปรามจะปรากฏในมาตรา ๑๙ (๑)-(๔) ของ พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ

ซึ่งแยกได้เป็น ๔ ส่วนสำคัญ คือ

(๑) งานไต่สวนเพื่อถอดถอนออกจาก ตำแหน่ง

(๒) งานไต่สวนเพื่อดำเนินคดีอาญา และวินัย

(๓) งานไต่สวนเพื่อให้ทรัพย์สินตก เป็นของแผ่นดิน กรณีร่ำรวยผิดปกติ

(๔) งานตรวจสอบทรัพย์สิน

๒.๑ งานไต่สวนเพื่อถอดถอนออก จากตำแหน่ง

การไต่สวนเพื่อถอดถอนออกจาก ตำแหน่งจะกระทำได้เฉพาะกับบุคคลทีดำรง ตำแหน่งสำคัญเพียง ๑๗ ตำแหน่งเท่านั้น คือ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาล รัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อัยการ สูงสุด กรรมการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของ รัฐสภา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการตรวจ เงินแผ่นดิน รองประธานศาลฎีกา รองประธาน ศาลปกครองสูงสุด หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร รองอัยการสูงสุด และผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง (ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการระดับ อธิบดี ปลัด-กระทรวง ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ และ กรรมการรัฐวิสาหกิจ)

การที ป.ป.ช. จะเข้าไปไต่สวน เพื่อ ถอดถอนบุคคลใดใน ๑๗ ตำแหน่งดังกล่าวได้จะ ต้องมีการเข้าชื่อร้องขอไปยังประธานวุฒิสภา แล้ว ประธานวุฒิสภาจะส่งเรื่องมาให้ ป.ป.ช. ดำเนิน การไต่สวน บุคคลทีจะเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอน ได้มีเพียง ๓ กลุ่มคือ กลุ่มแรกได้แก่ สมาชิก-สภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของ

สมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร กลุ่มที่สองได้แก่ สมาชิกวุฒิสภาไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา (ร้องขอให้ถอดถอนได้เฉพาะสมาชิกวุฒิสภาด้วยกัน) และกลุ่มที่สามคือ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอน

พฤติการณ์ที่จะกล่าวหาเพื่อให้อถอดถอนออกจากตำแหน่งได้มีอยู่ ๕ กรณีคือ กรณีแรก ร่ำรวยผิดปกติ กรณีที่สอง ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ กรณีที่สาม ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ กรณีที่สี่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม และกรณีที่ห้า ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ในการกล่าวหาต้องระบุเป็นข้อๆให้ชัดเจนว่ามีพฤติการณ์ในกรณีใดบ้าง พร้อมระบุพยานหลักฐานหรือเบาะแสตามสมควรและเพียงพอที่ ป.ป.ช. จะดำเนินการต่อไปได้

เมื่อ ป.ป.ช. ได้สวนพบว่ามูลก็จะส่งรายงานกลับไปยังประธานวุฒิสภา เพื่อนำเสนอที่ประชุมวุฒิสภาให้ออกเสียงถอดถอน ถ้าเสียงสามในห้าของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาลงมติให้อถอดถอน ก็จะเป็นผลให้ผู้ถูกถอดถอนพ้นจากตำแหน่งและออกจากราชการ นับแต่วันที่วุฒิสภาลงมติและให้ตัดสิทธิ์ในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเข้ารับราชการในหน่วยงานของรัฐเป็นเวลา ๕ ปี

นอกจากส่งเรื่องให้ประธานวุฒิสภาเพื่อดำเนินการถอดถอนแล้ว ป.ป.ช. ยังต้องส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

หรือศาลที่มีเขตอำนาจ เพื่อดำเนินการทางคดีอาญาด้วย (ตามมาตรา ๗๑ ของ พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญ ๖)

๒.๒ งานไต่สวนเพื่อดำเนินคดีอาญาและวินัย

ผู้ถูกกล่าวหาว่าร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วพบว่ามีความผิด จะถูกดำเนินการทางคดีอาญา และทางวินัย (ในกรณีที่สามารถลงโทษทางวินัยได้ด้วย)

การดำเนินการทางคดีอาญาและวินัยที่กระทำกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่เป็นข้าราชการการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง (ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เลขานุการรัฐมนตรี ที่ปรึกษา ฯลฯ) รวมทั้ง ส.ส. และ ส.ว. กับเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยทั่วไป จะแตกต่างกัน ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

(๑) ผู้กล่าวหาข้าราชการการเมือง ส.ส. และ ส.ว. จะต้องเป็นผู้เสียหายจากการกระทำผิด เท่านั้น แม้แต่ ป.ป.ช. ก็ไม่อาจยกเหตุอันควรสงสัยขึ้นมาดำเนินการไต่สวนได้ และการกล่าวหาจะต้องกระทำขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาอยู่ดำรงตำแหน่งอยู่ ส่วนการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยทั่วไป นั้น ใครจะกล่าวหาก็ได้แต่ต้องมีชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหา ป.ป.ช. เองจะอ้างเหตุแห่งความสงสัยแล้วหยิบยกขึ้นมาไต่สวนก็ได้ ทั้งนี้จะต้องมีการกล่าวหาในขณะที่ผู้นั้นยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่หรือพ้นจากตำแหน่งการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินสองปี

(ม.๘๔ พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญ)

(๒) เมื่อ ป.ป.ช. ได้สอบสวนแล้วปรากฏว่ามีมูล ก็จะมีวิธีดำเนินการกับผู้ถูกกล่าวหา ต่อไปแตกต่างกันโดยผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ส.ส. ส.ว. และข้าราชการการเมืองอื่นให้อัยการสูงสุดฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ถ้าอัยการสูงสุดเป็นผู้ถูกกล่าวหาให้ประธาน ป.ป.ช. ฟ้องคดีอาญาต่อศาลซึ่งมีเขตอำนาจ ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยทั่วไปไปนอกจากที่กล่าวข้างต้น ให้อัยการสูงสุดฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจ

(๓) กรณีประธานวุฒิสภาส่งมาให้ ป.ป.ช. และกรณีผู้เสียหายกล่าวหานายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ส.ส. ส.ว. หรือข้าราชการการเมืองอื่น เมื่อ ป.ป.ช. มีมติว่ามีมูล ผู้ถูกกล่าวหาจะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปมิได้จนกว่า วุฒิสภามีมติหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีคำพิพากษา (ม.๕๕ พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญ) ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยทั่วไปไปนอกจากที่กล่าวข้างต้น ยังสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

(๔) สำหรับทางวินัยนั้นโดยปกติจะดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ ว่าด้วยวินัยซึ่งมีการกำหนดโทษหนักเบาและวิธีการลงโทษไว้ด้วย ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่มีความหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ว่าด้วยวินัย ก็จะเป็นการถอดถอนออกจากตำแหน่งโดยผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเท่านั้น การดำเนินการทางวินัยนั้น เมื่อ ป.ป.ช. วินิจฉัยว่ามีมูลทุจริต ประธาน ป.ป.ช. จะแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน เพื่อ

พิจารณาโทษทางวินัยภายในสามสิบวัน ตามฐานความผิดที่ ป.ป.ช. มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอีก โดยให้ถือว่ารายงานและความเห็นของ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัย เว้นแต่กรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการตุลาการ ข้าราชการอัยการ ให้ประธาน ป.ป.ช. ส่งรายงานไปยังประธานองค์การกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการดังกล่าวเพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายนั้น

๒.๓ งานไต่สวนเพื่อให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน กรณีร่ำรวยผิดปกติ

ผู้ที่สามารถกล่าวหานายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ส.ส. ส.ว. หรือข้าราชการการเมืองอื่นว่าร่ำรวยผิดปกติ ได้แก่ หนึ่งในสี่ของ ส.ส. หรือ ส.ว. (กล่าวหาได้เฉพาะผู้ที่ เป็น ส.ว. ด้วยกัน) และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนร่วมลงชื่อ หรือผู้เสียหายเป็นผู้กล่าวหาเท่านั้น คนอื่นจะกล่าวหาไม่ได้ ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยทั่วไปไปนอกจากที่กล่าวนี้ ใครจะกล่าวหาก็ได้ แต่ต้องมีชื่อและที่อยู่ผู้กล่าวหาปรากฏในคำกล่าวหา หรือกรณี ป.ป.ช. มีเหตุอันควรสงสัยก็สามารถหยิบยกขึ้นมาดำเนินการไต่สวนได้ การกล่าวหาว่าร่ำรวยผิดปกตินี้ จะต้องกระทำในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินสองปี

การไต่สวนกรณีร่ำรวยผิดปกตินั้น เมื่อ ป.ป.ช. มีมติว่าร่ำรวยผิดปกติแล้ว ก็จะต้องดำเนินการต่อไปเพื่อให้ทรัพย์สินที่ร่ำรวยผิดปกติตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งมีวิธีการแตกต่างกันไปในเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท

ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็นนายกรัฐมนตรี

รัฐมนตรี ส.ส. ส.ว. หรือข้าราชการการเมืองอื่น จะต้องส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อศาล-ฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

กรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นอัยการสูงสุด ประธาน ป.ป.ช. จะต้องเป็นผู้ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจ โดยไม่ต้องผ่านอัยการสูงสุด

สำหรับกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐนอกเหนือจากที่กล่าวแล้วข้างต้น ป.ป.ช. จะต้องส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดเป็นผู้ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน และให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาว่าร้ายวณผิดปกตินั้น เป็นผู้กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ โดยประธาน ป.ป.ช. จะต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน สั่งลงโทษไล่ออก หรือปลดออก ยกเว้นข้าราชการตุลาการ และข้าราชการอัยการ ที่จะต้องส่งให้องค์การกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการประเภานั้นๆ ดำเนินการต่อไป (มาตรา ๘๐ พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญ)

๒.๔ งานตรวจสอบทรัพย์สิน

เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งที่เป็นฝ่ายการเมือง และฝ่ายที่ไม่ใช่การเมือง ถ้าหากดำรงตำแหน่งสำคัญ หรือตำแหน่งที่เอื้อต่อการใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบได้ง่ายก็จะถูกกำหนดให้ต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง ภรรยา และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ยื่นบัญชีจะต้องยื่นทุกครั้งทุกตำแหน่งที่เข้าหรือพ้นจากตำแหน่ง เมื่อยื่นแสดงมาแล้วก็จะมี การเปิดตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินดังกล่าวโดยเร็ว

กฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันปราบปรามการทุจริตได้กำหนดตำแหน่งที่จะต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้เป็นการแน่ชัดแล้ว ส่วนหนึ่ง และให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปกำหนดเพิ่มเติมอีกส่วนหนึ่ง

ก. ส่วนที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าวแล้ว ได้แก่

(๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ส.ส. ส.ว. ข้าราชการการเมืองอื่น ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลนคร ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ ป.ป.ช. กำหนด บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งเหล่านี้จะต้องยื่นภายใน ๓๐ วัน นับแต่เข้ารับตำแหน่ง หลังจากพ้นตำแหน่งและเมื่อพ้นจากตำแหน่งเป็นเวลาหนึ่งปี ถ้าผู้ยื่นไว้แล้วตายระหว่างดำรงตำแหน่ง ทายาท หรือผู้จัดการมรดกต้องเป็นผู้ยื่นแทนภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันตาย

ถ้า ป.ป.ช. ตรวจสอบพบว่า ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีภายในเวลาที่กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบจะต้องส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด เมื่อศาลรัฐธรรมนูญชี้ขาดแล้ว ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ และห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลา ๕ ปีนับแต่วันที่พ้น

ในการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินนี้ ถ้า ป.ป.ช. พบว่า ทรัพย์สินของผู้ใดเพิ่มขึ้นผิดปกติระหว่างการยื่นเข้ากับการยื่นเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว จะต้องส่งเอกสารพร้อมรายงานผลให้อัยการสูงสุด เพื่อขอให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสั่งให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดิน

(๒) ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อัยการสูงสุด กรรมการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน รองประธานศาลฎีกา รองประธานศาลปกครองสูงสุด หัวหน้าสำนักตุลาการ ทหาร ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด รองอัยการสูงสุด และผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง รวม ๑๕ ตำแหน่ง บุคคลเหล่านี้จะต้องยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินต่อ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งทุก ๓ ปีที่อยู่ในตำแหน่ง และเมื่อพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ให้ยื่นภายใน ๓๐ วันนับแต่เข้ารับตำแหน่ง เมื่อครบ ๓ ปี และเมื่อพ้นจากตำแหน่ง

การตรวจสอบทรัพย์สินของบุคคลในกลุ่มนี้ ถ้าพบว่ามีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ป.ป.ช. ก็จะตั้งเป็นเหตุอันควรสงสัยว่าร่ำรวยผิดปกติแล้วก็จะดำเนินการไต่สวน กรณีร่ำรวยผิดปกติต่อไป

ข. ส่วนที่ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้กำหนด

นอกเหนือจากตำแหน่งที่กล่าวแล้วตามข้อ ก. กฎหมายใดให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติมได้อีกตามความจำเป็น เพื่อประโยชน์ต่อการตรวจสอบ

ตำแหน่งที่จะกำหนดเพิ่ม ได้แก่ ตำแหน่งสำคัญอื่น ๆ และตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่ที่เอื้อต่อการแสวงหาประโยชน์ในทางมิชอบโดยง่าย เช่น ตำแหน่งเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง ตำแหน่งในกรมจัดเก็บภาษีอากร หรือตำแหน่งที่มีการอนุมัติอนุญาตให้จดทะเบียนทำการต่าง ๆ เป็นต้น

เจ้าหน้าที่ของรัฐกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

คำว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ถ้าจะให้ความหมายที่สั้นที่สุดก็หมายความว่า “ผู้ทำงานให้รัฐ” ใครก็ตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐให้เข้ามาทำงานให้ไม่ว่าจะมีค่าจ้าง หรือตำแหน่งหรือไม่ แต่เมื่อได้รับมอบหมายจากรัฐให้ทำงานอะไรก็แล้วแต่ก็จะทำให้บุคคลนั้นเกิดอำนาจบารมีและมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี ขึ้นมาทันที ยิ่งประเทศไทยเคยมีระบบศักดินามาก่อน ยิ่งมีความรู้สึกกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นบุคคลที่สูงกว่าคนทั่วไป จะทำงานทำการอะไรก็มีคนเกรงอกเกรงใจ ทำให้บุคคลบางจำพวกที่เข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐฉวยโอกาสแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบให้แก่ตนเองและพรรคพวกญาติมิตร ยิ่งมีอำนาจหน้าที่มากยิ่งขึ้นหาประโยชน์ได้มาก ผลประโยชน์ที่ส่วนรวมจะได้รับก็ยิ่งถูกเบียดบังไปเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวมากขึ้นด้วย

การใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบเพื่อหาประโยชน์ให้แก่ตนเองและพรรคพวกของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวนี้เองที่เรียกว่า “การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม”

ดังนั้นในกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมืองจึงได้มีบทบัญญัติเพื่อแก้ปัญหาเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ดำรง

ตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี ในมาตรา ๒๐๙ และในเวลาต่อมา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ก็ได้มีการขยายกรอบแห่งการบังคับใช้ให้หมายรวมไปถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหมดด้วย

บทบัญญัติว่าด้วยการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล และประโยชน์ส่วนรวมนี้แม้จะมีมานานในประเทศพัฒนาแล้วแต่ก็เป็นของใหม่สำหรับสังคมไทย อาจนับได้ว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการเมืองเพื่อแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐควรจะได้ทำความรู้จักไว้ด้วย

บทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดไว้ในหมวด ๙ ของ พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งกำหนดเป็นข้อห้ามสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้เป็นสองส่วนสำคัญคือ ส่วนที่เป็นการห้ามดำเนินการบางอย่าง กับส่วนที่ห้ามรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่มีควรได้

๑. ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการบางอย่าง

กิจการที่ต้องห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเอาตัวเข้าไปผูกพันด้วยโดยสรุปมีดังนี้

(๑) เป็นคู่สัญญา หรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่ตนเป็นผู้มีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

(๒) เป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่ตนเป็นผู้มีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

(๓) รับสัมปทาน หรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทาน หรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ หรือหน่วยงาน

ของรัฐ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทที่รับสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

(๔) เป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทนพนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจเอกชน ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุมหรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดอยู่ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดแย้งต่อผลประโยชน์ส่วนรวม ประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

ข้อห้ามทั้ง ๔ ข้อ มีผลบังคับต่อคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยให้ถือว่า การดำเนินการของคู่สมรสเป็นการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย

นอกจากนี้ ข้อห้ามดังกล่าวยังมีผลบังคับผู้ที่พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่ถึงสองปีอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ข้อห้ามข้างต้นทั้งหมดไม่ใช่บังคับกับกรณีที่หน่วยงานต้นสังกัดมอบหมายให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนที่หน่วยงานของรัฐถือหุ้น หรือเข้าร่วมทุน

๒. ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด

ต่อไปนี้ผู้ที่เป็เจ้าหน้าที่ของรัฐจะไปรับเงินหรือทรัพย์สิน หรือประโยชน์ต่าง ๆ จากบุคคลใด ๆ ไม่ได้อีกแล้ว โดยมีข้อยกเว้นอยู่ ๒ ประการสำคัญคือ

(๑) รับได้ถ้าเป็นทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่ควรได้ ตามกฎหมาย หรือกฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

(๒) รับผิดชอบเป็นทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่ ป.ป.ช. กำหนด

ข้อห้ามดังกล่าวให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับผู้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยเช่นกัน

ปราชญ์ควรทำอย่างไร

ดังได้กล่าวแล้วแต่ต้นว่า ป.ป.ช. ก็เป็นเสมือนหนามพองใหญ่อีกพองหนึ่งที่ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบางส่วน ทั้งเกลียดกลัวและหวาดระแวง แต่ก็หนีไม่พ้นที่อาจจะต้องสัมผัสเข้าสักวันหนึ่ง เพราะข้าราชการที่ดี มีความซื่อสัตย์ฉลาดปราชญ์เปรียบอย่างแท้จริงก็มักจะก้าวหน้าได้เร็ว จึงเป็นที่อิจฉาของเพื่อนข้าราชการด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักการเมืองที่คิดจะทุจริตคอร์รัปชันจะไม่ชอบข้าราชการประเภทนี้อย่างยิ่ง ถึงแม้จะเติบโตขึ้นมาได้แต่ก็มักจะอยู่ไปไม่ตลอดรอดฝั่ง ที่แย่ที่สุดคือจะถูกกล่าวร้ายป้ายสีได้ง่ายมาก ในขณะที่ตัวเองก็มักจะมัวไปหลงคิดว่า ถ้าซื่อสัตย์สุจริตและมีผลงานดีแล้วไม่มีใครทำร้ายได้ ไม่จำเป็นต้องต่อสู้หรือขอร้องให้ใครช่วย จึงปรากฏอยู่เสมอที่ข้าราชการดี ๆ จะถูกกล่าวหาโดยการสร้างพยานหลักฐานเท็จขึ้นอย่างแนบเนียน เมื่อเจ้าตัวไม่สนใจที่จะต่อสู้แก้ข้อกล่าวหาแล้ว การพิจารณาวินิจฉัยของ ป.ป.ช. ก็ไม่อาจจะรักษาความเป็นธรรมให้เต็มที่ ได้ จึงมีบางครั้งบางคราวที่ข้าราชการดี ๆ ถูกข่มขู่ความผิดแล้วมาเสียใจภายหลัง และเสียผู้เสียคนไปก็มี

โดยที่ ป.ป.ช. เกิดขึ้นจากการปฏิรูปการ-

เมืองและมุ่งหวังที่จะยกย่องคนดีและปราบปรามคนเลว ดังนั้นข้าราชการที่ดีจึงควรให้ความร่วมมือในการทำงานของ ป.ป.ช. ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑. ช่วยกันสนับสนุนคนดี มีความซื่อสัตย์สุจริตและทุ่มเทการทำงานโดยการให้กำลังใจและเอื้ออาทรต่อกัน ถ้าใครมีผลงานดีเด่นจริง ๆ ก็แจ้งประวัติและผลงานไปให้ ป.ป.ช. เพื่อยกย่องให้เป็นแบบอย่างแก่สังคมต่อไป

๒. ถ้ามีพฤติการณ์ไม่ดีงามเกิดขึ้นและไม่แน่ใจว่าจะสามารถแก้ไขเองได้ก็ให้ขอความร่วมมือไปยัง ป.ป.ช. ทั้งในแง่ของการวางมาตรการป้องกันและในการไต่สวนตรวจสอบเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด

๓. ถ้าตนเองถูกกล่าวหา ว่าทุจริตโดยไม่มีมูลความจริง ขอให้ให้ความร่วมมือกับ ป.ป.ช. ในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงอย่างเต็มที่ ป.ป.ช. พร้อมจะให้ความเป็นธรรมเสมอ แต่ก็ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของพยานหลักฐานและความเป็นจริงที่จะต้องค้นให้พบให้ได้

๔. หากมีความเห็นและข้อเสนอแนะที่ดีเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ก็ควรส่งให้ ป.ป.ช. หรือเสนอตัวเข้าไปร่วมทำงานกับ ป.ป.ช. โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักวิชาการทั้งในหน่วยงานราชการและในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จะมีส่วนช่วยงานด้านการวิจัย วิชาการ และพัฒนาการทำงานของ ป.ป.ช. ได้มาก

สรุป

เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรวมถึงข้าราชการด้วยเป็นกลุ่มบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้องกับ ป.ป.ช. อยู่ไม่มากก็น้อย ทั้งในด้านการป้องกันการทุจริต

โดยการช่วยกันพัฒนาระบบและกลไกในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ สามารถอำนวยความสะดวกและรวดเร็วแก่ประชาชนผู้ใช้บริการด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ และในด้านการปราบปรามที่จะต้องคอยสนับสนุนด้านข้อมูลข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการไต่สวนตรวจสอบของ ป.ป.ช. เพื่อให้ผู้ทุจริตคดีมิชอบได้พ้นออกไปจากวงการ

งานด้านการป้องกันของ ป.ป.ช. นั้น นอกจากการวางมาตรการป้องกันโดยการแก้ไขปรับปรุงระบบโครงสร้าง กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และวิธีการทำงานแล้ว ยังมีการปลูกฝังและปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมมีความซื่อสัตย์ ยกย่องและเคารพนับถือคนดี เกลียดชังบุคคลที่ทุจริตและต่อต้านการกระทำที่เป็นไปในทางที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และศีลธรรมอันดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดีพึงปฏิบัติ

สำหรับงานด้านการปราบปรามนั้น ประชาชนคนไทยได้ฝากความหวังไว้กับ ป.ป.ช. อย่างสูงมากกว่าจะสามารถแก้ปัญหาการทุจริตในวงราชการตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการเมืองได้ คือใครทุจริตก็สามารถทำให้พ้นจากตำแหน่งได้ สำหรับกลไกการปราบปรามตามกฎหมาย ป.ป.ช. เพื่อให้บรรลุผลดังกล่าวมี ๔ ส่วนคือ การไต่สวนเพื่อถอดถอนออกจากตำแหน่ง การไต่สวนเพื่อดำเนินคดีอาญาและวินัย การไต่สวนกรณีร้ายแรงผิดปกติ และการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน

งานปราบปรามทั้งสี่ส่วน ถ้าหาก ป.ป.ช. พบว่ามีมูลความผิดก็จะเป็นผลให้ผู้ถูกกล่าวหาต้องออกจากตำแหน่ง ถูกดำเนินคดี และถูกสั่ง

ให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

นอกจากงานป้องกันและงานปราบปรามดังกล่าวแล้ว ป.ป.ช. ยังจะต้องดูแลไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการที่ขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งมีข้อห้ามมิให้เอาตัวเข้าไปผูกพันกับกิจการต่าง ๆ ที่สามารถให้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่เพื่อเข้าไปแสวงหาประโยชน์อันไม่ชอบได้ เช่น เข้าเป็นคู่สัญญาหุ้นส่วน รับสัมปทาน เป็นกรรมการที่ปรึกษาตัวแทน พนักงาน หรือเป็นลูกจ้างในธุรกิจเอกชน นอกจากนี้ยังห้ามผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ รับเงินทรัพย์สินหรือประโยชน์ใด ๆ นอกเหนือที่ควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายเว้นแต่จะเป็นการรับในสิ่งที่ควรได้โดยธรรมจรรยา

เมื่อ ป.ป.ช. เป็นกลไกที่สร้างขึ้นมากเพื่อแก้ปัญหาบ้านเมืองโดยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญให้เป็นองค์กรตรวจสอบอำนาจรัฐที่สำคัญองค์กรหนึ่งข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ควรให้ความร่วมมือให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นับตั้งแต่การปลูกจิตสำนึกเพื่อเปลี่ยนค่านิยมของสังคมและระบบวิธีการทำงานให้เอื้อต่อการแก้ปัญหาการทุจริต โดยเอาใจใส่สอดส่องพฤติการณ์ที่เป็นไปในทางไม่ชอบ ให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่จะช่วยให้การวินิจฉัยของ ป.ป.ช. เป็นไปอย่างเที่ยงธรรม และเข้ามามีส่วนในการให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะทางวิชาการอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานของ ป.ป.ช. ให้บรรลุผลสมดังเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการเมืองอย่างแท้จริงต่อไป

ข้าราชการ

กับ

ศาลปกครอง

ดร.ชาญชัย แลวงศักดิ์*

“ศาลปกครอง” องค์กรใหม่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอีกองค์กรหนึ่งที่แม้จะเพิ่งเกิดขึ้นเมื่อเร็วๆ นี้ แต่ดูจะเป็นองค์กรที่ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่ประชาชนทั่วไปรู้จักกันว่าเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าในทุกเรื่อง ต่างเฝ้าจับตามองอย่างสนใจและอย่างระแวดระวัง

ทำไมต้องมีศาลปกครอง

คำถามนี้คงไม่ใช่แต่เพียงการตอบว่าเพราะรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๗๖ บัญญัติให้มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นเท่านั้น แต่คงจะต้องมองถึงความจำเป็น โดยรวมที่ต้องมีระบบการตรวจสอบและควบคุมการใช้อำนาจรัฐโดยองค์กรของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย เพราะโดยหลักแล้ว องค์กรของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเองก็ต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายลำดับใด ที่สำคัญ การตรวจสอบและควบคุมการใช้อำนาจนี้ยังกว้างขวางครอบคลุมไปถึงการใช้อำนาจโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยไม่สุจริต หรือโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรด้วย

* รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง สำนักงานศาลปกครอง

ศาลปกครองคืออะไร

"ศาลปกครอง" นั้นตามทฤษฎีก็เป็นสถาบันที่ทำหน้าที่พิจารณาและพิพากษา "คดีปกครอง" หรือข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐ รวมถึงรัฐวิสาหกิจและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ กับเอกชน รวมทั้งพิจารณาพิพากษาข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน โดยที่ข้อพิพาทนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากการที่หน่วยงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่สุจริต หรือไม่ชอบด้วยเหตุผล

จากวันวานถึงศาลปกครองในวันนี้

มีคนจำนวนไม่มากนักที่พอจะทราบถึงความพยายามในการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นเป็นอีกศาลหนึ่งแยกต่างหากจากศาลยุติธรรมนั้นมิได้เกิดมีขึ้นเพียงในช่วงเวลาสั้นๆ เท่านั้น แต่ได้เกิดมีขึ้นมาเป็นเวลานานหลายสิบปีแล้ว และในจำนวนของคนทีพอทราบนั้น ก็อาจจะมีเพียงจำนวนน้อยลงไปอีกทีพอจะทราบถึงเหตุผลที่แท้จริงที่ต้องทำเช่นนี้

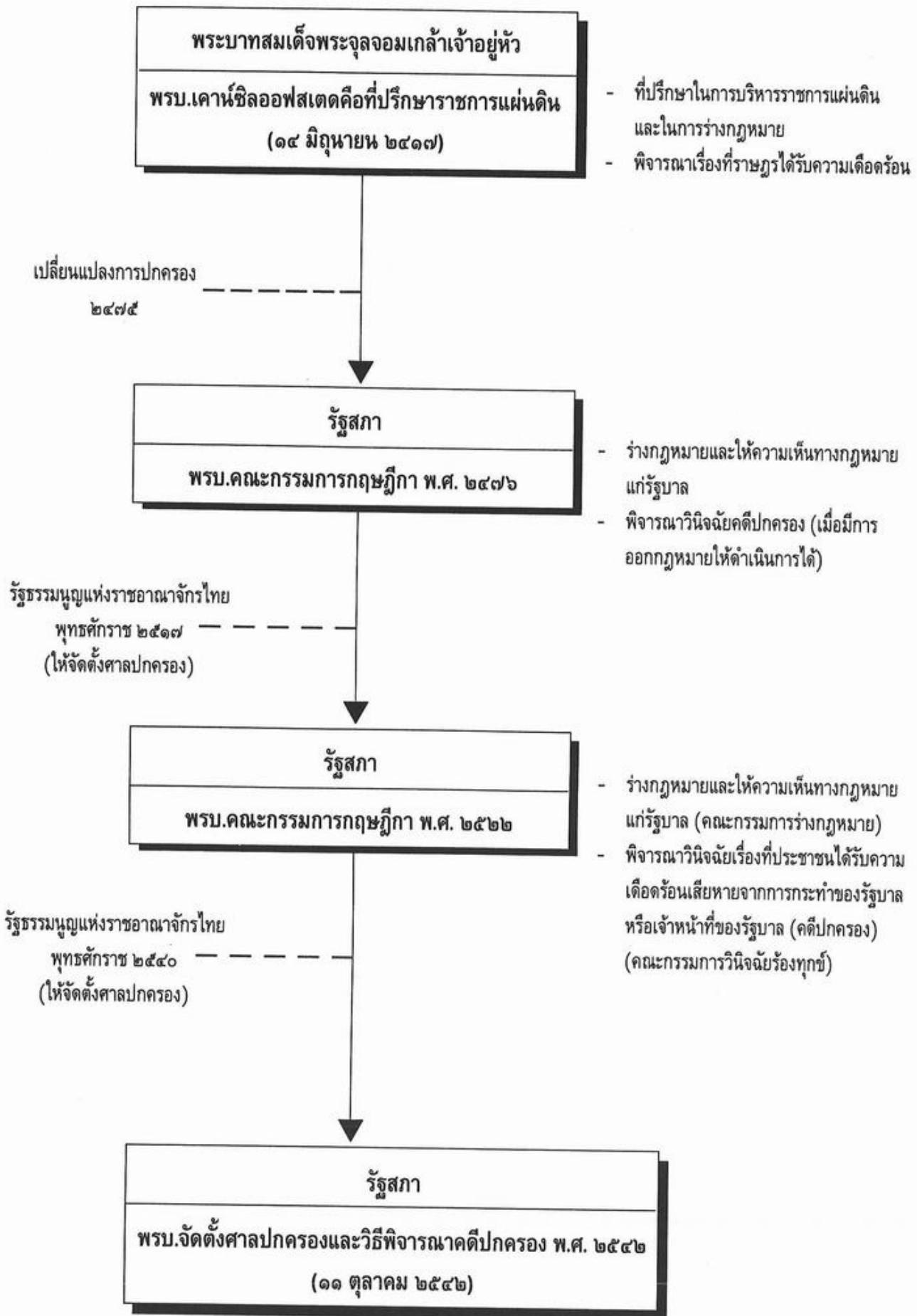
เหตุผลหรือความจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งศาลปกครองขึ้นเป็นพิเศษแยกต่างหากจากศาลยุติธรรมนั้น ก็เนื่องจากคดีปกครองมีลักษณะที่แตกต่างไปจากคดีแพ่งและคดีอาญาทั่วไป เพราะคดีแพ่งและคดีอาญานั้นเป็นการโต้แย้งสิทธิ

ระหว่างเอกชนด้วยกันเอง โดยในคดีแพ่ง เอกชนซึ่งเป็นคู่กรณีต้องมีหน้าที่พิสูจน์เองว่าฝ่ายใดมีสิทธิดีกว่ากัน ส่วนในคดีอาญา ผู้ใดกล่าวอ้างว่าผู้อื่นกระทำความผิด ผู้นั้นมีหน้าที่จะต้องพิสูจน์เองให้ได้ว่าผู้ที่ถูกกล่าวหาานั้นกระทำความผิดจริง ศาลจึงมีหน้าที่รับฟังพยานหลักฐานของทั้งสองฝ่ายแล้ววินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ใดถูกผู้ใดผิด ซึ่งเรียกกันว่า "ระบบกล่าวหา"

สำหรับคดีปกครองนั้น เป็นคดีที่เอกชนเป็นคู่กรณีกับรัฐ จึงเป็นการยากที่เอกชนจะหาเอกสารหลักฐานมายืนยันข้อกล่าวอ้างของตนเอง เพราะฝ่ายราชการจะเป็นผู้ครอบครองเอกสารไว้ทั้งหมด ดังนั้น ศาลจึงมีหน้าที่ต้อง "ไต่สวนคดี" เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงให้ได้มากที่สุด โดยไม่ต้องรอฟังข้อเท็จจริงแต่เพียงจากเอกสารหรือพยานหลักฐานของคู่กรณีเท่านั้น

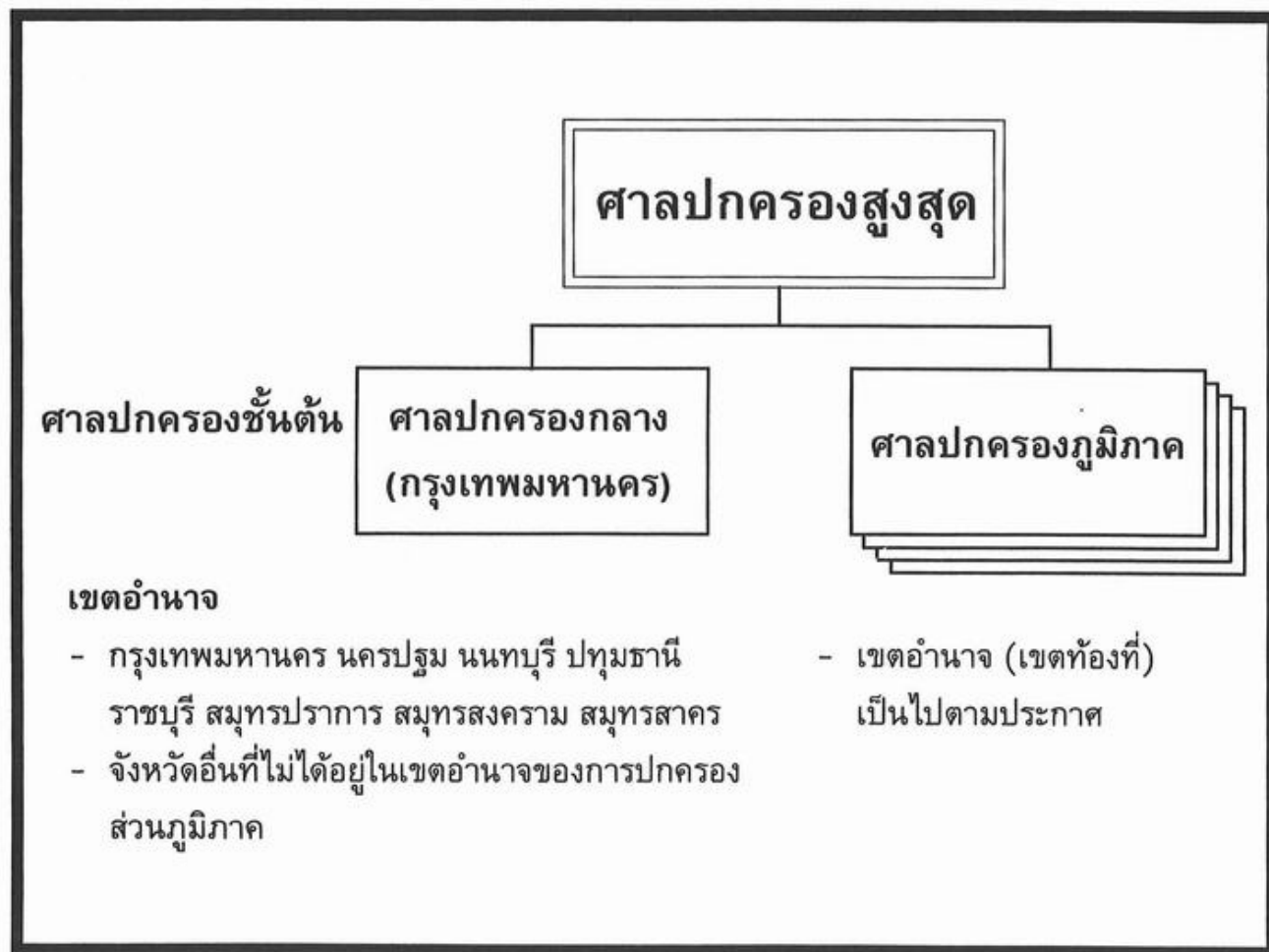
ระบบการพิจารณาคดีปกครองที่แตกต่างไปจากระบบการพิจารณาคดีแพ่งและคดีอาญาทั่วไปนี้เองที่ทำให้จำเป็นต้องจัดตั้งศาลปกครองขึ้นเพื่อทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีปกครองโดยเฉพาะ

จากหลักการหรือแนวความคิดดังกล่าวนี้เอง จึงได้มีการพยายามจัดตั้งศาลปกครองขึ้นเป็นเวลานาน โดยมีลำดับขั้นตอนความเป็นมาโดยย่อตั้งแผนภูมิต่อไปนี้

ระบบของศาลปกครอง

ศาลปกครองที่มีการจัดตั้งขึ้นนี้มีระบบที่แตกต่างไปจากระบบของศาลยุติธรรมที่ส่วนใหญ่จะรู้จักกันดี เพราะตามระบบของศาลยุติธรรมนั้นจะแบ่งออกเป็น ๓ ชั้นศาล คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ในขณะที่ตามระบบของศาลปกครองจะแบ่งออกเป็นเพียง ๒ ชั้นศาล คือ ศาลปกครองชั้นต้น (ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค) และศาลปกครองสูงสุด

อำนาจหน้าที่ของศาลปกครอง

ศาลปกครองในแต่ละชั้นต่างก็มีอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างลดหลั่นกันไป ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ศาลปกครองชั้นต้นนั้นเป็นขั้นตอนแรก หากคู่กรณียังไม่พอใจ ก็สามารถ “อุทธรณ์” ไปยังศาลปกครองสูงสุดได้

สำหรับอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองชั้นต้นนั้น เพื่อให้สะดวกและง่ายสามารถทำความเข้าใจได้จากแผนภูมิต่อไปนี้

ศาลปกครองชั้นต้น

พิจารณาพิพากษาคดีพิพาทเกี่ยวกับ

หน่วยงานทางปกครอง^{*}/เจ้าหน้าที่ของรัฐ^{**}

กระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

กระทำการโดยไม่สุจริต

มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

สร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็น

สร้างภาระแก่ประชาชนเกินสมควร

ใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบ

หน่วยงานทางปกครอง/เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมาย

ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร

การทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครอง
/เจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายหรือคำสั่ง

สัญญาทางปกครอง^{***}

กฎหมายกำหนดให้ฟ้องต่อศาลปกครอง
เพื่อบังคับให้กระทำหรือละเว้นการกระทำ

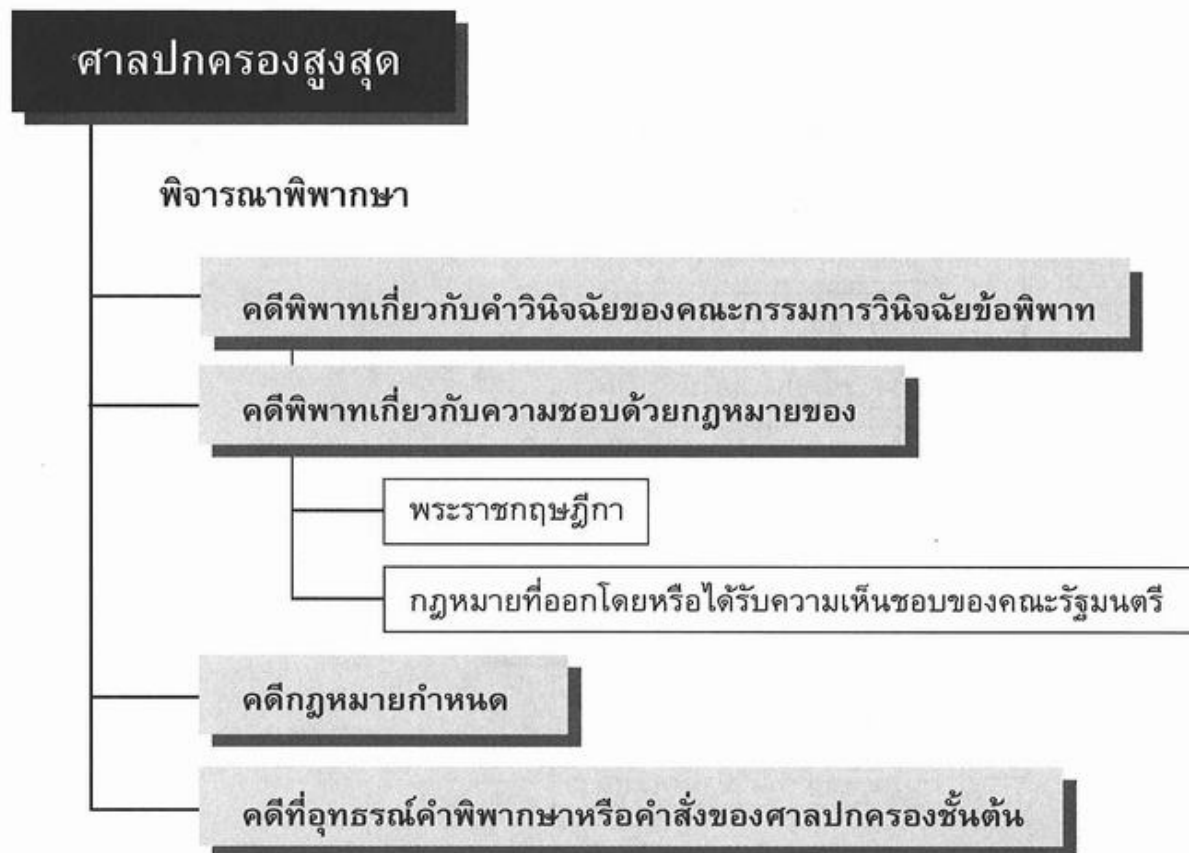
กฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง

^{*}หน่วยงานทางปกครอง ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

^{**}เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางปกครอง คณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งใช้อำนาจตามกฎหมายออกกฎ คำสั่ง หรือคำสั่งที่มีผลกระทบต่อบุคคลและบุคคลที่อยู่ใต้บังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ดังกล่าว

^{***}สัญญาทางปกครอง ได้แก่ สัญญาที่คู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครอง หรือเป็นบุคคลซึ่งกระทำการแทนรัฐ และเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะ จัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค หรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

ส่วนอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองสูงสุดนั้น ในฐานะที่เป็นองค์กรที่อยู่ในลำดับที่เหนือกว่า จึงมีหน้าที่จำกัดแต่เฉพาะในเรื่องที่สำคัญๆ หรือเรื่องที่อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น (ซึ่งต้องอุทธรณ์ภายใน ๓๐ วัน) เท่านั้น ดังจะเห็นได้จากแผนภูมิต่อไปนี้

ส่วนเรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับวินัยทหาร การดำเนินการของคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) หรือคดีที่อยู่ในอำนาจศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ เช่น ศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน หรือศาลภาษีอากร เป็นต้น

การฟ้องคดีปกครอง

วิธีการในการฟ้องคดีต่อศาลปกครองถือหลักของความสะดวกและไม่ยุ่งยาก และที่สำคัญคือไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม แต่ถ้าเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของ

หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง ที่ขอให้สั่งให้ใช้เงินหรือส่งมอบทรัพย์สิน จึงจะต้องเสียค่าธรรมเนียมในอัตราร้อยละ ๒.๕ ของทุนทรัพย์ แต่ไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

สำหรับเงื่อนไขในการฟ้องคดีนั้นจะกำหนดแต่เพียงว่า จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายที่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะเสียก่อน เช่น ใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นต้น และได้มีการสั่งการตามกฎหมายนั้นแล้ว หรือเป็นกรณีที่ได้ดำเนินการแล้ว แต่

มิได้มีการสั่งการภายในเวลาอันสมควรหรือภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด จึงจะนำกรณีดังกล่าวมาฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้

ส่วนผู้ที่จะมีสิทธิฟ้องคดีปกครอง ได้แก่

๑. ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรือผู้ที่อาจได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องจากการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๒. ผู้ซึ่งมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

๓. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาในกรณี ที่เห็นว่ากฎหรือการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

๔. กรณีซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง และการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อน ความเสียหาย หรือยุติข้อโต้แย้งนั้น จะต้องมีการกำหนด คำบังคับตามกฎหมาย

คำฟ้องในคดีปกครองก็สามารถทำได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยาก เพราะไม่มีแบบกำหนดไว้โดยเฉพาะ และไม่ต้องใช้แบบฟอร์มใดๆ ของศาล เพียงแต่ต้องทำเป็นหนังสือ ต้องใช้ถ้อยคำสุภาพ และมีเนื้อหาเกี่ยวกับ

๑. ชื่อ ที่อยู่ และลงลายมือชื่อของผู้ฟ้องคดี

๒. ชื่อของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง

๓. รายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดี

๔. ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องและคำขอที่ต้องการให้ศาลปกครองพิพากษา

ซึ่งหากไม่แน่ใจว่าคำฟ้องจะครบถ้วนสมบูรณ์ถูกต้องหรือไม่ ก็อาจขอคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ศาลปกครองที่สำนักงานศาลปกครอง โดยจะไปปรึกษาด้วยตนเองหรือจะปรึกษาทางโทรศัพท์ก็ได้

การยื่นฟ้องคดีปกครองจะทำได้โดยการไปยื่นด้วยตนเองต่อเจ้าหน้าที่ศาลปกครอง หรือจะส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก็ได้ แต่ทั้งนี้การยื่นฟ้องคดีนั้นจะต้องยื่นฟ้องต่อศาลปกครองที่มีเขตอำนาจ คือ ถ้าเป็นคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองชั้นต้น จะต้องยื่นฟ้องที่

๑. ศาลปกครองชั้นต้นที่ผู้ฟ้องคดีมีภูมิลำเนา

๒. ศาลปกครองชั้นต้นที่มูลคดีเกิดขึ้นในเขตอำนาจศาล หรือ

๓. สถานที่ทำการเฉพาะการของศาลปกครองสำหรับคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองสูงสุด ให้ยื่นฟ้องที่ศาลปกครองสูงสุด

มีประเด็นสำคัญที่ควรทราบอีกกรณีหนึ่งคือเรื่องอายุความฟ้องคดี เพราะคดีปกครองนี้มีอายุความที่แตกต่างไปจากอายุความในคดีแพ่งและคดีอาญาที่รู้จักกันทั่วไปและมีอายุความที่ค่อนข้างสั้นกว่ามาก ดังนี้

๑. คดีปกครองทั่วไป แยกได้เป็น ๒ กรณี คือ

ก. ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี

ข. นับแต่วันที่พ้นกำหนด ๙๐ วัน นับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีมีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด และไม่ได้รับหนังสือชี้แจงจากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าว หรือได้รับแต่เป็นคำชี้แจงที่เห็นว่าไม่มีเหตุผล

ค. มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็น
อย่างอื่น

๒. คดีเกี่ยวกับการกระทำละเมิด หรือ
ความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครอง
หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือคดีพิพาทเกี่ยวกับ
สัญญาทางปกครอง ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้
หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี
นับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี

๓. คดีเกี่ยวกับการคุ้มครองประโยชน์
สาธารณะ เช่น กรณีที่มีการบุกรุกที่สาธารณ-
ประโยชน์ เป็นต้น จะยื่นเมื่อใดก็ได้

แต่ก็มีข้อยกเว้นว่า ถ้าคู่กรณีมีคำขอหรือ
ศาลปกครองเห็นเองว่าคดีที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนด
เวลาฟ้องคดีแล้วนั้น จะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม
หรือมีเหตุจำเป็นอื่น ศาลปกครองจะรับไว้
พิจารณาก็ได้

การดำเนินคดีในศาลปกครอง

เนื่องจากการดำเนินคดีในศาลปกครองนั้น
มีเป้าหมายที่ต้องการให้เป็นเรื่องง่าย สะดวก ไม่
ยุ่งยากซับซ้อน รวดเร็ว และให้ได้ข้อเท็จจริงมาก
ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งนี้ โดยพยายามจะไม่
ให้มีการนำเอาเทคนิคหรือวิธีการในการดำเนินคดี
ในศาลมาเป็นส่วนสำคัญในการแพ้หรือชนะคดีกัน
ดังนั้น การดำเนินคดีในศาลปกครองจึงถือปฏิบัติ
ว่าโดยหลักต้องการให้คู่กรณีดำเนินคดีด้วยตนเอง
เนื่องจากจะเป็นผู้ที่ทราบข้อเท็จจริงและเหตุผล
ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี แต่ถ้าไม่พร้อม ไม่
สะดวก หรือต้องการให้มีบุคคลอื่นที่มีความรู้ทาง
กฎหมาย เช่น ทนายความ หรือพนักงานอัยการ
คอยให้ความช่วยเหลือแนะนำ ก็สามารถทำได้

แต่ไม่ได้เป็นเงื่อนไขบังคับว่าจะต้องดำเนินคดีโดย
ต้องมีทนายความ พนักงานอัยการหรือที่ปรึกษา
ทางกฎหมายด้วยแต่อย่างใด

สำนักงานศาลปกครอง

ในการดำเนินคดีปกครองของศาลปกครอง
ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะมีสำนักงานศาลปกครอง
ทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของศาลปกครอง คือ
ทำหน้าที่เป็นฝ่ายสนับสนุนเพื่อให้การดำเนินการ
ของศาลปกครองเป็นไปได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ

สำนักงานศาลปกครองนี้มีฐานะเป็นส่วน-
ราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ
และเป็นนิติบุคคล โดยมีเลขาธิการสำนักงานศาล
ปกครองเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด

หน้าที่ที่สำคัญของสำนักงานศาลปกครอง
คือ

๑. รับผิดชอบในงานธุรการของศาลปกครอง
๒. ดำเนินการเกี่ยวกับคดีปกครองโดยตรง
ตามคำสั่งของศาลปกครอง
๓. ดำเนินการเกี่ยวกับการบังคับให้เป็นไป
ตามคำบังคับของศาลปกครอง
๔. สนับสนุนการปฏิบัติงานของศาลปกครอง
หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการศึกษาและ
รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี
๕. จัดพิมพ์และเผยแพร่คำพิพากษาหรือ
คำสั่งของศาลปกครอง
๖. จัดให้มีการศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาความรู้
ของตุลาการศาลปกครองและข้าราชการฝ่ายศาล
ปกครอง

สำหรับสถานที่ทำการชั่วคราวของสำนักงาน
ศาลปกครองนั้น ตั้งอยู่ที่เลขที่ ๑๙๕ อาคาร

เอ็มไพร์ ทาวเวอร์ ชั้นที่ ๓๒ ถนนสาทรใต้ เขต
สาทร กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๒๐

ข้าราชการกับศาลปกครอง

จากอำนาจหน้าที่และภารกิจต่าง ๆ ของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองที่ดูว่าออกจะกว้างขวางและครอบคลุมงานในหน้าที่ของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐไว้เกือบทั้งหมดนี้ ทำให้มีความคิดเกี่ยวกับงานของศาลเกิดขึ้นใน ๒ ด้าน คือ ฝ่ายข้าราชการ พนักงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต่างพากันหวาดวิตกว่าจะต้องกลายเป็น “จำเลย” หรือ “ผู้ผิด” ตลอดกาล ในขณะที่ฝ่ายเอกชนเองก็มีความรู้สึกที่ไม่ต่างกันนัก เพียงแต่เป็นการคิดกันว่าฝ่ายเอกชนคงเป็น “ฝ่ายผิด” หรือเป็น “ฝ่ายแพคดี” อยู่ร่ำไป ถ้าเช่นนั้นที่จริงแล้วเป็นเช่นไรกันแน่

ระบบการทำงานของศาลปกครองที่มีการตรวจสอบการทำงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐนั้น ไม่ใช่เป็นการตรวจสอบหรือพิสูจน์เพื่อการจับผิดหรือโยนความผิดให้กับใครหรือหน่วยงานใด แต่เป็นการตรวจสอบหรือพิสูจน์ให้เห็นว่าการปฏิบัติงานหรือการใช้อำนาจของบุคคลดังกล่าว ได้เป็นไปโดยถูกต้อง ชอบด้วยกฎหมาย โดยสุจริต มีเหตุมีผล ฯลฯ หรือไม่ ซึ่งการตรวจสอบหรือการพิสูจน์ให้เห็นเช่นนั้นก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยากลำบากหรือเป็นการเพิ่มภาระ แต่สามารถทำได้โดยง่ายโดยเพียงแต่นำข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจริง ข้อกฎหมายและเหตุผลหรือดุลพินิจที่ใช้อย่างอธิบายหรือชี้ให้เห็นเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ การพิสูจน์ของฝ่ายข้าราชการ ฯลฯ จึงทำได้โดยไม่ยาก โดยเพียงแต่ผู้ใช้อำนาจนั้น ให้ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจริง

ข้อกฎหมายที่ใช้อ้างอิงในการใช้อำนาจและเหตุผลที่ใช้ในการปฏิบัติหรือออกคำสั่งเช่นนั้น ก็เป็นการเพียงพอที่จะพิสูจน์ต่อศาลได้แล้ว

มีผู้สงสัยว่าการดำเนินคดีในศาลปกครองจะต้องมีนักกฎหมาย ทนายความ หรือพนักงานอัยการ ช่วยทำหน้าที่ในศาลเพื่อช่วยเหลือให้คำแนะนำในเรื่องการดำเนินคดีหรือในข้อกฎหมายด้วยหรือไม่ ข้อนี้คงตอบได้ว่าตามระบบของศาลปกครองนั้นต้องการแสวงหาข้อเท็จจริงให้ได้มากที่สุดเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาพิพากษาคดี และไม่ต้องการนำเอาวิธีพิจารณาหรือเทคนิคในการดำเนินคดีมาเป็นข้อขัดขวางแพ้นะ หรือมาเป็นสาเหตุหรือเหตุผลในการพิพากษาคดี ดังนั้น ความกังวลที่ว่าหากไม่มีความเชี่ยวชาญทางกฎหมาย หรือไม่รู้รายละเอียดในการดำเนินคดีในศาลอย่างเพียงพอ จะทำให้ต้องตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบนั้น ไม่มีอยู่ในระบบการทำงานของศาลปกครอง ความจำเป็นที่ต้องมีนักกฎหมายเพื่อคอยเป็นพี่เลี้ยงตลอดเวลาของการดำเนินคดีในศาลปกครองนั้นจึงไม่มี และอันที่จริงตามระบบของศาลปกครองก็ไม่ได้มีการบังคับให้ต้องกระทำเช่นนั้น แต่ทั้งนี้ ก็ไม่ได้ตัดสิทธิคุ้มครองตนเองที่อาจมีความประสงค์ที่จะให้มีนักกฎหมาย ทนายความ หรือพนักงานอัยการ คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ทางฝ่ายตน ซึ่งสำหรับนักกฎหมาย ทนายความ หรือพนักงานอัยการ ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานกับศาลปกครองนั้น สำนักงานศาลปกครองเองก็มีโครงการในอนาคตแล้วว่าจะต้องมีการประสานงานและร่วมมือกันกับบุคคลเหล่านั้น เพื่อทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนความรู้ และหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการทำงานร่วมกันต่อไป

มีอีกคำถามหนึ่งที่ข้าราชการเป็นจำนวนมากหวาดวิตก และพยายามหาคำตอบว่าเมื่อมีศาลปกครองแล้ว “ข้าราชการ ควรจะป้องกันตัวอย่างไร” คำตอบสำหรับคำถามนี้ไม่ยากนัก และออกจะเป็นคำตอบที่ส่วนใหญ่จะทราบกันดี คือ ขยัน ซื่อสัตย์ มีวินัย ใช้วิจารณญาณอย่างละเอียด รอบคอบ อยู่บนพื้นฐาน ของความมีเหตุมีผลสามารถพิสูจน์ได้ และที่สำคัญคือต้องมี เอกสารหลักฐานที่สามารถอ้างอิงหรือพิสูจน์ได้ เพราะตาม ระบบของศาลปกครองจะยึดถือเอาตามเอกสารหลักฐานเป็น สำคัญ ส่วนพยานแวดล้อม พยานบุคคล หรือพยานอื่น ไม่ใช่ เป็นหลักฐานสำคัญที่จะนำมาพิจารณา ดังนั้น การ“ป้องกันตัว” ที่ออกจะธรรมดาที่สุดและดีที่สุดก็คือการทำงานหรือปฏิบัติ หน้าที่ของแต่ละคนไปตามปกติ โดยจัดให้มีการทำงานที่เป็น ระบบ มีการบันทึกเหตุผลในการใช้ดุลพินิจในการสั่งการ มีการ อ้างอิงตัวบทกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ฯลฯ ให้ถูกต้องชัดเจน และจัดเก็บเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้อง ครบถ้วน และ เป็นระบบ

บทส่งท้าย

จากตัวอย่างที่ผ่านมาในการพิจารณาวินิจฉัยคดีปกครองของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ มีข้อเท็จจริง(หรือตัวอย่างคดี)จำนวนไม่น้อยที่ชี้ให้เห็นว่าการทำงานของข้าราชการที่ได้ปฏิบัติไปตามกฎหมาย ตามขั้นตอน และโดยการใช้ดุลพินิจหรือเหตุผล ที่เป็นการทำงานอย่างตรงไปตรงมา มีเหตุมีผล ไม่มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม และที่สำคัญคือมีหลักฐานที่สามารถนำมาพิสูจน์ หรืออย่างน้อยที่สุดก็สามารถสืบค้นเพื่อหาหลักฐานมาพิสูจน์ได้ ย่อมได้รับความคุ้มครองและได้รับการยืนยันความถูกต้องชอบธรรมในการปฏิบัติ

หน้าที่ ดังนั้น ศาลปกครองที่เกิดมีขึ้นใหม่ซึ่งได้รับภารกิจดังกล่าวมาปฏิบัติต่อจากคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ และมีเป้าหมายในการทำงานไม่แตกต่างไปจากคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ จึงย่อมไม่ใช่องค์กรที่น่าสะพึงกลัวหรือเป็นองค์กรที่มีหน้าที่มาคอยจับผิดหรือจับข้าราชการมาลงโทษแต่อย่างใด แต่ในทางตรงกันข้ามคงจะเป็นองค์กรที่ให้ความมั่นใจส่วนหนึ่งในการทำงานให้กับข้าราชการได้ว่า การทำงานที่ชอบด้วยกฎหมายโดยสุจริต และที่มีเหตุมีผลที่ยอมรับได้ ย่อมได้รับการยอมรับ และได้รับความคุ้มครองในที่สุด

□ □ □

น้ำใจไมตรี
ที่มีต่อกัน
บอกความ
สัมพันธ์
ฉันเพื่อน
พี่น้อง

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
เพื่อนคู่คิดมิตรคู่บ้าน

ก้าวใหม่ของ ข้าราชการตุลาการ

นิวัฒน์ วชิรศรัณย์ *

หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในปี ๒๔๗๕ ระบบราชการฝ่ายพลเรือนในระยะแรกนั้น แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ข้าราชการตุลาการ และข้าราชการพลเรือน ข้าราชการทั้งสองประเภท ต่างก็เป็นข้าราชการใช้แผ่นดิน มีระบบการบริหารงาน ที่แตกต่างกัน มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน แตกต่างกันไป แต่ระบบเงินเดือนและค่าตอบแทน ต่าง ๆ ที่ได้รับจากทางราชการใกล้เคียงกัน ข้าราชการเป็นผู้ใช้อำนาจรัฐเพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายที่รัฐได้กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในบ้านเมือง และก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไปในทิศทางที่ประเทศชาติต้องการ ข้าราชการทุกคน จึงมีบทบาทที่สำคัญต่อประเทศชาติเท่าเทียมกัน จะกล่าวอ้างว่าข้าราชการกลุ่มใด ประเภทใดสำคัญกว่า จึงสมควรได้รับเงินเดือนหรือสิ่งตอบแทน จากการปฏิบัติงานจากทางราชการมากกว่าอีกฝ่ายหนึ่งนั้น จึงไม่น่าจะถูกต่อนัก

ระบบเงินเดือนของข้าราชการทั้งสองประเภท นี้ได้พัฒนาสอดคล้องกันมา โดยการเทียบเคียง

ตำแหน่งและอัตราเงินเดือนซึ่งกันและกัน เพื่อให้มีความใกล้เคียงกันในฐานะที่เป็นข้าราชการด้วยกัน โดยยึดหลักการให้มีความแตกต่างกันบนพื้นฐานความสัมพันธ์ที่เทียบเคียงกันได้

ระบบเงินเดือนของข้าราชการในปัจจุบันนี้ ได้มีการเทียบเคียงกันไว้ว่า เงินเดือนขั้นต้นของ ข้าราชการตุลาการ ๑๑,๑๒๐ บาท เท่ากับเงินเดือน ขั้นต้นของข้าราชการพลเรือน ตำแหน่งระดับ ๖ เงินเดือนของผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำจังหวัด หรือหัวหน้าศาลชั้นต้นซึ่งเป็นชั้น ๔ เงินเดือน สูงสุดเท่ากับผู้ว่าราชการจังหวัด หรืออธิบดีคือ ๕๓,๑๓๐ บาท แต่ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำ จังหวัดอาจเลื่อนขั้นไปเป็นผู้พิพากษาธิบดีเงินเดือน ในชั้น ๕ ได้ ซึ่งจะมีเงินเดือนขั้นสูงสุด ๕๗,๑๔๐ บาท มากกว่าผู้ว่าราชการจังหวัดหรืออธิบดี ส่วน เงินเดือนของประธานศาลฎีกาก็ได้เทียบเคียงกับ เงินเดือนของนายกรัฐมนตรี

เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ รัฐธรรมนูญได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการกำหนด

* ที่ปรึกษาระบบราชการ สำนักงาน ก.พ.

เงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งผู้พิพากษาและตุลาการไว้ในมาตรา ๒๕๓ ความตอนหนึ่งว่ามีให้นำระบบบัญชีเงินเดือนหรือเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับ ดังนั้นจึงได้มีการเสนอให้ปรับปรุงแก้ไขเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการตุลาการ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เร่งดำเนินการเรื่องนี้อย่างรีบด่วน โดยการอ้างถึงบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ทั้ง ๆ ที่เรื่องนี้มิได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญว่าต้องทำให้เสร็จภายในระยะเวลาเมื่อใด โดยเฉพาะในภาวะวิกฤติด้านเศรษฐกิจเช่นนี้ไม่ควรที่จะมีการปรับปรุงระบบเงินเดือนข้าราชการทุกประเภท แต่ก็ได้มีการผลักดันเรื่องนี้อย่างจริงจัง และเร่งด่วนเสมือนว่า พรบ.ฉบับนี้จะช่วยแก้ไขภาวะเศรษฐกิจของประเทศให้ดีขึ้น จนกระทั่งสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๓ เพื่อดำเนินการต่อไป ดังรายละเอียดบัญชีเงินเดือนแนบท้าย

ในร่างพระราชบัญญัติได้มีการเปลี่ยนแปลงบัญชีเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการตุลาการให้แตกต่างไปจากเดิมหลายประการ อันเป็นสิ่งที่ข้าราชการประเภทอื่นควรจะได้รับรู้เป็นอย่างยิ่ง

ประการแรก ได้แยกบัญชีเงินเดือนข้าราชการตุลาการออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มผู้พิพากษา และกลุ่มผู้ช่วยผู้พิพากษา ในส่วนของเงินเดือนผู้ช่วยผู้พิพากษามีอยู่ ๒ ขั้น คือ ๑๔,๘๕๐ บาท และ ๑๖,๐๒๐ บาท ซึ่งเดิมนั้นมีอยู่ ๕ ขั้น กำหนดขั้นต่ำไว้ ๑๑,๑๒๐ บาท ขั้นสูง

๑๓,๖๘๐ บาท เงินเดือนขั้นต่ำเพิ่มจาก ๑๑,๑๒๐ บาท เป็น ๑๔,๘๕๐ บาท เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ ๓๔ ในปีที่สองเดิมจะได้ ๑๑,๗๖๐ บาท แต่ของใหม่จะได้ ๑๖,๐๒๐ บาท เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ ๓๖ ผู้ช่วยผู้พิพากษาซึ่งเดิมมีเงินเดือนเท่ากับข้าราชการพลเรือน ระดับ ๖ แต่ข้อเสนอใหม่จะได้รับเงินเดือนสูงกว่าข้าราชการพลเรือนระดับ ๖ ถึงร้อยละ ๓๖

ประการที่สอง เงินเดือนผู้พิพากษาเดิมมีชั้นเงินเดือนอยู่ ๙ ชั้น ได้เสนอใหม่ให้มีเพียง ๕ ชั้น ในเงินเดือนชั้น ๑ ซึ่งเป็นเงินเดือนของตำแหน่งผู้พิพากษาประจำศาล มีชั้นเงินเดือน ๓ ชั้น ในชั้น ๒ เป็นเงินเดือนของตำแหน่งผู้พิพากษาศาลชั้นต้นมี ๕ ชั้น ชั้น ๓ เป็นเงินเดือนของตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลหรือเทียบเท่า มี ๑ ชั้น และผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์หรือเทียบเท่ามี ๑ ชั้น ชั้น ๔ เป็นเงินเดือนของผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์หรือเทียบเท่าและผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาหรือเทียบเท่ามีอยู่ ๑ ชั้น ชั้น ๕ เป็นเงินเดือนของตำแหน่งประธานศาลฎีกามีอยู่ ๑ ชั้น

การเปลี่ยนแปลงชั้นเงินเดือนดังกล่าวทำให้ข้าราชการตุลาการได้รับเงินเดือนสูงขึ้นทันทีอย่างรวดเร็ว แทนที่จะเพิ่มขึ้นปีละขั้น เช่น ข้าราชการประเภทอื่น

ประการที่สาม บัญชีเงินเดือนข้าราชการตุลาการที่เสนอใหม่มีผลทำให้ข้าราชการทุกคนได้รับการปรับเงินเดือนสูงขึ้นในทันที เพราะได้มีการจัดกลุ่มตำแหน่งใหม่ และกำหนดเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งให้สูงขึ้นกว่าเดิม เช่น ได้กำหนดให้ตำแหน่ง ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค

เดิมรับเงินเดือนในชั้น ๕-๖ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์เดิมรับเงินเดือนในชั้น ๖ ผู้พิพากษา หัวหน้าคณะในศาลฎีกาได้รับเงินเดือนในชั้น ๗ ได้ปรับให้รับเงินเดือนสูงขึ้นเทียบเท่ากับตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์รับเงินเดือนในชั้น ๘ โดยปรับให้รับเงินเดือนในชั้นที่กำหนดขึ้นใหม่ คือ เงินเดือนชั้น ๔ เดือนละ ๖๒,๐๐๐ บาท โดยมีเงินประจำตำแหน่งอีกเดือนละ ๔๒,๕๐๐ บาท รวม ๑๐๔,๕๐๐ บาท จากเดิมที่ข้าราชการตุลาการในกลุ่มนี้ได้รับเงินเดือนรวมต่ำสุดเฉลี่ย ๕๑,๘๑๐ บาท (เงินเดือน ๓๖,๖๑๐ บาท + เงินประจำตำแหน่ง ๑๕,๒๐๐ บาท) เพิ่มขึ้นจากเดิม ๕๒,๖๙๐ บาท หรือร้อยละ ๑๐๒ ส่วนผู้ที่มีเงินเดือนสูงสุดที่ได้รับเพิ่มน้อยที่สุดมีเงินเดือนรวม ๙๐,๐๐๐ บาท (เงินเดือน ๖๐,๐๐๐ บาท + เงินประจำตำแหน่ง ๓๐,๐๐๐ บาท) ก็จะได้รับเพิ่มขึ้น ๑๔,๕๐๐ บาท หรือร้อยละ ๑๖

ประการที่สี่ ในตำแหน่งของผู้พิพากษาหัวหน้าศาลชั้นต้น ซึ่งประจำในจังหวัดต่างๆ ที่เรียกว่าศาลจังหวัด ในบางจังหวัดมีศาลจังหวัดและเทียบเท่าอยู่หลายศาล และเมื่อเทียบเคียงกับเงินเดือนของผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเดิมสูงกว่าอยู่แล้ว แล้วจะมีความแตกต่างกันมากยิ่งขึ้น โดยตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเงินเดือนชั้นสูงสุดเดิมเงินเดือนรวม ๗๒,๓๙๐ บาท (เงินเดือน ๕๗,๑๙๐ บาท + เงินประจำตำแหน่ง ๑๕,๒๐๐ บาท) ปรับเพิ่มขึ้นเป็น ๘๗,๑๙๐ บาท เพิ่มขึ้นจากเดิม ๑๔,๘๐๐ บาท หรือร้อยละ ๒๐ เทียบกับเงินเดือนของผู้ว่าราชการจังหวัด หรืออธิบดี

ซึ่งกำหนดไว้ ๖๗,๖๓๐ บาท (เงินเดือน ๕๓,๑๓๐ บาท + เงินประจำตำแหน่ง ๑๔,๕๐๐ บาท) จะสูงกว่า ๑๙,๕๖๐ บาท หรือร้อยละ ๒๙

ประการที่ห้า ในการบรรจุครั้งแรก เป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาได้รับเงินเดือน ๑๔,๘๕๐ บาท ซึ่งเดิมนั้นเท่ากับข้าราชการพลเรือน ระดับ ๖ ชั้น ๑๑,๑๒๐ บาท ปรับสูงขึ้นกว่าเดิม ๓,๗๓๐ บาท หรือร้อยละ ๓๔ ทำงาน ๑ ปี จะได้เลื่อนเป็นผู้พิพากษาประจำศาลเงินเดือนรวม ๒๙,๗๐๐ บาท (เงินเดือน ๒๑,๘๐๐ บาท + เงินประจำตำแหน่ง ๗,๙๐๐ บาท) ในส่วนข้าราชการพลเรือน ระดับ ๖ เช่นกัน ทำงาน ๑ ปี ได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้นเป็น ๑๑,๗๖๐ บาท โดยไม่มีเงินประจำตำแหน่ง เทียบกันแล้วเงินเดือนข้าราชการตุลาการทำงาน ๑ ปี เช่นกัน ได้รับเงินเดือนสูงกว่าข้าราชการพลเรือน ถึง ๑๗,๙๔๐ บาท หรือร้อยละ ๑๕๓

บัญชีเงินเดือนข้าราชการตุลาการที่ปรับปรุงใหม่นี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่ง หากข้าราชการประเภทอื่นไม่ว่าจะเป็นข้าราชการพลเรือน ครู ทหาร ตำรวจ จะนำระบบนี้มาใช้ก็จะเหมาะสมเช่นเดียวกับข้าราชการตุลาการ เพราะจะเป็นการปรับปรุงฐานะความเป็นอยู่ของข้าราชการให้ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด จึงใคร่ขอเสนอให้ข้าราชการทุกท่านได้ช่วยกันเสนอความเห็นดังกล่าวให้รัฐบาลพิจารณาปรับปรุงบัญชีเงินเดือนของข้าราชการที่ตนสังกัดอยู่ ในรูปแบบเช่นเดียวกับเงินเดือนของข้าราชการตุลาการโดยเร่งด่วน เพื่อให้สอดคล้องและเป็นธรรมต่อข้าราชการทุกคน

บัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการตุลาการ

ชั้นศาล	ชั้นเงินเดือน	ตำแหน่ง	เงินเดือน	เงินประจำตำแหน่ง
ศาลฎีกา	๕	ประธานศาลฎีกา	๖๕,๐๐๐	๕๐,๐๐๐
	๔	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา ผู้พิพากษาศาลฎีกา อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ภาค ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค	๖๒,๐๐๐	๔๒,๕๐๐
ศาลอุทธรณ์	๓	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ภาค ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลชั้นต้น ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น	๕๙,๐๙๐	๔๑,๕๐๐
ศาลชั้นต้น			๔๗,๑๙๐	๓๐,๐๐๐
ศาลชั้นต้น	๒	ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น	๔๔,๙๑๐ ๔๐,๗๙๐ ๓๔,๖๑๐ ๓๐,๘๑๐ ๒๗,๑๘๐	๒๓,๓๐๐
	๑	ผู้พิพากษาประจำศาล	๒๕,๓๗๐ ๒๓,๕๗๐ ๒๑,๘๐๐	๗,๙๐๐

บัญชีอัตราเงินเดือนผู้ช่วยผู้พิพากษา

อัตรา (บาท/เดือน)
๑๖,๐๒๐
๑๔,๘๕๐

คุณค่าใหม่ของข้าราชการ

การปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยม

คุณค่าใหม่ของข้าราชการ การปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยม เป็นหนังสือประกอบภาพที่สำนักงาน ก.พ. ได้จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแนวทางช่วย ข้าราชการในการปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยม เพื่อให้เป็นข้าราชการที่ดี มี เกียรติ มีศักดิ์ศรี เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน สามารถปฏิบัติราชการ ตามบทบาท ภารกิจใหม่ได้อย่างเต็มความสามารถ ซึ่งจะเป็นการสนองพระราชปณิธาน ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ที่ได้ทรงครอง แผ่นดินโดยธรรมมาโดยตลอด

สำหรับในครั้งนี้ ขอเสนอ

ขอ
ทักษะการใช้ความคิด

● ๑.๑ ทักษะการฟัง สุ่มลึก และกว้างไกล - ไม่หยุดยั้งความคิด

พัฒนาการการคิดอย่างมีวิสัยทัศน์ คือคิดภาพรวม ลุ่มลึกและกว้างไกล มองเห็นในสิ่งที่ผู้อื่นมองไม่เห็น ไม่ฉวัดเฉวียนกับปัญหาเฉพาะหน้า และไม่หยุดคิด

๑.๒ รู้จักปรับยืดหยุ่น - ไม่ก้าวร้าวเป็นทรราช

ทำงานโดยยืดหยุ่นและผลงาน ไม่ยึดติดกับกฎระเบียบจนเกินไป แต่รู้จักคิดปรับเปลี่ยนในที่เหมาะสมกับสถานการณ์ตามสมควร

๑.๓ ทิศทำงานเชิงรุก - ไม่ขลุกอยู่กับที่

ทำงานเชิงรุก เก้าติดดิน ไม่ตั้งรับอยู่กับที่หรืออยู่บนยอดของบางข้าง

๑.๔ ทิศป้องกันดีกว่า - ขยำรววตายจึงสั่งสมตอก

ในการปฏิบัติงานใดๆ ควรติดนกลีขีป้องกันมิให้มีปัญหาเกิดขึ้น
ดีกว่าปล่อยให้เกิดปัญหาแล้วมาตามแก้ไขภายหลัง ดังสุภาษิตที่ว่า
“กันไว้ดีกว่าแก้” ไม่ใช่ “ฉันทายแล้วล้อมดอก

อะไร

ที่ไหน

เมื่อไร

เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๓ ที่สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน จ.นนทบุรี จัดโครงการประชุมสัมมนาเสริมทักษะ “การใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ภายหลังการเกษียณราชการก่อนกำหนด” เพื่อให้ผู้เข้าสัมมนาได้รับความรู้ในการใช้ชีวิตหลังเกษียณอย่างมีความสุข และได้มีโอกาสพบปะสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน

สำนักงาน ก.พ. จัดแถลงข่าวผลการดำเนินงาน (showcase) ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ “บริการด้วยใจ ตำรวจไทยยุคปฏิรูป” เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๓ โดยนางทิพาดี เมฆสุวรรณ เลขาธิการ ก.พ. พร้อมด้วย พล.ต.อ.พรศักดิ์ ตูรงควิบูลย์ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ร่วมกันแถลงข่าว

การจัด Showcase ในครั้งนี้ เพื่อเผยแพร่ผลการดำเนินงานด้านการบริการประชาชนของตำรวจ ซึ่งได้รับรางวัลนายกรัฐมนตรี (Prime Minister's Award) ด้านการรักษาความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินติดต่อกัน ๒ ปีซ้อน

ศ.ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า บรรยายเรื่อง “บทบาทวุฒิสมาชิกตามรัฐธรรมนูญ” ให้กับชมรมนักบริหารข้าราชการพลเรือน เมื่อวันอังคารที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๓ ณ สำนักงาน ก.พ.

นางทิพาดี เมฆสุวรรณ เลขาธิการ
ก.พ. ร่วมรายการ “โปร่งใส ๓๖๐ องศา”
เพื่อไขข้อข้องใจในเรื่อง “การปฏิรูป
ราชการ” เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม
๒๕๕๓

เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓
สำนักงาน ก.พ. จัดประชุมร่วมคิดพิจารณา
ตามโครงการปรับบทบาท ภารกิจ ของ
กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเรื่อง
“ทิศทางและจุดเน้นของบทบาทและ
ภารกิจของกระทรวงแรงงานและ
สวัสดิการสังคม” เพื่อระดมความเห็นของ
ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้บริหารกระทรวง
สื่อมวลชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการ
กำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนา
ด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม

นายสุรชัย โชติปัญญา รอง
เลขาธิการ ก.พ. เปิดการฝึกอบรม
นักบริหารระดับสูงหลักสูตรที่ ๑
รุ่นที่ ๓๐ และ ๓๑ เมื่อวันที่ ๓
กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ณ สถาบัน
พัฒนาข้าราชการพลเรือน จ.นนทบุรี

เมื่อวันอังคารที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ที่ห้องประชุม ๑ อาคารศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย มี พิธีมอบเทพสารคดีวิทยุชุด “เส้นทางใหม่ราชการไทย” จำนวน ๗,๐๐๐ ม้วน พร้อมแผ่นพับจำนวน ๗,๐๐๐ แผ่น โดยมีนางทิพาวดี เมฆสวรรค์ เลขาธิการ ก.พ. เป็นผู้มอบให้แก่ นายชนะศักดิ์ ยูวบูรณ์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้กระทรวงมหาดไทยแจกจ่ายให้หอกระจายข่าวระดับตำบลทั่วประเทศนำไปเผยแพร่สู่ชุมชนต่างๆ เพื่อร่วมรณรงค์การปฏิรูปราชการ

เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ที่ห้องประชุมจินดา ณ สงขลา สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน จ.นนทบุรี พล.ต.อ.เกาสารสิน เป็นประธานใน พิธีเปิดงานวันมูลนิธิ พันเอกจินดา ณ สงขลา พร้อมมอบโล่เกียรติยศให้กับหน่วยงานที่ได้รับรางวัลหน่วยงานบริหารงานบุคคลดีเด่น ประจำปี ๒๕๔๓ ซึ่งได้แก่

ฝ่ายการเจ้าหน้าที่
กรมทะเบียนการค้า
กระทรวงพาณิชย์

กองการเจ้าหน้าที่
กรมประชาสัมพันธ์
กระทรวงแรงงาน
และสวัสดิการสังคม

กองการเจ้าหน้าที่
กรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม

ฝ่ายการเจ้าหน้าที่
สำนักงาน ก.พ. สำนักงานนายกรัฐมนตรี

นางทิพาดี เมฆสุวรรณ เลขานุการ
ก.พ. ร่วมกับ รอ.สุชาติ เชาววิเศษ
อธิบดีกรมสรรพากร จัด Showcase
“กอบกู้เศรษฐกิจไทย ร่วมใจเสียภาษี”
ระหว่างวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓
- วันศุกร์ที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๓ ณ สำนักงาน
ก.พ.

สำนักงาน ก.พ. ร่วมกับ ๓ กระทรวง
(กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวง
สาธารณสุขและกระทรวงมหาดไทย) จัด
พิธีลงนามในข้อตกลงว่าด้วยความร่วม
มือระหว่างโครงการส่งเสริมการบริหาร
จัดการที่ดี โดยกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น
มีเลขาธิการ ก.พ. และปลัดกระทรวง
มหาดไทย เป็นประธานร่วมคณะกรรมการ
กำกับโครงการฯ ณ สำนักงาน ก.พ. เมื่อ
วันศุกร์ที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

นายเฉลิม ศรีผดุง รองเลขาธิการ
ก.พ. เป็นประธานการสัมมนาเรื่อง
“แนวทางการปรับขนาดกำลังคน
ภาครัฐ” ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์
เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

จากภาพสู่ข่าว

กรพินธุ์ จารูวร

พิธีลงนามในข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างโครงการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดี โดยกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

ตามที่วารสารข้าราชการเคยนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีโดยกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นไปแล้วในวารสารฉบับเดือนกันยายน - ตุลาคม ๒๕๔๒ นั้น

ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา สำนักงาน ก.พ. โดยโครงการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีโดยกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ได้จัดพิธีลงนามข้อตกลงในความร่วมมือระหว่างโครงการฯ กับสามกระทรวงใหญ่คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงสาธารณสุข ณ ห้องประชุม ๑ สำนักงาน ก.พ. กรุงเทพมหานคร พิธีลงนามในวันนั้นถือเป็นการให้คำสัญญาร่วมกันว่า ทั้งสี่หน่วยงานจะร่วมผลักดันให้การทดลองถ่ายโอนภารกิจเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง นับจากวันนั้นการดำเนินการทดลองได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องไปจนถึงเวลาสิ้นสุดโครงการฯ ในเดือนกันยายนนี้

โครงการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดี ถือเป็นโครงการหนึ่งที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นโครงการนำร่องในการศึกษาเพื่อวางแผนการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้แก่ส่วนท้องถิ่น

ในอนาคต บทความฉบับนี้จึงขอสรุปภาพโดยรวมของโครงการฯ ความคืบหน้าการดำเนินงาน และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในสังคมไทยมาให้ทราบอีกครั้งหนึ่ง

โครงการนี้มีที่มาอย่างไร

เนื่องจากในปัจจุบัน การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นกระแสสากลที่ทุกประเทศต่างให้ความสำคัญ และมีความมุ่งมั่นที่จะให้เกิดผลสำเร็จ เพราะจะเป็นเครื่องบ่งชี้ประการหนึ่งว่าประเทศนั้นมีความเป็นประชาธิปไตยมากน้อยเพียงไร สำหรับประเทศไทย รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๐ มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยกล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า ต้องมีการกระจายอำนาจในการบริการสาธารณะให้กับท้องถิ่นมากที่สุด รัฐบาลชุดปัจจุบันได้ให้ความสำคัญในเรื่องการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างมาก ได้สนับสนุนให้สำนักงาน ก.พ. และกระทรวงมหาดไทย ร่วมกันดำเนินโครงการหนึ่ง ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ UNDP เพื่อศึกษาและจัดทำข้อเสนอต่อรัฐบาลเกี่ยวกับรูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ก่อให้เกิดโครงการที่มีชื่อว่า โครงการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีโดยกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ขึ้น

หน้าที่สำคัญของการดำเนินโครงการฯ นี้คืออะไร

โครงการนี้ต้องการศึกษาและจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับรูปแบบ โครงสร้าง บทบาทอำนาจหน้าที่ ระบบบริหารงานบุคคล ระบบงบประมาณ การเงินการคลังของท้องถิ่นโดยจะเสนอต่อรัฐบาลว่า บทบาทในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ และความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจหน้าที่ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นในอนาคตควรเป็นอย่างไร

โครงการฯนี้ดำเนินการอย่างไร? ที่ไหน?

นอกเหนือจากการศึกษาเพื่อนำเสนอรูปแบบใหม่ด้านการบริหารจัดการที่ดีสำหรับท้องถิ่นแล้ว ภารกิจสำคัญอีกประการหนึ่ง คือการทดลองถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น โดยได้กำหนดการทดลองในสถานที่จริง เริ่มทดลองถ่ายโอนภารกิจบางอย่างของราชการส่วนกลางไปยังจังหวัดต้นแบบ ๓ จังหวัดคือ จังหวัดราชบุรี จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดมหาสารคาม ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัด, เทศบาล, องค์การบริหารส่วนตำบล) ทดลองดำเนินการด้วยตัวเอง เพื่อหาแนวทางและหารูปแบบความสัมพันธ์ในเชิงบทบาทอำนาจหน้าที่ ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

เป้าหมายของโครงการนี้คืออะไร

ผลลัพธ์ที่จะเกิดจากโครงการนี้ ก็คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการบริหารจัดการที่ดี ที่จะสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสมบูรณ์ และสามารถเกื้อกูลการปฏิบัติงานของภาครัฐให้เกิดผลสำเร็จตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนดไว้

สิ่งที่จะได้รับอย่างเป็นรูปธรรมจาก การดำเนินการทดลองโครงการฯนี้ คืออะไร

ผลการศึกษาของโครงการจะนำเสนอในรูปของรายงานการศึกษาที่มีชื่อว่า รายงานการศึกษาลบับสมบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วยข้อเสนอเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น และข้อเสนอเกี่ยวกับระบบการเงินการคลังและการบริหารงานบุคคลท้องถิ่น และข้อเสนอแนวทางการถ่ายโอนงานสู่ท้องถิ่น โดยจะนำเสนอต่อรัฐบาลในนาม คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อไป

ในปัจจุบันทางโครงการฯได้ดำเนินงาน คืบหน้าไปอย่างไรบ้าง

สิ่งที่ต้องดำเนินการคู่ขนานกันคือ การศึกษาวิจัยของที่ปรึกษาโครงการฯ ที่กำลังศึกษาหารูปแบบการบริหารจัดการที่ดีสำหรับท้องถิ่นในประเทศไทย และในส่วนของการทำงานทดลองถ่ายโอนภารกิจ หลังจากที่ยกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในสามจังหวัดต้นแบบได้ตกลงเลือกภารกิจที่จะทดลองแล้ว ก็ได้เริ่มดำเนินการทดลองมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีเจ้าหน้าที่จากโครงการฯเข้าไปติดตามความคืบหน้าเป็นระยะๆ จนกว่าการทดลองจะสิ้นสุดในเดือนกันยายนนี้

ในส่วนของรัฐบาล ขณะนี้มีความพยายามในการดำเนินการเรื่องการกระจายอำนาจอย่างไรบ้าง

รัฐบาลได้จัดตั้ง คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งมีสำนักงานอยู่ที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และมีรองนายกรัฐมนตรี นายพิชัย รัตตกุล เป็นประธาน ภารกิจของคณะกรรมการชุดนี้คือการเร่งรัดให้มีการจัดทำแผนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นให้เสร็จสิ้นภายใน ๑ ปี โดยในแผนดังกล่าว ต้องกำหนดแผนการถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางสู่ส่วนภูมิภาคให้แล้วเสร็จภายใน ๔ ปี

การดำเนินงานของโครงการฯจะเอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินงานเรื่องการกระจายอำนาจของรัฐบาลอย่างไรบ้าง

โครงการนี้จะช่วยกระตุ้นให้กระบวนการกระจายอำนาจเกิดเร็วขึ้น เนื่องจากเป็นโครงการที่ดำเนินการมาก่อนที่จะมี พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อมูลและผลที่ได้จากการศึกษาของโครงการฯจะไปสนับสนุนการดำเนินงานตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ ต่อไป

การปกครองท้องถิ่นประเทศฟิลิปปินส์

เรียบเรียงโดย ศ.ดร.ปรัชญา เวสารัชช์

การกระจายอำนาจให้แก่หน่วยปกครองท้องถิ่นในประเทศฟิลิปปินส์เริ่มต้น ใน ค.ศ. ๑๙๘๘ และต่อมาได้มีประมวลกฎหมายการปกครองท้องถิ่นในปี ค.ศ. ๑๙๙๑ ซึ่งมีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ. ๑๙๙๒ ประมวลกฎหมายนี้แบ่งออกเป็นสี่ภาค ได้แก่ ภาคทั่วไป ภาคการเงิน ภาคองค์การปกครองท้องถิ่น และภาคข้อกำหนดสุดท้าย ประมวลกฎหมายนี้เน้นการกระจายอำนาจจากรัฐบาลกลางให้แก่รัฐบาลท้องถิ่น เน้นการกระจายบริการของรัฐให้แก่ท้องถิ่นเป็นผู้ดูแล

การปกครองท้องถิ่นประเทศญี่ปุ่น

เรียบเรียงโดย ศ.ดร.ปรัชญา เวสารัชช์

ในปัจจุบัน ประเทศญี่ปุ่นมีการกระจายอำนาจไปมากแล้ว งานบริหารต่างๆ กระจายไปกว่าร้อยละ ๗๐ และกำลังพยายามให้ ท้องถิ่นมีอำนาจในการตัดสินใจและรับผิดชอบ ต่อผลการตัดสินใจของตนมากขึ้น

วิวัฒนาการการปกครองท้องถิ่นไทย

เรียบเรียงโดย ชยาวุธ จันทร, เขียวลักษณ์ กุลพานิช, ชุติพร เดชขำ

รูปแบบการนำเสนอข้อมูลในหนังสือเล่มนี้ แบ่งได้เป็น ๓ ส่วน คือ การปกครองท้องถิ่นไทย ยุคก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ยุคหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ และยุคปฏิรูปการเมือง โดยในแต่ละยุคผู้เรียบเรียงได้ลำดับความเป็นมาจากมิติของเวลาที่มีการตรากฎหมายหรือใช้บังคับกฎหมายปกครองท้องถิ่นแต่ละฉบับ ซึ่งจะ ทำให้ท่านผู้อ่านเห็นวิวัฒนาการ ความเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการของการปกครองท้องถิ่นไทยอย่างต่อเนื่อง

การปกครองท้องถิ่นประเทศอังกฤษ

เรียบเรียงโดย ศ.ดร.ปรัชญา เวสารัชช์

สหราชอาณาจักรประกอบด้วยสี่เขตการปกครองคือ อังกฤษ สกอตแลนด์ เวลส์ และไอร์แลนด์เหนือ แม้เป็นอาณาจักรหนึ่งเดียว แต่ประกอบด้วยหลายชาติ ในแง่การเมืองจะมีลักษณะรวมอำนาจ เมื่อเวลาผ่านไป การปกครองส่วนท้องถิ่นได้พัฒนาขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม

สอบถามรายละเอียดได้ที่ : โครงการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีโดยกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น
ห้อง ๕๐๓ อาคาร ๒ สำนักงาน ก.พ. ๓ พิชญโลก ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐
โทร. ๒๘๐-๖๒๒๙, ๒๘๐-๑๘๒๔ แฟกซ์ ๒๘๐-๖๒๒๙

• มองการ ปฏิรูป ราชการ • วันนี้

โดย “คนใกล้”

ไม่ว่าจะเป็นวันไหน ๆ ของช่วงเวลาที่ผ่านมา หรือแม้แต่ “วันวาน” ที่เพิ่งผ่านพ้นไป ระบบราชการซึ่งเป็นกลไกสำคัญของการบริหารและพัฒนาประเทศ เป็นระบบที่มีขอบเขตภารกิจกว้างขวางและผูกพันกับวิถีชีวิตของประชาชนในทุกสาขาอาชีพก็ยังคงได้รับการมองจากผู้คนทั่วไปไม่ต่างไปจากความยุ่งยากซับซ้อนของระบบการบริหารงาน ความล่าช้า ความไร้ประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ความไร้คุณภาพของการให้บริการจากหน่วยงานของรัฐ ความไม่โปร่งใสและอีกมากมายหลายประการที่ล้วนแล้วแต่สะท้อนถึงการตกเป็นจำเลยของสังคมมาโดยตลอด

หากแต่ “วันนี้” ถ้าจะมองด้วยสายตาและคำนึงด้วยใจที่เป็นกลาง มองระบบราชการอีกสัก

ครั้งให้ทั่วทุกมุมก็อาจจะมองเห็นและรับรู้ได้ถึง การเปลี่ยนแปลงและความแปลกใหม่ที่เกิดขึ้นในระบบราชการนี้

เพื่อให้มองเห็นภาพการปฏิรูปราชการได้อย่างชัดเจน คงต้องมองย้อนไปที่ความเป็นมา และความเป็นไปของการปฏิรูปราชการในภาพรวม

ปฏิรูปราชการทำไม หลายคนอาจสงสัย ในขณะที่บางคนมองว่า “ยากที่จะสำเร็จ”

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ของชาติไทย เราจะพบว่า การปฏิรูประบบราชการไทยเท่าที่ผ่านมามีเพียง ๒ ครั้ง คือ ครั้งแรก สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ทรงนำระบบจตุสดมภ์ หรือ เวียง วัง คลัง นา เข้ามาใช้ และครั้งที่สอง สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงนำระบบการจัดส่วนราชการเป็นกระทรวง ทบวง กรม เข้ามาใช้ จนเมื่อล่วงพ้นยุคประวัติศาสตร์มาแล้ว รัฐบาลต่อ ๆ มาหลายชุดก็ได้ให้ความสำคัญต่อการปฏิรูปราชการมาโดยตลอด โดยพยายามตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ ขึ้นมาทำงาน ปฏิรูปเรียกชื่อแตกต่างกันไป จนกระทั่ง ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้จัดตั้งคณะกรรมการเรียกชื่อว่า “คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ” ขึ้นมา

จากประวัติศาสตร์ย่อมแสดงให้เห็นว่า ความจำเป็นในการปฏิรูปราชการมีมาโดยตลอด และหากมองย้อนกลับไปสู่ช่วงสิบปีที่ผ่านมาจะเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทยและในโลกมีผลให้ธุรกิจเอกชน หน่วยงานราชการ และองค์กรการเมืองมีความสลับซับซ้อนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้น จึงเกิดความจำเป็นสำหรับองค์กรทั้งในภาครัฐ เอกชน และการเมือง ที่จะต้องเพิ่มสมรรถนะใน

การปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองความต้องการของระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ยิ่งสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปี ๒๕๔๐ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้างนั้น ยิ่งสะท้อนให้เห็นความรุนแรงของปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ความล้มเหลวของภาครัฐไม่ว่าจะเป็นฝ่ายการเมืองในฐานะผู้กำหนดนโยบาย หรือฝ่ายราชการในฐานะผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ นับเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของวิกฤต

ระบบการเมืองที่ไร้ประสิทธิภาพและขาดความโปร่งใสทำให้เกิดปัญหาหลายด้าน ความพยายามที่จะแก้ไขปัญหานี้และอีกหลายปัญหาในวงการเมือง ได้นำไปสู่การเริ่มต้นกระบวนการปฏิรูปทางการเมืองจนกระทั่งเกิดรัฐธรรมนูญใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๐

ระบบราชการซึ่งเป็นกลไกในการนำนโยบายของฝ่ายการเมืองไปปฏิบัติ เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศที่ได้เริ่มใช้มาเป็นเวลานาน แต่ขาดการปรับปรุงตามสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จนกลายเป็นความล้าหลังที่ติดปากผู้คนทั่วไปในสังคม ความล้าหลังดังกล่าวได้แก่ โครงสร้างขององค์กรที่มีขนาดใหญ่ สลับซับซ้อน ขาดประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการปฏิบัติภารกิจ ข้อจำกัดของโครงสร้างและกฎระเบียบต่างๆ รวมไปถึงการรวมอำนาจและการผูกขาดการบริหารไว้ที่ส่วนกลาง เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ทำให้ราชการไม่อาจตอบสนองความต้องการของภาคเอกชนและประชาชนได้เต็มที่ การขาดความสามารถในการตอบสนองความต้องการนี้ สะท้อนให้เห็นความจำเป็นในการปฏิรูปราชการ ซึ่งถ้าหากไม่ปฏิรูปแล้วทั้ง

ประชาชน ข้าราชการ และนักการเมืองจะต้องเผชิญกับความสูญเสียร่วมกันทุกฝ่าย

อย่างไรก็ตาม การปฏิรูปราชการจะสำเร็จหรือไม่ก็ต้องยอมรับว่า การปฏิรูปราชการนั้นเป็นเรื่องใหญ่ จะต้องทำการปฏิรูปให้ครอบคลุมองค์ประกอบของระบบราชการทั้งหมด แต่ก็ไม่อาจปฏิรูประบบราชการทั้งระบบให้สำเร็จเกิดผลในคราวเดียวกันได้ กลยุทธ์ในการปฏิรูปจึงต้องเลือกปฏิรูป หรือปรับปรุงภารกิจหลักที่สำคัญให้สำเร็จโดยเร็วก่อน เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดผลเป็นตัวอย่างหรือเพื่อให้ความสำเร็จที่เกิดขึ้นนี้เป็นทั้งตัวเร่งและตัวขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปราชการทั้งระบบต่อไป แต่ความสำเร็จของการปฏิรูปราชการ นอกเหนือจากการมีกลยุทธ์ที่เหมาะสมแล้วยังจะต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น ผู้ที่จะต้องมีส่วนร่วมในการปฏิรูปราชการ ซึ่งผู้ที่จะเป็นตัวหลักนั้น ได้แก่ รัฐบาลและภาคราชการเอง โดยมีประชาชนซึ่งเป็นผู้ที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงจากการปฏิรูปมีบทบาทในการช่วยสนับสนุนกำกับและเป็นตัวเร่งกระบวนการปฏิรูป เมื่อเป็นเช่นนี้ หากแต่ละฝ่ายได้แสดงบทบาทของตัวเองอย่างเหมาะสมและเต็มที่ ความสำเร็จในการปฏิรูปราชการก็ไม่ยากที่จะเป็นจริงได้

ปฏิรูปอะไรบ้าง หลายปีที่ผ่านมา นับแต่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแผนแม่บทการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔ และออกมาตรการปรับภาคราชการในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ มาตรการปรับลดค่าใช้จ่ายด้านบุคคลภาครัฐ มาตรการปรับขนาดกำลังคนภาครัฐ และมาตรการปรับลดบทบาทภารกิจภาครัฐ ซึ่ง

- เป็นมาตรการสำคัญที่เกี่ยวกับการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของราชการ แม้ว่ามาตรการดังกล่าว จะได้ผลเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง แต่เพื่อให้การปฏิรูประบบราชการในภาคใหญ่หรือมหภาคเกิดผลในทางปฏิบัติเร็วขึ้น จึงมี “แผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ” ที่คณะรัฐมนตรีได้ประกาศให้เป็นแผนระยะกลาง เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ที่ผ่านมา

ภายใต้แผนปฏิรูปฯ ดังกล่าวมีแผนสำคัญอยู่ ๕ แผน ประกอบไปด้วย

- แผนแรก คือ การปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจและวิธีการบริหารงานภาครัฐ ซึ่งหมายความว่า งานอะไรก็ตามที่ภาครัฐจำเป็นต้องทำอยู่ก็ต้องทำต่อไป แต่งานใดที่ภาคเอกชนสามารถทำได้ดีกว่าภาครัฐก็จะถ่ายโอน หรือจ้างเหมา หรือซื้อบริการจากเอกชนต่อไป

- แผนที่ ๒ คือ การปฏิรูประบบงบประมาณ ซึ่งเน้นเรื่องการใช้จ่ายตามผลของงาน ในแผนงานนี้ ถือเป็นกุญแจสำคัญและเป็นหัวใจของการปฏิรูป ซึ่งจะปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณใหม่ให้เน้นที่ผลลัพธ์และผลการทำงานของภาคราชการ ทั้งนี้ จะสามารถนำไปวัดต้นทุนได้อย่างจริงจังว่าใช้งบประมาณไปเท่าใดเพื่อให้ได้ผลงานใด และมีความคุ้มค่ามากน้อยเพียงใด

แผนที่ ๓ คือ แผนการปฏิรูประบบบริหารงานบุคคลภาครัฐ ซึ่งเน้นในตัวชี้วัดผลสำเร็จของงานโดยเฉพาะในระดับบุคคล ข้าราชการแต่ละคนหรือกลุ่มหรือหน่วยงาน หรือแม้ในระดับกรมจะต้องตอบคำถามให้ได้ว่า ในแต่ละช่วงเวลามีผลการดำเนินการอย่างไร บรรลุผลอะไร มีผลงานอะไรที่เป็นรูปธรรมที่วัดผลได้ ซึ่งถือเป็นจุดสำคัญ

สู่การปรับปรุงประสิทธิภาพและการจ่ายเงินเดือนค่าตอบแทนข้าราชการ เพราะเมื่อวัดผลงานได้จริงก็จะสามารถเทียบเคียงได้ว่าผลงานระดับหนึ่งกับเงินเดือนที่ได้รับยุติธรรมหรือไม่ คຸ່ມคຸ່ມหรือไม่ ทำให้การจ่ายค่าตอบแทนเป็นไปด้วยความยุติธรรมมากขึ้น

นอกจากนั้น ในระบบตำแหน่งที่ยังเป็นปัญหาอยู่ก็จะได้รับการปรับปรุงโดยการเปลี่ยนค่านิยมให้เน้นที่ผลงาน กลไกในการแต่งตั้งก็จะถูกปฏิรูปเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น โดยเน้นที่ความรู้ความสามารถของบุคคลแทนการมองที่อาวุโสแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งจะมีผลให้ระบบพรรคพวกหรือกลุ่มลดน้อยลงหรือหมดไป ในที่สุด ทั้งนี้ จะเป็นผลจากการถ่วงดุลอำนาจของผู้บังคับบัญชา โดยเฉพาะการแต่งตั้งตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการและรองหัวหน้าส่วนราชการ ซึ่งเป็นตำแหน่งสำคัญจะมีการสร้างระบบขึ้นมาเฉพาะ เรียกว่า “ระบบผู้บริหารระดับสูง” นอกจากนี้จะเปิดโอกาสให้มีการร้องทุกข์และตรวจสอบกระบวนการบริหารงานบุคคลมากยิ่งขึ้น

แผนที่ ๔ คือ แผนปฏิรูประบบกฎหมาย ในแผนนี้จะทำให้กฎหมาย กฎเกณฑ์ กฎระเบียบต่าง ๆ ที่ระบบราชการใช้อยู่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัยและทันสมัย มีความสะดวกในการใช้ ง่ายต่อการเข้าใจของผู้ปฏิบัติ สามารถทนทานต่อการเปลี่ยนแปลง ไม่ล้าสมัย และสามารถเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาได้

แผนที่ ๕ คือ แผนปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและค่านิยมในการบริหารภาครัฐ เป็นการปฏิรูประบบวัฒนธรรมค่านิยมของข้าราชการมุ่งเน้นให้ข้าราชการเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่น

ในหลักธรรม ความถูกต้อง มีความโปร่งใสในการตัดสินใจในการทำงาน มีจิตใจที่มุ่งให้บริการ เปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาค ต้องเปลี่ยนแปลงความรู้สึกที่เป็นเจ้าขุนมูลนายให้มีความรู้สึกเป็นประชาธิปไตย มีความรู้สึกที่เท่าเทียมโดยปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเสมอภาคและให้เกียรติซึ่งกันและกัน

ผลการปฏิรูปที่เห็น แม้แผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐจะเพิ่งกำหนดขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคมของปีที่แล้ว แต่กระบวนการปรับปรุงระบบราชการก็ได้ดำเนินการมาก่อนหน้านั้นบ้างแล้วโดยตลอด ผลการปรับปรุงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้หลายประการ เป็นต้นว่า

□ การส่งเสริมประสิทธิภาพในส่วนราชการ ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ โดยเลือกกรมต้นแบบเพื่อทดลองดำเนินการใน ๕ กรม คือ

กรมทะเบียนการค้า ได้ปรับปรุงวิธีการจดทะเบียนธุรกิจให้ง่ายและสะดวกรวดเร็วขึ้นจากเดิมที่ต้องใช้เวลา ๑-๓ วัน กัดระยะเวลาลงเหลือเพียง ๓๐ นาทีถึง ๒ ชั่วโมง และจากเดิมที่ต้องติดต่อกับงานหลายที่หลายหน่วย ก็ปรับให้มีการให้บริการเพียงจุดเดียว (One-Stop-Service) เป็นต้น

กรมสรรพากร ได้ปรับปรุงด้วยการนำเครื่องมือและระบบคอมพิวเตอร์มาสนับสนุนการทำงานให้เกิดความรวดเร็วและถูกต้อง โดยลดขั้นตอนการทำงานและมีความเชื่อมโยงกันไม่ให้ซ้ำซ้อน เช่น การขยายฐานภาษีได้นำระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาจัดทำแผนที่ภาษี ทำให้สามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างรวดเร็วและเต็มเม็ดเต็มหน่วย

กรมที่ดิน การגיעเด่นของการปรับปรุง ได้แก่ งานรังวัดที่ดินซึ่งนำคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการทำงาน ตั้งแต่การนัดหมายจนกระทั่งการออกไปรังวัด ทำให้ลดขั้นตอนการรังวัดที่ดินลง ส่วนงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินก็ได้เน้นความโปร่งใสมากขึ้น

สำนักงานประกันสังคม ได้ปรับปรุงการทำงานหลายด้าน เช่น ปรับปรุงขั้นตอนการให้บริการแก่ผู้ประกันตนให้รวดเร็วขึ้น ที่สำคัญคือการนำระบบบริหารโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์มาใช้ในการบริหารเพื่อให้คำนวณออกมาได้ว่า ในแต่ละจุดบริการจะใช้เวลา บุคลากร วัสดุครุภัณฑ์เท่าใด จะบริการลูกค้าได้เท่าใด ยิ่งไปกว่านั้น วิธีการนี้ลูกค้าหรือประชาชนยังได้มีส่วนร่วมในการประเมินส่วนราชการแบบวันต่อวัน ทำให้สำนักงานประกันสังคมโดยเฉพาะในพื้นที่สามารถปรับปรุงการทำงานได้ทันที

สำนักงาน ก.พ. โดยที่สำนักงาน ก.พ. มีฐานะเป็นหน่วยงานกลางของข้าราชการพลเรือน เป็นหน่วยกำหนดนโยบาย มาตรการ มาตรฐานหลักเกณฑ์ แนวทางต่างๆ ในด้านการบริหารงานบุคคล ด้านโครงสร้างและระบบงาน การส่งเสริมประสิทธิภาพในสำนักงาน ก.พ. จึงเป็นการกำหนดภารกิจ การพัฒนากลยุทธ์และโครงสร้าง การปรับกระบวนการทศน์ การสร้างทีมงาน และการสร้างขีดสมรรถนะของข้าราชการให้สอดคล้องกับบทบาทภารกิจใหม่

□ **การปรับขนาดกำลังคนภาครัฐ** เพื่อปรับสัดส่วนและลดขนาดกำลังคนภาครัฐให้เล็กกะทัดรัด แต่มีประสิทธิภาพสูง ราชการจึงได้จัดโครงการเปลี่ยนเส้นทางชีวิต : เกษียณก่อนกำหนด

เมื่อปีงบประมาณ ๒๕๔๓ ขึ้นเป็นรุ่นแรก โดยใช้วิธีสมัครใจและให้เป็นความประสงค์ร่วมกันของข้าราชการและราชการ มีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน ๒๓,๖๕๔ คน ส่งผลให้กำลังคนภาครัฐปรับขนาดลงได้ในระดับหนึ่ง และรัฐประหยัดรายจ่ายด้านเงินเดือนของผู้เข้าร่วมโครงการได้ประมาณ ๕,๗๖๖ ล้านบาท ในปีงบประมาณ ๒๕๔๓ และ ๕,๐๑๙ ล้านบาท ในปีงบประมาณ ๒๕๔๔ โดยจุดคุ้มทุนจะอยู่ในช่วงปีที่ ๓ ของโครงการ (ปีงบประมาณ ๒๕๔๕) และเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๓ คณะรัฐมนตรีก็ได้อนุมัติให้จัดโครงการดังกล่าวเป็นรุ่นที่ ๒ ซึ่งกำหนดเป้าหมายผู้เข้าร่วมโครงการไว้อีกประมาณ ๓๐,๐๐๐ คน โดยจะเปิดรับสมัครผู้เข้าร่วมโครงการได้ระหว่างวันที่ ๓ - ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๓

ในฐานะคนสนใจเฝ้าติดตามความเคลื่อนไหวในแวดวงการปฏิรูปราชการ ทำให้ได้รับรู้และมองเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงหลายประการที่เกิดขึ้นดังกล่าว จึงเชื่อมั่นว่าการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เมื่อได้ดำเนินไปถึงระยะเวลาหนึ่ง อาจจะ เป็น ๓ ปี ๕ ปี หรือมากกว่า จะสังสมจนกลายเป็น

เป็นแรงจูงใจให้ระบบราชการทั้งระบบก้าวพ้นจากการตกเป็นจำเลยของสังคมสู่การเป็นระบบราชการแนวใหม่ที่สนองตอบความต้องการของประชาชน เป็นกลไกหลักของการบริหารราชการแผ่นดินที่เข้มแข็ง สามารถนำพาประเทศชาติไปสู่ความเจริญก้าวหน้าได้

แม้การเปลี่ยนแปลงระบบราชการทั้งหมดยังไม่เกิดขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงระบบราชการทั้งระบบ หรือ “การปฏิรูปราชการ” ไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ที่ประเทศหนึ่ง สังคมหนึ่งจะเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็ว แต่การเปลี่ยนแปลงที่มองเห็นได้ในวันนี้ได้บ่งบอกว่า ระบบราชการกำลังขับเคลื่อนให้การปฏิรูปราชการเกิดขึ้น และบ่งบอกถึงการรับรู้ปัญหาและการเข้ามาจัดการแก้ไขปัญหาระบบราชการไทยของผู้มีส่วนรับผิดชอบในระดับหนึ่ง

ในโอกาสที่ วันที่ ๑ เมษายน เป็น “วันข้าราชการพลเรือน” ซึ่งมีความหมายยิ่งต่อข้าราชการพลเรือน “คนใกล้” ขอมอบกำลังใจแด่ผู้มีส่วนร่วมปฏิรูปราชการทุกท่าน และขอเชิญชวนเพื่อนข้าราชการมาร่วมกันผนึกกำลังเพื่อผลักดันให้ภารกิจการปฏิรูปราชการสำเร็จผลโดยเร็ว

ร่วมปฏิรูปราชการไทย เพื่อไทย ก้าวไกลสู่อนาคต

การปกครองท้องถิ่น ประเทศฟิลิปปินส์

โดย Hon. Aquilino Q. Pimentel, Jr.^๑

สุวิทย์ เดชะ ธิงเบ้ง^๒

การปกครองท้องถิ่นของประเทศฟิลิปปินส์ได้มีการเขียนและถ่ายทอดในรูปแบบต่างๆ มาหลายครั้งแล้ว สำหรับในครั้งนี้มีพิเศษกว่าครั้งอื่นคือเป็นการถ่ายทอดจากผู้มีประสบการณ์โดยตรงในการที่ได้มาซึ่งการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบที่ประเทศนี้ใช้ในปัจจุบัน และเป็นรูปแบบที่ดีว่าได้มีการกระจายอำนาจการปกครองให้ท้องถิ่นเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การปกครองของประเทศ

วิวัฒนาการการปกครองท้องถิ่นของประเทศฟิลิปปินส์อาจกล่าวได้ว่าแบ่งออกเป็น ๒ ยุค คือ การปกครองท้องถิ่นก่อนมีประมวลกฎหมายปกครองท้องถิ่น ปี ค.ศ. ๑๙๙๑ และหลังการประกาศใช้ประมวลกฎหมายดังกล่าว การบรรยายพิเศษนี้แบ่งหัวข้อออกเป็นการปูพื้นฐานเกี่ยวกับ

รูปแบบการปกครองท้องถิ่นของประเทศฟิลิปปินส์ ก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายและหลังจากการประกาศใช้ รายละเอียดเกี่ยวกับประมวลกฎหมายดังกล่าว และปัญหา ข้อเสนอที่พบจากการใช้ประมวลกฎหมายการปกครองท้องถิ่นฉบับนี้

^๑ วุฒิสมาชิกของฟิลิปปินส์ ผู้มีบทบาทสำคัญในการร่างประมวลกฎหมายปกครองท้องถิ่นฟิลิปปินส์ฉบับ ค.ศ. ๑๙๙๑ ได้บรรยายพิเศษเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นของประเทศฟิลิปปินส์ โดยโครงการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีโดยกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการร่วมกันระหว่างสำนักงาน ก.พ. และกระทรวงมหาดไทย จัดขึ้น ณ สำนักงาน ก.พ. ระหว่างวันที่ ๒๔-๒๖ มกราคม ๒๕๔๓

^๒ เจ้าหน้าที่โครงการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีโดยกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

การปกครองของประเทศฟิลิปปินส์ก่อน มีประมวลกฎหมายปกครองท้องถิ่น ปี ค.ศ. ๑๙๙๑

ประเทศฟิลิปปินส์ช่วงเป็นอาณานิคมของ
สเปน ระหว่าง ค.ศ. ๑๕๒๑-๑๘๙๘ และเป็น
อาณานิคมของสหรัฐอเมริกา นับแต่ ค.ศ. ๑๘๙๘
จนได้อิสระภาพปี ค.ศ. ๑๙๔๖ และก่อนประกาศ
ใช้ประมวลกฎหมายปกครองท้องถิ่น ค.ศ. ๑๙๙๑
เป็นประเทศที่มีการรวมอำนาจสู่ส่วนกลางสูงกล่าว
คือกรุงมะนิลาจะเป็นผู้จัดเก็บรายได้ของประเทศ
และกำหนดงบประมาณที่จะให้แก่ท้องถิ่น เป็น
ผลให้กรุงมะนิลามีอิทธิพลทางการเมืองเหนือ
การตัดสินใจและการดำเนินการใดๆ ของท้องถิ่น
อย่างไรก็ตาม ปี ค.ศ. ๑๙๐๒ แม้ประเทศยังมี
ลักษณะรวมศูนย์อำนาจอยู่ สหรัฐอเมริกาก็ได้
วางรากฐานระบบรัฐบาลพลเรือนและระบบการ

เลือกตั้งขึ้นในประเทศนี้

สมัยประธานาธิบดีมากอสความพยายาม
รวมอำนาจสู่ส่วนกลางยังคงมีอยู่ต่อไป ประ-
ธานาธิบดีได้ใช้อำนาจควบคุมผ่านกระทรวงที่อยู่
ในส่วนกลาง และได้จัดตั้งภาค (region) ขึ้น ๑๔
แห่งเพื่อรับนโยบายจากส่วนกลางไปปฏิบัติใน
ภูมิภาค

การปกครองของประเทศฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน

ประเทศฟิลิปปินส์แบ่งการบริหารออกเป็น
๒ ระดับ คือ ส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น

๑. การบริหารราชการส่วนกลาง แบ่ง
อำนาจอธิปไตย ๓ ด้าน

๑) อำนาจประธานาธิบดี มีหน้าที่
นำกฎหมายไปปฏิบัติ มีระยะการดำรงตำแหน่ง
คราวละ ๖ ปี ประธานาธิบดีจะใช้อำนาจบริหาร
ผ่านคณะรัฐมนตรี และกระทรวงต่างๆ

๒) อำนาจนิติบัญญัติ เป็นอำนาจ
การออกกฎหมาย/ระเบียบ ประเทศฟิลิปปินส์
ประกอบด้วย ๒ สภา ได้แก่ วุฒิสภา (Senate)
และสภาผู้แทนราษฎร (Congress) วุฒิสภา
ประกอบด้วยสมาชิก ๒๔ คน ซึ่งได้รับเลือกจาก
ประชาชนทั่วประเทศ วุฒิสมาชิกคนหนึ่งมีระยะ
การดำรงตำแหน่งคราวละ ๖ ปี และทุก ๓ ปีจะ
มีการเลือกวุฒิสมาชิกจำนวนครึ่งหนึ่ง ส่วน
สภาผู้แทนราษฎร (Congress) ประกอบด้วย
สมาชิก ๒๕๐ คน ได้รับเลือกจากประชาชน
จากแต่ละเขตเลือกตั้ง (district) มีระยะดำรง
ตำแหน่งคราวละ ๓ ปี

๓) อำนาจตุลาการ ทำหน้าที่ตัดสิน
เมื่อมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น ประธานาธิบดีเป็นผู้
แต่งตั้งผู้พิพากษา ข้าราชการตุลาการถือเป็น

ข้าราชการส่วนกลาง แม้ว่าจะทำงานในศาลภาค (Regional Court) หรือศาลจังหวัด (Provincial Court)

๒. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น ๔ รูป คือ

๑) จังหวัด มี ๗๕ แห่ง แต่ละแห่งประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด (Provincial Governor) รองผู้ว่าราชการจังหวัด ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร และสภาจังหวัดทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ

๒) เมือง (city) มี ๘๔ แห่ง แบ่งเป็นเมืองที่มีความเป็นเมืองสูง (highly urbanization) และ component city ซึ่งมีระดับความเติบโตไม่สูงเท่าเมืองประเภทแรก เมืองแต่ละแห่งประกอบด้วย นายกเทศมนตรี (City mayor) และรองนายกเทศมนตรี ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร และสภาเมืองทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ

๓) เทศบาล (municipality) มี ๑,๕๑๑ แห่ง แต่ละแห่งประกอบด้วย นายกเทศมนตรี (Municipal mayor) และรองนายกเทศมนตรี ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาล ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ

๔) บาลังไก (barangay) มี ๔๑,๙๓๙ แห่ง เฉพาะในกรุงมะนิลาประกอบด้วย บาลังไก ๙๐๐ แห่ง บาลังไกแต่ละแห่งประกอบด้วย หัวหน้าบาลังไก (barangay captain) ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร และสภาบาลังไกทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ สภาบาลังไกหนึ่งๆ ประกอบด้วย สมาชิกประมาณ ๗ คน

นอกจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง ๔ รูปแบบแล้ว ฟิลิปปินส์ยังมีหน่วยการปกครอง

รูปแบบพิเศษอีก ๒ แห่งคือ Cellerbella Autonomous region ซึ่งอยู่ทางเหนือของเกาะเลซอน และ Muslim autonomous region ซึ่งเป็นเขตมุสลิมทางตอนใต้ของเกาะมินดาเนา หน่วยการปกครองรูปพิเศษนี้ก็อยู่ภายใต้การบังคับใช้ของประมวลกฎหมายปกครองท้องถิ่นฟิลิปปินส์ ค.ศ. ๑๙๙๑ เช่นเดียวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง ๔ รูปแบบข้างต้น

ระบบการเลือกตั้งของประเทศฟิลิปปินส์

ผู้ที่ทำหน้าที่ทั้งฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติของส่วนกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบมาจากการเลือกตั้งโดยตรง ข้อแตกต่างจากประเทศไทยคือประเทศฟิลิปปินส์ไม่ได้กำหนดระดับการศึกษาขั้นต่ำไว้เป็นคุณสมบัติของผู้สมัครรับการเลือกตั้งในตำแหน่งดังกล่าว เพียงแต่กำหนดว่าผู้รับสมัครต้องเป็นผู้สามารถอ่านออกเขียนได้เท่านั้น และในการเลือกตั้งผู้ออกเสียงจะแยกการเลือกประธานาธิบดีในส่วนกลางหรือหัวหน้าฝ่ายบริหารของส่วนท้องถิ่นจากการเลือกผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้แทนในสภา ซึ่งเป็นระบบเดียวกับการเลือกตั้งในสหรัฐอเมริกา

● ประมวลกฎหมายปกครองท้องถิ่นประเทศฟิลิปปินส์ ค.ศ. ๑๙๙๑

ประมวลกฎหมายปกครองท้องถิ่นประเทศฟิลิปปินส์ฉบับนี้ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญคือ

๑. เป้าหมายของประมวลกฎหมายประมวลกฎหมายนี้กำหนดเป้าหมายสำคัญไว้ ๒ ประการ คือเพื่อเพิ่มความเป็นประชาธิปไตยและการพัฒนาท้องถิ่นในฟิลิปปินส์ วิธีการที่ใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งเป้าหมายดังกล่าว คือ

๑.๑ เพิ่มอำนาจการบริหารและทรัพยากรการบริหาร ทั้งด้านการเงิน และบุคลากรให้แก่ท้องถิ่น

๑.๒ ให้ประชาชนมีอำนาจโดยตรงในการกำกับการทำงานของรัฐ

๒. สิ่งที่รัฐถ่ายโอนให้ท้องถิ่น มี ๔ ด้าน คือ ภาษีที่รัฐจัดสรรให้ท้องถิ่น การกิจด้านเกษตรกรรม สวัสดิการสังคม และการสาธารณสุข สิ่งที่โอนไปพร้อมกับการกิจคือ งบประมาณ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการกิจนั้น

๓. การถ่ายโอนอำนาจทางการเงิน ประมวลกฎหมายนี้ได้กำหนดสัดส่วนภาษี ดังนี้

๓.๑ ส่วนกลางได้ส่วนแบ่งภาษี ๖๐%

๓.๒ ส่วนท้องถิ่นได้ส่วนแบ่งภาษี ๔๐% ซึ่งแบ่งออกเป็น จังหวัดได้ส่วนแบ่ง ๒๓% เมืองได้ส่วนแบ่ง ๒๓% เทศบาลได้ส่วนแบ่ง ๓๔% และบาลังไกได้ส่วนแบ่ง ๒๐%

ผลจากกฎหมายดังกล่าวทำให้ท้องถิ่นได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. ๑๙๙๐ (ก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายปี ค.ศ. ๑๙๙๑) ท้องถิ่นได้รับงบประมาณ ๗.๒

พันล้านเปโซ ปี ค.ศ. ๑๙๙๑ (หลังประกาศใช้ประมวลกฎหมาย) ท้องถิ่นได้งบประมาณเพิ่มขึ้นเป็น ๑๒.๓๔ พันล้านเปโซ และปี ค.ศ. ๒๐๐๐ ท้องถิ่นได้งบประมาณเพิ่มขึ้นถึง ๑๒๑ พันล้านเปโซ ซึ่งนับเป็นเงินจำนวนมาก

อย่างไรก็ตาม ในอนาคตมีแนวโน้มว่าส่วนแบ่งภาษีระหว่างส่วนกลาง:ส่วนท้องถิ่นจะปรับเป็น ๕๐:๕๐

๓.๓ แหล่งรายได้ของท้องถิ่น นอกจากส่วนแบ่งภาษีตาม ๓.๒ แล้ว ประมวลกฎหมายกำหนดให้ส่วนท้องถิ่นสามารถมีรายได้จากแหล่งอื่นๆ ดังนี้

๓.๓.๑ รายได้จากภาษีที่ท้องถิ่นสามารถจัดเก็บเอง ได้แก่ ภาษีที่ได้จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ภาษีป้าย เป็นต้น

๓.๓.๒ รายได้จากการกู้ยืม ประมวลกฎหมายกำหนดให้ท้องถิ่นสามารถกู้ยืมได้จากภาครัฐ จากกองทุนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และจากธนาคารหรือแหล่งเงินกู้ในภาคเอกชน รวมทั้งรายได้จากการออกพันธบัตร

๓.๓.๓ รายได้จากการประกอบธุรกิจ เช่น การเดินเรือโดยสารข้ามฝั่ง

อำนาจของประชาชนกับการบริหารงานของท้องถิ่น ประมวลกฎหมายกำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของท้องถิ่นดังนี้

๑. อำนาจในการถอดถอนผู้บริหารของท้องถิ่น

๒. การเข้าเป็นคณะกรรมการในหน่วยงานของท้องถิ่น เช่น คณะกรรมการโรงเรียนท้องถิ่น คณะกรรมการโรงพยาบาลท้องถิ่น และคณะกรรมการประมวลราคาท้องถิ่น เป็นต้น

ปัญหาที่พบจากการปฏิบัติประมวล
กฎหมายการปกครองท้องถิ่นฉบับปัจจุบัน

๑. ความต้องการรักษาอำนาจของ ส่วนกลาง

ส่วนกลางทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่าย
ราชการประจำแสดงให้เห็นถึงความต้องการ
รักษาอำนาจของตนในหลายประการ ดังนี้

๑.๑ ส่วนกลางต้องการบั่นทอนอำนาจ และส่วนแบ่งภาษีของท้องถิ่น

ส่วนกลางและสภาผู้แทนราษฎร
ไม่เห็นด้วยกับการเพิ่มอำนาจและส่วนแบ่งภาษี
ให้ท้องถิ่น ดังเห็นได้จากความพยายามตัดส่วน
แบ่งงบประมาณปี ค.ศ.๑๙๙๙ ที่ให้แก่ ท้องถิ่น
ลงประมาณ ๓๐ พันล้านเปโซ

๑.๒ การกำหนดภารกิจให้ท้องถิ่นทำ โดยปราศจากงบประมาณดำเนินการ

ส่วนกลางยังต้องการรักษาอำนาจ
การควบคุมการทำงานของส่วนท้องถิ่นโดยอาศัย
ข้อบัญญัติของกฎหมาย กำหนดภารกิจที่ท้องถิ่น
ต้องปฏิบัติ โดยไม่มีงบประมาณสำหรับการ
ดำเนินการให้

๑.๓ การพัฒนาที่เริ่ม จากส่วนล่างสู่ส่วนกลางหรือจาก ส่วนกลางสู่ท้องถิ่น

ประมวลกฎหมาย
กำหนดให้แผนพัฒนาต้องเริ่มจาก
สภาของท้องถิ่นทุกรูปแบบก่อน
เพื่อประกันว่าแผนพัฒนาสอดคล้อง
กับความต้องการที่แท้จริง
ของชุมชน กล่าวคือ สภาของ
บาสังโก เทศบาลเมือง และเมือง

จะทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของแต่ละแห่งขึ้นมา
จากนั้นสภาพพัฒนาระดับภาค (regional develop-
ment councils) จะประมวลแผนดังกล่าวให้
สอดคล้องกับแผนพัฒนาแห่งชาติเพื่อสภาคอง-
เกรสจะได้จัดสรรงบประมาณให้ท้องถิ่นต่อไป

ในทางปฏิบัติพบว่าหน่วยบริหาร
ระดับสูงกว่ามักไม่ให้ความสนใจแผนพัฒนาของ
หน่วยบริหารระดับต่ำกว่า เช่น เมืองและเทศบาล
ไม่สนใจแผนพัฒนาของบาสังโก จังหวัดไม่สนใจ
แผนพัฒนาเมืองและเทศบาล สภาพพัฒนาระดับ
ภาคไม่สนใจแผนพัฒนาของจังหวัด ฯลฯ

๑.๔ ความต้องการรักษาอำนาจของ กระทรวงในส่วนกลาง

กระทรวงในส่วนกลาง รวมทั้ง
กระทรวงที่ได้มอบภารกิจบางอย่างให้แก่ส่วน
ท้องถิ่นแล้วต้องการรักษาอำนาจของตนไว้ โดย
ทำภารกิจนั้นซ้ำซ้อนกับส่วนท้องถิ่น เป็นผลให้
งบประมาณของกระทรวงนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
แทนที่จะลดลง

นอกจากนี้ กระทรวงงบประมาณ
และการบริหาร (Department of the Budget and

Management, DBM) มักแทรกแซงการใช้จ่ายเงินของท้องถิ่น รวมตลอดถึงการใช้จ่ายเงินจากส่วนแบ่งภาษี

๒. การตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบ (Commission on Audit, COA)

กฎ/ระเบียบที่คณะกรรมการตรวจสอบใช้ในการตรวจสอบการทำงานของท้องถิ่นซึ่งออกมาก่อนประมวลกฎหมายฉบับ ค.ศ. ๑๙๙๑ มีความล้าสมัยและมักกีดขวางการใช้จ่ายเพื่อจัดสรรบริการของท้องถิ่น

บทเรียนจากประมวลกฎหมายฉบับ ค.ศ. ๑๙๙๑ และข้อเสนอแนะ

๑. โดยรวม ผลของการประกาศใช้ประมวลกฎหมายการปกครองท้องถิ่น ค.ศ. ๑๙๙๑ ทำให้ประเทศฟิลิปปินส์มีการถ่ายโอนอำนาจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งการถ่ายโอนดังกล่าวเป็นเครื่องเร่งความก้าวหน้าให้แก่ส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ

๒. นอกจากงานสาธารณูปโภค และการดูแลสิ่งแวดล้อมที่มอบให้ท้องถิ่นแล้ว ควรให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการกำหนดคุณสมบัติของพนักงานท้องถิ่นด้วย

๓. การกำหนดส่วนแบ่งภาษีของท้องถิ่นไม่ควรเป็นกฎหมายที่ให้สภาผู้แทนราษฎรต้องพิจารณาเป็นรายปี แต่ควรกำหนดเป็นกฎหมายที่นำไปใช้ได้โดยอัตโนมัติ

๔. ควรยกเลิกกฎ/ระเบียบที่กำหนดภารกิจที่ให้ส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบโดยไม่จัดสรรค่าใช้จ่ายให้

๕. ควรจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบงาน

พัฒนาท้องถิ่นไว้ในโครงสร้างองค์กร

๖. ควรถ่ายโอนงานตำรวจให้เป็นตำรวจของท้องถิ่นมากขึ้น แต่เดิมท้องถิ่นฟิลิปปินส์รับผิดชอบงานตำรวจและการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่นอยู่แล้ว ต่อมา สมัยประธานาธิบดีมาครอส ได้รวมงานตำรวจไว้ที่ส่วนกลางเป็นงานตำรวจแห่งชาติ ปัจจุบันกฎหมายกำหนดให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินคดีเล็กๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นโดยไม่ต้องส่งให้ศาลตัดสินอยู่แล้ว จึงเห็นว่าควรให้ท้องถิ่นมีตำรวจและดูแลงานตำรวจของตนเองมากกว่าที่เป็นอยู่ขณะนี้

๗. ควรปฏิรูปกฎ/ระเบียบที่คณะกรรมการตรวจสอบ (COA) ใช้ในทิศทางที่ส่งเสริมการทำงานของท้องถิ่น

๘. ควรปรับปรุงแบบอำนาจที่กระทรวงงบประมาณและการบริหาร (DBM) มีต่อส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ ให้ DBM สามารถกำหนดเพดานการใช้จ่ายของท้องถิ่น แทนการให้มีอำนาจแทรกแซงการใช้จ่ายของหน่วยดังกล่าว

๙. ทบทวนอำนาจของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (Civil Service Commission) เพื่อส่งเสริมอภิปไตยของท้องถิ่นให้มากขึ้น

๑๐. ก่อนการปฏิบัติโครงการใด ๆ ควรให้มีการหารือกันระหว่างหน่วยงานเจ้าของโครงการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเจ้าของสถานที่ที่จะทำโครงการนั้นๆ องค์กรของเอกชน และประชาคม

โดยสรุป ประมวลกฎหมายปกครองท้องถิ่นฟิลิปปินส์ ค.ศ. ๑๙๙๑ นี้ แม้จะประสบปัญหาหลายประการดังกล่าวข้างต้น รวมถึงปัญหาอันเกิดจากส่วนท้องถิ่นเองที่ยังคุ้นเคยกับการพึ่งพิงส่วนกลาง ก็ได้แสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญที่

ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยและการพัฒนาของท้องถิ่น ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ดังจะเห็นได้ว่าในขณะนี้หลายประเทศของเอเชียประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ ประเทศฟิลิปปินส์ไม่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติดังกล่าวมากนัก เนื่องจากรายได้และความเจริญได้กระจายไปอยู่ในท้องถิ่นแล้ว

อย่างไรก็ตาม การกระจายอำนาจไม่ได้เป็นการประกันว่าจะนำไปสู่การบริหารจัดการที่ดีเสมอไป เพราะนอกจากอำนาจการบริหารภารกิจบุคคล และทรัพยากรที่ถ่ายโอนให้ท้องถิ่นแล้ว สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ความสามารถ ซื่อสัตย์ และความมีวิสัยทัศน์ของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

การยกฐานะหน่วยการปกครองท้องถิ่น

การยกฐานะของหน่วยการปกครองท้องถิ่น เช่น จากบลังโกเป็นเทศบาลเกิดจากการรวมตัวกันระหว่างหน่วยการปกครองท้องถิ่น แต่การยกฐานะจะทำได้ต่อเมื่อผ่านการเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรแล้ว สำหรับเกณฑ์การพิจารณา

ประกอบด้วย อาณาเขต จำนวนประชากร รายได้ของท้องถิ่น

การถ่ายโอนบุคลากรจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น และการบริหารงานบุคคลของท้องถิ่น

ประมวลกฎหมายฉบับ ค.ศ. ๑๙๙๑ กำหนดให้บุคคลผู้รับผิดชอบภารกิจที่ถ่ายโอนต้องถ่ายโอนไปพร้อมกับภารกิจนั้น ทั้งนี้ บุคลากรดังกล่าวจะได้รับสิทธิและประโยชน์ไม่ต่างจากที่ได้รับเมื่อเป็นข้าราชการส่วนกลาง หลักการพิจารณา คือผู้ที่ทำงานอยู่ ณ ท้องถิ่นใดก็ให้เป็นข้าราชการของท้องถิ่นนั้น ตัวอย่างเช่น งานโรงพยาบาลซึ่งแม้ไม่มีประมวลกฎหมายนี้ ทุกจังหวัด เมือง และเทศบาลต่างก็มีโรงพยาบาลในสังกัดส่วนกลางลงไปตั้งอยู่แล้ว เมื่อต้องโอนงานโรงพยาบาลให้ท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลก็จะได้รับโอนเป็นข้าราชการของท้องถิ่นที่โรงพยาบาลนั้นตั้งอยู่ หากผู้ใดไม่ประสงค์จะโอนก็ต้องออกจากราชการสำหรับบลังโก กฎหมายไม่ได้บังคับให้ต้องมีโรงพยาบาล ดังนั้น บลังโกที่มีฐานะดีก็สามารถมีโรงพยาบาลของตนได้ หรือใช้บริการโรงพยาบาลของเมือง เทศบาล หรือจังหวัดที่ตนตั้งอยู่

ที่ผ่านมาพบว่าร้อยละ ๗๕ ของข้าราชการส่วนกลางต้องการโอนไปเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่น

ส่วนวิธีการบริหารงานบุคคลของท้องถิ่นก็นำระเบียบการบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือนมาปรับใช้ อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบคือความก้าวหน้าในอาชีพของข้าราชการท้องถิ่นซึ่งข้าราชการไม่สามารถโอนย้ายระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันหรือไม่ย้ายเข้าเป็นข้าราชการส่วนกลางได้โดยอัตโนมัติ การโอน

หรือย้ายดังกล่าวจะทำได้เมื่อต้องลาออกจาก
หน่วยงานเดิมแล้วสมัครเข้าทำงานในหน่วยงาน
แห่งใหม่

ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลางและส่วน ท้องถิ่น

ประมวลกฎหมายฉบับ ค.ศ. ๑๙๙๑
กำหนดให้ส่วนกลางโดยประธานาธิบดีมีอำนาจ
กำกับการทำงานของส่วนท้องถิ่น ไม่ใช่การควบคุม
และท้องถิ่นระดับที่สูงกว่าจะทำหน้าที่กำกับการ
ทำงานของส่วนท้องถิ่นระดับรองลงไป ตามลำดับ
ดังนี้

ประธานาธิบดีจะกำกับการทำงานของจังหวัด
และเมืองที่มีความเป็นเมืองสูง (highly urbanized
city)

จังหวัดจะกำกับการทำงานของเมืองประเภท
component city และเทศบาล

เมืองและเทศบาลจะกำกับการทำงานของ
บาลังไก

นอกจากได้รับการกำกับจากหน่วยงาน
ระดับที่สูงกว่าแล้ว กฎ/ข้อบังคับที่บัญญัติโดย
ส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ ทั้งที่เป็นข้อบังคับของ
จังหวัด เมือง เทศบาล หรือบาลังไกจะขัดกับ
กฎหมายของประเทศ (National law) ไม่ได้

กลไกการตรวจสอบการทำงานของท้องถิ่น

มี ๖ กลไกที่สำคัญ ดังนี้

๑. การกำกับการทำงานโดยส่วนกลางและ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับที่สูงกว่า

๒. การกำกับโดยการปฏิบัติตามกฎหมาย
ซึ่งกำหนดให้ส่วนท้องถิ่นทุกแห่งต้องประกาศแก่
สาธารณะให้ทราบถึงจำนวนงบประมาณประจำปี
ที่ได้รับและการใช้จ่ายเงินตามงบประมาณนั้น

๓. กำกับโดยคณะกรรมการตรวจสอบ
(COA) ซึ่งเป็นองค์กรอิสระและจะตรวจสอบการ
ทำงานของส่วนท้องถิ่นเป็นรายปี

๔. การตรวจสอบจากประชาชน โดยการ
ถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่น การร่วมเป็นกรรมการ
บริหารของหน่วยงานในส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการ
ร้องเรียนต่างๆ

๕. การตรวจสอบโดย Ombudsman จะ
พิจารณาตัดสินกรณีมีร้องเรียนเกี่ยวกับการทำงาน
ของหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งของส่วนท้องถิ่น
และกรณีที่มีการทุจริตและประพฤติมิชอบส่วน
ท้องถิ่น

๖. การตรวจสอบโดยสื่อมวลชน
โดยสรุปปัจจัยแห่งความสำเร็จของการ
กระจายอำนาจในประเทศฟิลิปปินส์ ประกอบ
ด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

๑. การมีประมวลกฎหมายปกครองท้องถิ่น
ที่มีเจตนารมณ์และบทบัญญัติส่งเสริมการกระจาย
อำนาจให้ท้องถิ่น

๒. การสนับสนุนจากฝ่ายการเมืองทั้งใน
รัฐสภาและรัฐบาล

๓. การสนับสนุนขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น

๔. การสนับสนุนจากพันธมิตรอื่น เช่น
สื่อมวลชน

รู้จักสมาธิเพื่อพัฒนาตน

ศาสตราจารย์พิเศษเสฐียรพงษ์ วรรณปก

ชาวพุทธได้ยินคำนี้มาตั้งแต่วันแรกที่หันหน้าเข้าวัด และได้ยินพระท่านเทศน์บ่อยๆ เนื่องจากสมาธิเป็นหนึ่งใน “ไตรสิกขา” อันเป็นหลักคำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนา

ไตรสิกขา คือ ปัญญาสิกขา (การฝึกฝนเรื่องปัญญา) ศีลสิกขา (การฝึกฝนเรื่องศีล) และ จิตตสิกขา (การฝึกฝนเรื่องจิต) การฝึกฝนเรื่องจิตแบ่งย่อยออกไปเป็น สัมมาวายามะ (เพียรชอบ) สัมมาสติ (ระลึกชอบ) และ สัมมาสมาธิ (ตั้งใจมั่นชอบ)

จิตตสิกขานั้นเน้นไปที่สมาธิ เพราะฉะนั้นไตรสิกขา จึงมีการเรียกและจัดลำดับอีกแบบหนึ่ง (และคั่นตาชาวพุทธไทยมาก) ว่า ศีล-สมาธิ-ปัญญา

ก่อนจะให้ความหมายและอธิบายความ ขอตั้งข้อสังเกตไว้เป็นเบื้องต้นว่า คนไทยรับรู้สมาธิว่าเป็น การปฏิบัติธรรม เพียงอย่างเดียว เมื่อพูดถึงการปฏิบัติธรรม ก็มักเข้าใจว่าเป็น การฝึกสมาธิ และการฝึกสมาธินั้นก็คือ การนั่งฝึกเป็นส่วนใหญ่ (เดินบ้างเฉพาะ การเดินจงกรม) จึงมีคำพูดว่า “นั่งสมาธิ”

การนั่งสมาธิก็คือ การนั่งให้เห็นอะไรต่างๆ

เท่านั้น เป้าหมายของการนั่งสมาธิ (ตามความรับรู้ของคนไทย) ก็คือการได้เห็นสิ่งต่างๆ ที่คนทั่วไปไม่เห็น หรือไม่ก็นั่งให้สามารถไปสวรรค์ไปนรกได้

นี่คือข้อสังเกตในเบื้องต้น ยังไม่บอกว่าที่เข้าใจกันอย่างนี้ ถูกหรือผิด

ก่อนอื่นขอให้เข้าใจองค์ประกอบของอริยมรรคมีองค์แปด กับไตรสิกขา ซึ่งเป็นหลักธรรมที่สัมพันธ์กัน ก่อนปัญญาสิกขา ได้แก่ สัมมาทิฐิ (เห็นชอบ) และ สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ)

ศีลสิกขา ได้แก่ สัมมาวาจา (เจรจาชอบ) สัมมากัมมันตะ (การงานชอบ) และ สัมมาอาชีวะ (อาชีพชอบ)

จิตตสิกขา ได้แก่ สัมมาวายามะ (เพียรชอบ)

* ราชบัณฑิต

● สัมมาสติ (ระลึกชอบ) และสัมมาสมาธิ (ตั้งใจมั่นชอบ)

อริยมรรคมีองค์แปด หรือไตรสิกขา ถือว่าเป็นหลักปฏิบัติ หรือธรรมสำหรับปฏิบัติ ผู้ดำเนินตามหลักอริยมรรคหรือไตรสิกขานี้ เรียกว่า “ผู้ปฏิบัติธรรม”

เพราะฉะนั้นการปฏิบัติธรรม มิใช่จำกัดแค่ว่า แค่นั่งสมาธิเท่านั้น

หากรวมถึงการฝึกฝนอบรมกายและวาจา (ละเว้นทุจริตทางกาย วาจาและประพฤตिसุจริตทางกาย วาจา) การฝึกจิตให้เห็นชอบ ดำริชอบ ให้มีความ پاکเพียรทางใจชอบ ให้มีสติชอบ และมีสมาธิชอบ ด้วย

● แต่การฝึกฝนทางด้านจิตเป็นส่วนสำคัญ เมื่อพูดถึงการฝึกฝน หรือการปฏิบัติจึงมักเน้นไปที่การฝึกจิต เพราะฉะนั้นจึงไม่แปลกที่ต่อมา คำว่า ปฏิบัติธรรม จึงตีกรอบแค่การฝึกฝนจิต โดยเฉพาะฝึกฝนจิตให้เป็นสมาธิ

● ที่นี้ลองมาดูความหมายของสมาธิ ว่าเป็นอะไร

● สมาธิ มาจาก ส-อาธิ รวมเป็น สมาธิ แปลว่าตั้งไว้พร้อม หรือตั้งไว้มั่น ถ้ามว่าตั้งอะไรมั่น ตอบว่าตั้งจิตมั่น การตั้งจิตมั่นคืออย่างไร

หลักการก็คือการที่กำหนดเอาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (พระเรียกว่า อารมณ์ - object) แล้วเอาใจจดจ่ออยู่ที่สิ่งนั้นนานๆ ขณะกำหนดนั้น จิตอาจแวบไปโน่นไปนี่ไม่หยุดนิ่ง ก็ดึงกลับมาใหม่ แวบไปอีกก็ดึงกลับมาอีก ทำอย่างนี้นานเข้า เมื่อมันขึ้นเกียจแวบมันก็จะจดจ่อนิ่งอยู่กับสิ่งนั้นนานๆ นั้นแหละเรียกว่า “การตั้งใจมั่น” หรือสมาธิ

ท่านเปรียบให้เห็นรูปธรรมดังนี้ ลูกโคที่

เจ้าของผูกติดกับเสา แรกๆ มันก็จะเดินไปข้างโน้นข้างนี้ เพื่อจะให้หลุด เมื่อเดินยังงี้ๆ ก็ไม่หลุด ในที่สุดก็จะหมอบอยู่กับเสานั้นนั่นเอง

เสาก็คืออารมณ์หรือสิ่งที่ให้จิตกำหนด เชือกก็คือสติ ลูกโคก็คือจิต เมื่อจิตถูกเชือกคือสติผูกไว้กับเสาคืออารมณ์ ใหม่ๆ ก็พุ่งไปโน้นบ้างนี่บ้าง แต่เมื่อไม่สามารถเดินหลุด ก็จะสงบนิ่งอยู่กับอารมณ์ที่กำหนดนั้น

ท่านเปรียบเทียบอย่างนี้ เห็นเป็นรูปธรรมดีไหมครับ

● เพื่อเข้าใจสมาธิดียิ่งขึ้น ขอให้ดูลักษณะของสมาธิ ๓ ประการ คือ

๑. จิตที่เป็นสมาธิ มีลักษณะเข้มแข็ง มีพลังมาก

๒. จิตที่เป็นสมาธิ มีลักษณะนิ่ง สงบ

๓. จิตที่เป็นสมาธิ มีลักษณะชัด ใส เอื้อต่อปัญญา

ลักษณะประการแรก ท่านเปรียบให้ฟังว่า เหมือนกระแสน้ำที่ตกจากผา ย่อมมีกำลังแรง เขียวกราก สามารถพัดพาเอาทุกอย่างที่ขวางหน้าให้ไหลไปตามกระแสน้ำ จิตที่เป็นสมาธิเป็นจิตที่พุ่งตั้งไปทางเดียว ย่อมมีพลังมากเช่นเดียวกัน คงได้ยินได้ฟังเสมอว่า คนสามารถใช้พลังสมาธิเพ่งให้วัตถุเคลื่อนที่ได้ หรือแม้สร้างปาฏิหาริย์ เช่นมองเห็นสิ่งไกลๆ ได้ยินเสียงจากที่ไกล อันเรียกว่า ตาทิพย์ หูทิพย์ เป็นต้น เหล่านี้ล้วนเป็นได้เพราะพลังจิตทั้งนั้น

ลักษณะประการที่สอง เมื่อจิตเป็นสมาธิแล้ว จิตก็ย่อมสงบนิ่ง ไม่ซัดส่าย ไม่พุ่งชาน แล้วก็จะรู้สึกมีปิติและสุข ความสุขสงบนี้เป็นผลจากการที่จิตมีสมาธิ ความจริงปรากฏการณ์อย่างนี้

เป็นเรื่องปกติธรรมดาของการฝึกฝนจิต ทางธรรม ท่านอธิบายว่าเกิดปีติสุข หรือได้ฌาน ผู้ที่บรรลุถึงขั้นนี้จะมีสุขสงบอย่างไม่เคยสัมผัสมาก่อน แล้วก็มัก “ติด” ในความสุขสงบนี้ จนมีความรู้สึกว่าจะอยากจะนั่งสมาธิอยู่กับความสุขสงบทั้งวัน

ในทางแพทย์มีคำอธิบายว่า เมื่อจิตสงบถึงขั้นนี้แล้ว ร่างกายจะหลั่งสารชนิดหนึ่งออกมาอันเรียกว่า สารอินโดรฟิน ทำให้ติดในความสุขสงบนั้น บางรายถึงกับน้ำลายไหลยืด หรือน้ำตาไหลด้วยความปีติยินดี ผลที่สุดก็ทำให้ “ติด” เช่นเดียวกัน

ลักษณะประการที่สาม จิตที่เป็นสมาธิจะชัด ใส เกื้อกูลต่อการนำไปใช้งานด้านปัญญา เพราะสามารถมองอะไรเข้าใจทะลุถึงความจริงแท้ของสรรพสิ่งได้ ท่านเปรียบเหมือนห้วงน้ำที่ใสไม่ขุ่นมัว คนตาดีย่อมมองเห็นหอยโข่ง หอยกาบ ก้อนหิน ก้อนกรวด แม้กระทั่งฝูงปลาที่แหวกว่ายอยู่ในน้ำนั้นชัดเจน ฉะนั้นจิตที่เป็นสมาธิ ย่อมมีญาณทัศนะ (การรู้ การเห็นสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง) ชัดเจนฉะนั้น

ลักษณะสมาธิประการที่สามนี้เป็นสิ่งที่พระพุทธศาสนาต้องการ เพียงสองลักษณะข้างต้นไม่ทำให้ผู้ฝึกปลอดภัย เพราะถ้ามีพลังจิตมาก ก็อาจเกิดอหิทธิฤทธิ์ เมื่อมีอหิทธิฤทธิ์อาจหลงมัวเมา

ในการใช้ฤทธิ์ แม้กระทั่งเบียดเบียนคนอื่น หรือเมื่อมีความสุขสงบเพราะฝึกจิตเป็นสมาธิ ก็อาจติดในความสุขสงบนั้น วันๆ ไม่ทำอะไร ไม่สนใจคนอื่น เอาแต่นั่งสมาธิหาความสงบคนเดียว โลกก็อาจไม่ได้ประโยชน์อะไรจากเขา ดุจดั่งฤาษีชีไพรสมัยพุทธกาลซึ่งมีจำนวนมากมาย ที่หลงติดอยู่ในความสุขในสมาธินี้

ส่วนลักษณะที่สามนั้นเอื้อต่อการใช้ปัญญาสามารถทำให้ผู้ฝึกเกิดความรู้เห็นตามเป็นจริง เกิดปัญญารู้แจ้ง สมาธิลักษณะที่สามนี้เท่านั้นที่สามารถทำกิเลสให้หมดไปได้

สมาธิ นั้นเป็นค่ากลางๆ ใช้ในทางเสียก็ได้ ในทางดีก็ได้ แต่ส่วนมากเมื่อพูดถึงสมาธิก็มักจะนึกไปถึงเรื่องดี

ลองวาดภาพถึงกระต่ายนายหนึ่ง นั่งอยู่ริมตลิ่ง มือ ถือคันเบ็ดหย่อนเบ็ดลงไปในน้ำ ตาเพ่งอยู่ที่ปลายเบ็ดที่เสียบเหยื่อจมอยู่ในน้ำ เขาไม่ไหวติง ไม่คิดถึงโลกภายนอกใดๆ นั่งอยู่ในอิริยาบถนั้นนานๆ ใครเห็นเข้าก็อาจนึกว่า “นายคนนี้มีสมาธิดีจริงๆ”

ใช่ จิตใจเขามีสมาธิ จิตใจเขาเพ่งอยู่ที่จุดเดียว ไม่วอกแวก ไม่ฟุ้งซ่าน มี “อารมณ์หนึ่งเดียว” เป็นอาการของสมาธิ

แต่สมาธินี้ ถือว่าเป็นสมาธิในทางผิด เพราะมุ่งเบียดเบียนคนอื่นสัตว์อื่นอย่างนี้ เรียกว่า มิจฉาสมาธิ สมาธิที่เป็น สัมมาสมาธิ ต้องเป็นสมาธิตรงกันข้ามกับที่กล่าวมา

แค่นั้นยังไม่พอ ต้องเป็นสมาธิที่ “เป็นองค์มรรค” ด้วย จึงจะนับว่าเป็น สัมมาสมาธิแท้

ผมอธิบายแบบผม ง่ายๆ ว่า มรรค คือ อริยมรรคมีองค์แปด อันสรุปลงในไตรสิกขา

(ปัญญาสิกขา ศีลสิกขา จิตตสิกขา) จุดมุ่งหมายของอริยมรรค หรือไตรสิกขา ก็เพื่อลด ละ กิเลส เพื่อเกิดปัญญาที่แท้จริงมิใช่เพื่อจุดประสงค์อื่นใด

สมาธิอันเป็นหนึ่งในกระบวนการพัฒนาตนตามหลักอริยมรรค หรือไตรสิกขา ก็ต้องเป็นสมาธิที่มุ่งเน้นในทางนั้น (คือมุ่งละ ละ เลิก กิเลส และเพื่อให้เกิดปัญญาแท้จริง) จึงจะเรียกว่าเป็นสมาธิในองค์มรรค หรือเป็นสัมมาสมาธิแท้

สมมติว่า คุณฝึกสมาธิ เพื่อเหตุผลอื่น เช่น เพื่อสร้างอิทธิปาฏิหาริย์ เช่น ให้เหาะได้ ให้สามารถลอยอยู่ในอากาศได้ เป็นต้น มิใช่แนวทางที่ถูกต้องของการฝึกสมาธิที่แท้จริง

ลองมาดูว่าจุดประสงค์ของสมาธิมีอย่างไร อาจกล่าวกว้างๆ ได้ 2 นัย คือ จุดประสงค์รวม หรือจุดประสงค์หลัก กับ จุดประสงค์ย่อย

๑. จุดประสงค์รวม ไม่แยกกว่าเป็นการฝึกสมาธิแบบไหน สมาธิก็มีจุดประสงค์เพื่อการรู้เห็นตามเป็นจริง หมายความว่า เตรียมจิตให้พร้อมที่จะใช้ปัญญาอย่างได้ผลดีหรือหลุดสิ้นๆ ว่าสมาธิเพื่อปัญญานั้นเอง

2. จุดประสงค์ย่อย ถ้าแยกประเภทกล่าวการเจริญสมาธิมีวัตถุประสงค์ที่จะนำไปใช้แตกต่างกันไป (ดังที่ตรัสไว้ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๑ ข้อที่ ๒๓๓) คือ

- (๑) สมาธิเพื่ออยู่เป็นสุขในปัจจุบัน
- (๒) สมาธิเพื่อได้ญาณทัสสนะ
- (๓) สมาธิเพื่อความสมบูรณ์แห่งสติสัมปชัญญะ
- (๔) สมาธิเพื่อทำอาสวะให้สิ้น

ฟังเป็นวิชาการไปหน่อย แต่จำเป็นจะต้องรู้ไว้ คราวนี้ขอขยายเพียงข้อที่ ๑ ที่ ๒ ก่อน

(คราวต่อไปค่อยต่อข้อ ๓-๔ จนจบก็แล้วกัน)

๑. เพื่ออยู่เป็นสุขในปัจจุบัน เมื่อฝึกสมาธิได้ในระดับหนึ่งจิตจะสัมผัสความสุขอย่างประหลาด เป็นความสุขที่คนละมิตกับความสุขที่ต้องอาศัยรูปรสกลิ่นเสียงสัมผัสที่ยั่ววนใจ เป็นความสุขประณีต ลึกซึ้ง ใจสงบชั่วขณะ ก็ได้ลิ้มรสแห่งความสุขชั่วขณะ ยิ่งถ้าพัฒนาถึงระดับสูง ความสุขก็จะเพิ่มอัตราความประณีตและละเอียดลึกซึ้งมากขึ้น (เช่น ความสุขระดับรูปฌาน อรูปฌาน และนิโรธสมาบัติ)

คงได้ยินคนที่นั่งสมาธิพูดกันบ่อยใช้ไหมครับ แหม นั่งสมาธิแล้วมีความสุขเหลือเกิน สุขอย่างบอกไม่ถูก เป็นความสุขที่ไม่เคยมีไม่เคยได้มาก่อน ทั้งนี้เพราะแต่ก่อนจิตไม่ค่อยสงบ มีแต่ความฟุ้งซ่าน กระวนกระวาย อยู่ไหนก็หาความสงบมิได้ จึงไม่มีความสุขสบายหรือความผ่อนคลายจิต เป็นคน “อมทุกข์” ตลอดเวลา แม้บางครั้งจะพยายามปกปิดความทุกข์ของตน แต่ก็มีสัญลักษณ์บางอย่างบ่งบอก หาล่วงพ้นสายตาอันคมกริบของผู้สังเกตไม่

เบอร์ทรันด์ รัสเซลล์ นักปรัชญาคนสำคัญ เคยกล่าวไว้ในที่หนึ่งที่หนึ่งว่า ถ้าเราสังเกตให้ดี จะเห็นว่ามนุษย์เราไม่มีความสุขเลยสักคน จะเห็นสัญลักษณ์บ่งบอกความทุกข์ของคนทั้งหลายตลอดเวลา ถ้าเราเป็นคนช่างสังเกตรัสเซลล์ว่าอย่างนั้น ยกตัวอย่างเช่น ในร้านกาแฟ ตามป้ายรถเมล์ หรือแม้แต่ตามสวนสาธารณะ จะมีแววตา ใบหน้า ท่าทางของคนมีความกลุ้มใจปรากฏให้เห็นตลอดมากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่กรณี

คำกล่าวนี้สอดคล้องกับพระพุทธทวณะที่ตรัสว่า “คนที่ไม่มโรคร่างกาย ๑๐ ปี ๓๐ ปี ๕๐

ปี...อาจหาได้ แต่คนที่ไม่เป็นโรคทางใจเลยหาไม่ได้แม้แต่วินาทีเดียว” ครบทุกซ์เป็นโรคจิต มากน้อยแล้วแต่กรณี

โรคทางจิต โรคที่หาความสุข ความผ่อนคลายมิได้นี้ ย่อมสามารถลดลงและหายไปได้ชั่วคราวด้วยการฝึกสมาธิ ทั้งนี้ก็เพราะเมื่อใจสงบแล้ว ความสุขก็เกิดขึ้น ความสุขชนิดที่ไม่เคยได้ลิ้มรสมาก่อนนั่นแหละ เพราะฉะนั้นจึงไม่แปลกที่มีคนร้องด้วยความปิติว่า แหม นั่งสมาธิแล้วมีความสุขอย่างประหลาด

สมาธิชั้นฉานทำให้เกิดปิติ เกิดสุข แต่ในทางปฏิบัติท่านก็ให้ระวัง เพราะเมื่อรู้สึกว่ามีสุขมาก ก็อาจเผลอตัว (อ้อ เผลอใจมากกว่า) แล้วเกิดอาการ “ติด” ไม่ก้าวหน้าในการปฏิบัติ ปิติสุข ที่ว่าดี ๆ ก็ต้องละไปหาไม่ยอมจะไม่มี ความก้าวหน้าในการปฏิบัติ

จุดประสงค์ของการฝึกสมาธินี้แหละสำคัญสมาธิเป็นเครื่องมือเท่านั้น เราจะเอาเครื่องมือไปใช้ทำอะไรนั้นสำคัญกว่า มีดคม ๆ สักเล่มหนึ่งจะอำนวยความสะดวกหรือโทษอยู่ที่คนหยิบไปใช้ ถ้าเป็นชาวบ้านธรรมดาก็คงมองแค่ว่า เออ มีดนี่คมดี เอาไปตัดฟันหุงข้าวคงดี คนขายหมูคิดว่ามีดนี้สับเนื้อหมูก็น่าจะได้ ชะโจร ขโมย อาจคิดว่าเออวะ มีดนี้ใช้เป็นอาวุธปล้นทรัพย์ก็ยิ่งไหว กระทั่งเมียคนเจ้าชู้ จีบผู้หญิงไม่เข้าหน้า ก็อาจมองมีดเล่มนี้เป็นอาวุธสำคัญ หั่นไอ้นั่นมันดีไหม อะไร

ทำนองนี้ มีดเล่มเดียว ใช้เป็นก็เป็นประโยชน์ ใช้ไม่เป็นก็น่าโทษมาให้

สมาธิก็เช่นกัน คนปรารถنالามก อยากใหญ่ เห็นสมาธิเป็นเครื่องมือหลอกลวงคนก็เคยมีมาแล้วในอดีต ปัจจุบันก็มี อนาคตก็อย่าคิดว่าจะไม่มี รัสปุติน นั่นก็ว่าแกมีสมาธิและอำนาจจิตเข้มแข็ง แต่แกก็สร้างความวุ่นวายให้ราชบัลลังก์ รัสเซียไม่บันเบา เมื่อไม่นานมานี้ เจ้าลัทธิคนหนึ่งใช้พลังสมาธิสะกดจิตกลุ่มให้ศิษยานุศิษย์นัดกันตายหมู่ก็มีมาแล้ว

สมาธิที่ตั้งเป้าหมายไว้ ผิดย่อมมีโทษมหันต์

๒. คราวที่แล้วพูดถึงจุดประสงค์ข้อที่หนึ่งของการฝึกสมาธิ (เพื่ออยู่เป็นสุขในปัจจุบัน) คราวนี้มาดูข้อต่อไป จุดประสงค์ข้อที่สองคือเพื่อญาณทัสสนะ คำนี้แปลตามตัวอักษรว่า “การรู้และการเห็น” หรือฝึกเพื่อให้ได้ “ตาทิพย์” นั่นเอง ไม่ใช่ว่าฝึกวิธีไหนก็ได้ ผลสุดท้ายได้

ตาทิพย์เหมือนกันหมด มิใช่อย่างนั้นนะครับ กระบวนการฝึกซึ่งเป็นกระบวนการสร้างเหตุต้องสอดคล้องกับผลที่จะได้รับด้วย พุดง่าย ๆ ต้องสร้างเหตุให้สอดคล้องกับผลที่จะตามมา ยกตัวอย่างถ้าท่านฝึกกสิณ (หาวัตถุมาเพ่ง) ถ้าท่านเพ่งดิน อิทธิฤทธิ์ที่ท่านได้ต้องเกี่ยวข้องกับดิน เช่นยันระยะทางได้ ดำดินได้ เป็นต้น เพ่งกสิณน้ำ ก็จะได้ผลสัมฤทธิ์เกี่ยวกับน้ำ เช่น เดินบนผิวน้ำได้ เป็นต้น เพ่งกสิณสีกสิณแสง เช่น เพ่งอวโลกกสิณ

(เพ่งแสงสว่าง) ผลสัมฤทธิ์ก็จะได้อาติพย์

ความสามารถพิเศษต่างๆ เช่น แสดงอิทธิฤทธิ์ต่างๆ ได้ หูทิพย์ ตาทิพย์ กำหนดรู้ใจคนอื่นได้ เหล่านี้ไม่จำเป็นต้องพระอรหันต์เท่านั้นจะบรรลุได้ ปุณฺณคนธรรมดาที่ฝึกได้ถูกต้อง สอดคล้อง ก็ย่อมทำได้ ความสามารถเหล่านี้ เป็น โลภียฤทธิ์ (ฤทธิ์ของชาวโลก) รักษาไม่ดี หรือนำไปใช้ไม่ถูกต้องก็เสื่อมได้ พระเวททศก็ได้โลภียฤทธิ์เหาะได้ ท้ายสุดก็เสื่อมเพราะความอยากใหญ่ และทำชั่วมากมาย

ในอรรถกถาเล่าเรื่องณเฑาะรูปหนึ่งได้อิทธิฤทธิ์เหาะได้ ลำพองใจเหาะไปโน่นไปนี่ ถูกอาจารย์ (ซึ่งเป็นพระอรหันต์) ท้วงติงว่าอย่าเที่ยวคนองเล่นกับอิทธิฤทธิ์เดี๋ยวจะเสื่อม ก็ไม่เชื่อฟังเถียงอาจารย์อีก อาจารย์บอกว่า ที่เตือนนะ เพราะไม่อยากเห็นชีวิตเธอต้องทุกข์ลำบาก กินข้าวอันคนตาบอดข้างเดียวหุงหาให้ ณเฑาะรูป ฟังไม่เข้าใจ แต่คิดว่าอาจารย์ดูถูกก็โกรธ

วันหนึ่งเหาะผ่านปากวังแห่งหนึ่ง ได้ยินเสียงหญิงสาวขับเพลงลอยมา จึงเหาะไปใกล้เห็นหญิงสาวอาบน้ำในสระกลางป่า จึงลงมายืนดูอยู่ เกิดความปวิพัตติในหญิงสาว สุดจะอดกลั้นไว้ได้ จึงเหาะกลับไปลาอาจารย์สิก อาจารย์ห้ามอย่างไรก็ไม่ฟัง จึงขึ้นสิกไป ไปหาหญิงสาวคนนั้น ตามไปยังหมู่บ้านกลางป่า ที่อยู่อาศัยของเธอ ขอแต่งงานกับเธอ พ่อแม่ก็ยินดียินดีรับทิดสิกใหม่เป็นลูกเขย

เมื่อพ่อแม่ตาย พ่อณเฑาะก็ได้เป็นหัวหน้าครอบครัวต่อ มีบุตรชายหนึ่งคน มาถึงวันนี้ก็นึกถึงคำของอาจารย์ว่า ชีวิตครองเรือนมันทุกข์

ยากสารพัด ทุกข์ยากจริง ๆ ต้องหลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน ทำมาหากินทั้งวัน วันหนึ่งภรรยาชวนมาส่งช้าง จึงดำด้วยความโมโหหิว ภรรยาก็ขึ้นเสียง “ฉันต้องดูแลลูกไม่มีเวลาทำ ช้างน้อยก็ไม่มาโมโห ถ้าอยากสบายก็หาคนขี่มาให้สิ ไม่มีปัญญา ใช่มั้ยละ”

เท่านั้นแหละ หนุมก็ขวางขวางที่จับอยู่ไล่เมียดด้วยความลื้มตัว เมียดหลบไม่ทัน ปลายคางขวานเฉาะนัยน์ตาซ้ายแตก เมียดเอามือกุมตาที่มีเลือดไหลออกมาร้องไห้โหยหวน ทิดหนุมรู้สึกตัวเข้าไปประคองเมียด ร้องไห้ร้องไห้อย่างน่าสงสาร ยิ่งกว่าคนเจ็บอีก

ชาวบ้านพากันรักษาพยาบาลคนเจ็บ จนค่อยยังชั่วแล้ว ไม่ร้องอีกต่อไปแล้ว แต่สามียังกอดแขนคร่ำครวญอยู่ ชาวบ้านปลอบใจว่า “พ่อหนุม เรื่องมันผ่านไปแล้ว อย่าเสียอกเสียใจนักเลยต่อไปก็อย่าได้ทำอย่างนี้อีกก็แล้วกัน ผัวกันเมียกันหนักนิดเบาหน่อยก็จงอภัยให้แก่กัน”

ทิดหนุมกล่าวว่า “มิใช่เรื่องนั้นดอกครับ ผมนึกถึงคำพูดของท่านอาจารย์ที่ห้ามผมว่าอย่าสักเลย เธอจะลำบาก ต้องกินข้าวที่คนตาบอดข้างเดียวหุงหาให้ บัดนี้ คำพูดของอาจารย์เป็นจริงแล้ว ท่านเห็นเหตุการณ์ล่วงหน้ามาแล้ว จึงห้ามผม ผมไม่ฟังท่านเอง” ว่าแล้วก็ร้องฮือ ๆ ต่อไป

เรื่องนี้ชี้สองจุดเท่านั้นคือ อิทธิฤทธิ์ของปุณฺณได้แล้วเสื่อมได้ ดังกรณีของทิดหนุมคนนี้ ตาทิพย์ ของพระอรหันต์ได้แล้ว ไม่มีทางเสื่อมดังของพระเถระผู้เป็นอาจารย์ของอดีตณเฑาะรูปคนนี้แล

ก่อไอเสีย

เทอร์โบ.....

การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา หรืออังค์ถัด ครั้งที่ ๑๐ ที่กรุงเทพมหานคร
เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ที่ผ่านมา

ประเทศไทยได้ประโยชน์ไม่มากนัก

เพราะอย่างน้อย ก็ได้ผลในการประชาสัมพันธ์ประเทศไทย

ได้เงินตราต่างประเทศจากผู้แทนของประเทศต่าง ๆ ที่เข้ามาประชุม

รวมทั้งผู้แทนของสื่อมวลชนต่างประเทศที่เข้ามาทำข่าว

มีผลดีก็ย่อมจะมีผลเสียด้วยครับ

เพราะบุคคลสำคัญที่เข้าร่วมประชุมหลายคน

ได้ชี้แนะให้ประเทศไทยเร่งปราบ “คอร์รัปชัน”

ซึ่งมีผลต่อการปฏิวัติทางเศรษฐกิจของไทย

และโดยที่การประชุมอังค์ถัดเป็นการประชุมนานาชาติ

ผลการประชุมและความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับเรื่องคอร์รัปชันก็ได้เผยแพร่ไปทั่วโลก

เป็นการตอกย้ำเรื่องคอร์รัปชันของประเทศเราก็คงหนึ่ง

หลังจากที่ Transparency International ซึ่งเป็นองค์กรความโปร่งใสสากล ได้ประกาศผลการ
สำรวจเกี่ยวกับการคอร์รัปชันของประเทศต่าง ๆ รวม ๙๙ ประเทศ เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๒

การจัดอันดับของ Transparency International นี้ ใช้ดัชนีชี้วัดการรับรู้เรื่องคอร์รัปชัน (The
Corruption Perceptions Index หรือCPI)

พูดง่าย ๆ ให้เข้าใจก็คือ ประเทศที่ได้อันดับน้อยก็คือประเทศที่มีการคอร์รัปชันน้อย

ประเทศที่ได้อันดับมากก็คือประเทศที่มีการคอร์รัปชันมาก

ประเทศเดนมาร์กได้รับการจัดอันดับว่าเป็นประเทศที่ไม่มีการคอร์รัปชันมากที่สุด ได้เป็นอันดับ ๑
ได้คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน

ประเทศคามารูนได้รับการจัดอันดับว่าเป็นประเทศที่มีการคอร์รัปชันมากที่สุด ได้อันดับที่ ๙๙
ซึ่งเป็นอันดับสุดท้าย ได้คะแนนเพียง ๑.๕ จากคะแนน ๑๐ คะแนน

หันมาดูประเทศไทยบ้าง เราได้รับการจัดอันดับที่ ๖๘ โดยได้คะแนนเพียง ๓.๒ จากคะแนนเต็ม

๑๐ คะแนน

เป็นที่น่าสังเกตว่า จากการสำรวจในหลาย ๆ ปี ที่ผ่านมา

ประเทศไทยนั้น อยู่ในฐานะที่ย่ำแย่กว่าประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย มาโดยตลอด รวมทั้งประเทศฟิลิปปินส์

แต่ปีนี้ประเทศฟิลิปปินส์กลับอยู่ในอันดับที่ดีกว่า

คืออยู่ในลำดับที่ ๕๔ และได้คะแนน ๓.๖ จาก ๑๐ คะแนน

ไม่ทราบว่าเป็นปีนี้ ประเทศไทยจะได้รับการประกาศชื่อเป็นอันดับที่เท่าไร

แม้ว่าสภาพความเป็นจริง คนไทยทุกคนรู้อยู่แก่ใจว่า บ้านเรายังมีเรื่องคอร์รัปชัน
ไปที่ไหนก็มียังมีคนพูดกันในเรื่องนี้

“เทอร์โบ” เอง ก็ได้รับรู้และรับทราบเรื่องนี้มาโดยตลอด

โดยเฉพาะระยะนี้ มีโอกาสได้เดินทางไปต่างจังหวัดบ่อยขึ้น

ได้พบปะพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับข้าราชการและชาวบ้านมากมายหลายตา

ได้ทราบเรื่องแปลก ๆ หลายเรื่องเกี่ยวกับการคอร์รัปชันหลายเรื่อง

บางเรื่องนึกไม่ถึงว่าจะเกิดขึ้น แต่ก็ได้เกิดขึ้นแล้ว

ขอยกกรณีแปลก ๆ ชัก ๓ เรื่อง

เรื่องแรก ข้าราชการระดับสูงในจังหวัดหนึ่ง

ชอบไปรับประทานอาหารนอกบ้าน ทั้งอาหารกลางวันและอาหารเย็น

ซึ่งก็ไม่แปลกสำหรับข้าราชการที่อยู่ในส่วนภูมิภาค

แต่ที่แปลกก็คือ ท่านไม่ชอบจ่ายเงินให้กับร้านอาหารหรือภัตตาคาร

ท่านทำอย่างนี้มาตั้งแต่เริ่มย้ายไปอยู่ที่จังหวัดนั้น

จนเป็นที่รับรู้และรับทราบกันทั่วไป

คงจะมีท่านคนเดียวละกระมังที่ไม่ทราบ

เพราะคงคิดว่าผู้ติดตามคงเป็นผู้จ่ายแทน

แต่โชคดีที่คงมีผู้ที่ทนพฤติกรรมเช่นนี้ไม่ได้

และมีการร้องเรียนถึงเจ้าสังกัดในส่วนกลาง

เพราะเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ที่ผ่านมานี้ ซึ่งเป็นฤกษ์การโยกย้ายประจำปี

ท่านก็เป็นผู้หนึ่งที่ถูกลอยย้ายออกไปจากจังหวัดนั้น และได้ไปอยู่ที่ส่วนกลางแทน

ทั้ง ๆ ที่ไปปฏิบัติงานที่จังหวัดนั้นได้เพียงปีเดียว

มาอยู่ในกรุงเทพฯ คงหาที่กินฟรีแบบนี้ลำบาก

เรื่องที่สอง เป็นเรื่องของภรรยาของหัวหน้าหน่วยงานแห่งหนึ่งในจังหวัด
อยุธยาในที่นี้เลยว่าเป็นหน่วยไหน เพราะจะเสียชื่อเสียงไปเปล่า ๆ
ภรรยาท่านชอบไปจ่ายกับข้าว
ซึ่งก็เป็นเรื่องปกติของแม่ศรีเรือนอีกนั่นแหละ
แต่ที่ไม่ปกติก็คือ ได้รับของ ไม่ว่าจะเป็นเนื้อ ๑ กก. ผัก ๑ กำ หรือกับข้าวอะไรก็แล้วแต่
แทนที่แม่ค้าจะได้เงิน กลับได้รับแต่เพียงคำพูดว่า “ขอบใจนะ” แทน
แม่ค้านอกจากนึกต่ำอยู่ในใจแล้ว ก็ไม่ทราบจะทำอย่างไร
เพราะอำนาจหน้าที่ของสามีซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยงานในต่างจังหวัดนั้น ให้คุณให้โทษแม่ค้าได้

เรื่องที่สาม ก็เรื่องการประเมินผลงานทางวิชาการ
ข้าราชการส่งเรื่องไปประเมินผลงานทางวิชาการตามปกติ
หลังจากส่งผลงานแล้ว วันหนึ่งก็ได้รับโทรศัพท์จากเลขานุการของประธานคณะกรรมการ
ประเมินผลงานทางวิชาการว่า วันนี้คณะผู้ประเมินฯ จะไปตรวจสอบผลงานของผู้รับการประเมินที่หน่วย
งานของผู้รับการประเมิน

เพื่อให้ผ่านการประเมิน ขอให้เตรียมเงินมอบให้คณะกรรมการประเมิน เป็นรายคน รวมแล้ว
หนึ่งแสนบาทถ้วน

ประธานคณะกรรมการประเมินฯ คงโชคไม่ดีตรงที่ผู้ที่ขอรับการประเมินไม่ต้องการซื้อซีดีด้วยเงิน
หนึ่งแสนบาท

จึงได้นำเรื่องเข้าร้องเรียนต่อหน่วยเหนือขึ้นไป
โบสเสร็จแท้ ๆ ไม่มี ประกอบกับผู้ถูกร้องเรียนยืนกรานตายตาเดียวว่าไม่ได้ทำ
หน่วยเหนือจึงไม่อาจทำอะไรได้
ยังไม่มีโอกาสที่ได้พบกับผู้ขอรับการประเมินรายนี้
จึงไม่มีโอกาสได้ทราบว่า บัดนี้ ผ่านการประเมินแล้วหรือไม่

ที่เล่ามาทั้งหมด เป็นเพียงคำบอกเล่า
แม้ผู้เล่าต่างก็ยืนยันว่าเป็นเรื่องจริง
แต่ก็ยังไม่อาจปรักปรำได้
แต่สิ่งที่ยากเห็นก็คือ
ไม่ยากได้เห็นและได้ยินถึงพฤติกรรมเช่นนี้อีก
เรื่องที่เล่าข้างต้น บางท่านอาจจะคิดว่า คงไม่ใช่ “คอร์รัปชัน” กระจ่าง
ดังนั้น เพื่อให้เข้าใจร่วมกัน

● คงต้องให้ทราบกับคำจำกัดความของคำว่า “คอร์รัปชัน” เสียก่อน
พจนานุกรมสังคมศาสตร์ ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “คอร์รัปชัน” ไว้ว่า
“คือ การใช้อำนาจเพื่อให้ได้มาซึ่ง...ผลได้ ตำแหน่ง ชื่อเสียง เกียรติยศ หรือผลประโยชน์
เฉพาะกลุ่ม โดยวิถีทางที่ฝ่าฝืนกฎหมายหรือมาตรฐานทางศีลธรรม”

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น ก็พอจะสรุปได้ว่า
เรื่องแรก ใช้อำนาจโดยตรง เพื่อให้ได้มาซึ่งอาหารฟรี
เรื่องที่สอง ใช้อำนาจของสามี เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุดิบในการประกอบอาหาร
ส่วนเรื่องที่สาม ใช้อำนาจของคณะกรรมการประเมินฯ เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินอันไม่ควรจะได้

แล้วเรื่อง “คอร์รัปชัน” นี้ ทางราชการไม่ได้สนใจหรือ

สนใจครับ เพราะในแต่ละปี กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ได้ลงโทษทางวินัยข้าราชการที่ทุจริต
และประพฤติมิชอบ หรือ “คอร์รัปชัน” ถึงขั้น “ไล่ออก” อันเป็นโทษทางวินัยสูงสุดของทางราชการ
เป็นจำนวนมาก

● ป.ป.ป. ในอดีต หรือ ป.ป.ช. ในปัจจุบัน ก็ได้ใช้ความพยายามในการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตและประพฤติมิชอบในทุก ๆ ทาง

ทั้งนี้ เพื่อลดการ “คอร์รัปชัน”

ทางรัฐบาลเองก็ให้ความสำคัญ

เพราะได้กำหนดเป็นปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและค่านิยม

เป็นหนึ่งใน ๕ แผน ของแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ ที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ เมื่อ
วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ในแผนปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและค่านิยม

ได้มุ่งที่จะปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานและทัศนคติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

จากความเชื่อเดิม ๆ ไปสู่จรรยาบรรณวิชาชีพที่เน้นการทำงานตามรอยพระยุคลบาทของพระบาท

● สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

จะมีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบของภาครัฐ

และสร้างฐานข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและวิธีการทุจริตประพฤติมิชอบ

รวมทั้งมีการวางระบบคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันและปราบปราม

ที่เห็นเป็นรูปธรรมแล้วก็คือ การจัดทำโครงการ “การจัดฐานข้อมูลเรื่องคอร์รัปชันในประเทศไทย”

ซึ่งสำนักงาน ก.พ. เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ

โครงการนี้ ได้จัดหาข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ (Synthesize) ผลการวิจัยเชิงสำรวจการ
คอร์รัปชัน ใน ๓ กลุ่มเป้าหมาย โดยผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ คือ

กลุ่มแรก การคอร์รัปชันเกี่ยวกับการซื้อขายตำแหน่งในภาครัฐ (Public Official Survey) โดย ดร. ศุภชัย ยาวะประภาษ

กลุ่มที่สอง การคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในภาคธุรกิจเอกชน (Enterprise and Business Survey) โดย สองทีมงาน คือ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ใช้วิธีการสัมภาษณ์ ส่วนมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย สํารวจโดยใช้วิธีสอบถาม

กลุ่มที่สาม การคอร์รัปชันที่แต่ละครัวเรือนได้ประสบจากการติดต่อกับภาครัฐ (Household Survey) โดย ดร. ผาสุก พงษ์ไพจิตร

การดำเนินการดังกล่าวข้างต้น สำนักงาน ก.พ. ตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อป้องกันการคอร์รัปชัน

ก็หวังว่าคงจะประสบความสำเร็จตามที่ได้ตั้งไว้

อีกเรื่องหนึ่งที่สำนักงาน ก.พ. ได้ดำเนินการไปแล้ว

ก็คือ การจัดตั้ง “ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม” ขึ้น

โดยตั้งเป้าหมายไว้หลายประการ

กล่าวคือ เมื่อได้ส่งเสริมจริยธรรมแล้ว

ประชาชนได้รับบริการที่ดีขึ้นจากหน่วยงานภาครัฐ

ประชาชนได้รับรู้ถึงมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการ และมีส่วนร่วมในการดูแลให้ข้าราชการปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าว

ส่วนราชการหน่วยงานภาครัฐ มีมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมตามรัฐธรรมนูญ

ข้าราชการมีเกียรติ ศักดิ์ศรี และทำงานด้วยความศรัทธาของประชาชน และ

ผู้บังคับบัญชาบริหารงาน งบประมาณและบุคคลอย่างมีคุณธรรมและมีประสิทธิภาพ

แน่นอนครับ หากศูนย์ส่งเสริมจริยธรรมบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น

นอกจากเกิดประโยชน์สูงสุดต่อราชการและประชาชนแล้ว

คำว่า “คอร์รัปชัน” ก็คงจะน้อยลง

ขอให้บรรลุผลเถิดครับ ขอเอาใจช่วยด้วย

เพื่อให้ Transparency International จัดอันดับของประเทศเราน้อยลง

ไม่เป็นที่น่าขายหน้าอีก

รัฐศัพท์รัฐแสง

“ไกรวิชญ์”

วารสารข้าราชการขอแนะนำคอลัมน์ใหม่ **“รัฐศัพท์รัฐแสง”** สำหรับฉบับนี้เป็นครั้งแรก โดยได้พิจารณาเห็นว่าในการทำงานของข้าราชการ การใช้ภาษาและถ้อยคำในการติดต่อสื่อสาร ทั้งอย่างเป็นทางการและกึ่งทางการ เป็นเรื่องที่ต้องให้ความระมัดระวัง โดยต้องเป็นการใช้ที่เหมาะสม ถูกต้อง ถูกกาลเทศะ และที่สำคัญที่สุดก็คือ ควรรู้ว่าคำนั้นมีความหมายอะไรด้วย คำหลายคำที่ข้าราชการต้องพบหรือแม้แต่ต้องนำมาสู่การปฏิบัติ จำเป็นต้องเข้าใจความหมายที่ถูกต้อง ด้วยเหตุนี้ วารสารข้าราชการจึงเปิดคอลัมน์นี้ขึ้นมา และจะได้นำคำที่จะเป็นประโยชน์ต่อราชการพร้อมความหมายมาเล่าสู่กันฟังอย่างต่อเนื่องต่อไป

“หลักนิติธรรม (The Rule of Law)” ตามที่ยอมรับนับถือกันในวงการนิติศาสตร์สากล มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. การปกครองรัฐต้องเป็นการปกครองโดยกฎหมาย กล่าวคือต้องเป็นการปกครองที่เป็นธรรม ภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ กฎหมายจะกำหนดหลักการและจำกัดขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ของฝ่ายผู้ปกครองรัฐไว้อย่างชัดเจน และกำหนดให้มีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเอกชนผู้อยู่ใต้การปกครองโดยศาล เพื่อควบคุมการกระทำของผู้มีอำนาจปกครองรัฐมิให้ขัดต่อกฎหมายหรือนอกเหนือกฎหมาย

๒. สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของเอกชนผู้อยู่ใต้ปกครอง ต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

๓. เอกชนผู้อยู่ใต้การปกครอง ย่อมเสมอกันตามกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน”

(คัดบางตอนจาก “นิติธรรมไทย” โดย นายประยูร กาญจนดุล ราชบัณฑิต ในวารสารราชบัณฑิตยสถาน ปีที่ ๒๔ ฉบับที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๑ - มกราคม ๒๕๔๒)

ก่อน น้ำพิ้งเรื่อเสือพิ้งป่า

นวนิยาย

สุภาจิตไทยกล่าวไว้จับใจดีนัก ว่าทุกคนต้องพึ่งพาอาศัยกัน จะอยู่คนเดียวไม่ได้ อันนี้เป็นสัจธรรม ซึ่งก็เข้ากับยุคสมัยพอดี ยุคนี้สมัยนี้เน้นการทำงานเป็นทีม ไม่นิยมศิลปินเดี่ยว เพราะจะทำให้เสียค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก เหมือนกะเหรี่ยงที่นับถือพระเจ้าเป็นชีวิตจิตใจ แต่ไม่นับถือตัวเองซะเลย เป็นจอมเนรคุณได้ลงคอ ไม่อาย ฟา ดิน น้ำ ลม ไฟ

เรื่องนี้ไม่ทันสมัยโด่งดังเป็นพลุแตกเหมือนก๊อดอาร์มี แต่เป็นอะไรหลายๆ อย่างที่สะท้อนให้เห็นถึงความรักความผูกพันของคนไทยที่มีต่อกันอย่างแน่นแฟ้นเหนียวหนึบ แม้จะอยู่ต่างสังกัดต่างสีแต่ก็มีมิตรไมตรีต่อกัน อย่างเช่นสองผู้ยิ่งใหญ่แห่งความเจียบเหงาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ฝ่ายหนึ่งเป็นค่ายทหารที่ค่อนข้างจะเจียบเหงาเฉพาะกิจ เพราะส่งทหารไปติมอร์ตะวันออกหลายสิบนาย ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานช่างของ มท. ซึ่งก็เจ้าเหงาเพราะถูกถ่ายโอนงานให้ อบต. ซะเกือบหมดตัว ความสัมพันธ์ของคนสองคนสองฝ่ายจึงเกิดขึ้นตามธรรมชาติเมื่อฝ่ายทหารเอ่ยปากขอความช่วยเหลือให้หน่วยงานช่างส่งเจ้าหน้าที่พร้อมเครื่องมือเครื่องมือไปช่วยขุดลอกคูคลองหนองน้ำ และทำความสะอาดภายในค่ายแบบสังคายนาหรือรณรงค์ทำกิจกรรม ๕ ส ประมาณ Big Cleaning นะแหละ ซึ่งหน่วยงานช่างก็เต็มใจสนองตอบด้วยดี โดยการส่ง

กำลังสนับสนุนตั้งแต่นายช่างใหญ่ นายช่างเล็ก และเด็กช่างฝีมือคุณภาพคับแก้วหรือมีระดับ ๕ ดาว รับประกัน ทั้งข้าราชการและลูกจ้างประจำต่างฝ่ายต่างถ้อยที่ถ้อยอาศัยช่วยกันคนละไม้คนละมือ แวบเดียว...เวลาผ่านไปไวเหมือนโกหก บริเวณค่ายทหารก็สวยสะอาดงามตา บรรลุวัตถุประสงค์ ๕ ส ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมสถานที่ทำงาน และอุปกรณ์เครื่องใช้ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยทันสมัย และเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานให้สดใส ทั้งยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพคนและงาน

จากนั้นไม่นานเกินรอเกินลืม ฝ่ายทหารก็มีโอกาสได้ตอบแทนน้ำใจของฝ่ายหน่วยงานช่างเมื่อส่วนราชการมีนโยบายส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีโดยกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ในฐานะที่ฝ่ายทหารเคยคลุกคลีอยู่ในพื้นที่สี่มุมของจังหวัดนี้มาก่อน หน่วยงานช่างจึงเชิญนายทหารหน่วยปฏิบัติการจิตวิทยา (ปจว.) ให้คำแนะนำและประสบการณ์ในการทำมาเข้าใจกับคนท้องถิ่นเรื่องถ่ายโอนงานให้ อบต. ซึ่งก็ได้รับประโยชน์ทั้ง ๒ ฝ่าย แบบทฤษฎี win-win situation และแถมอีก win ให้แก่ประชาชนเป็น (win)" ปฏิสัมพันธ์นี้เป็นธรรมชาติของสังคมทุกสังคมที่ต้องมีระบบพึ่งพาอาศัยแบบน้ำพิ้งเรื่อเสือพิ้งป่า

อุทราหรณ์ก่อนทำผิด ของมนุษย์ยุคใหม่ยุค

เอกศักดิ์ ตรีภรณ์สวัสดิ์*

สวัสดีครับ กลับมาพบกันอีกแล้วครับ..... ดินฟ้าอากาศชักแปรปรวน
สับร่อนสับดฝนกันไป ทำให้เด็กและผู้ใหญ่เจ็บป่วยกันถ้วนหน้า... ใครมีสิทธิ
เลือกตั้งก็ไปใช้สิทธิเลือกคนดีมีฝีมือเข้าสภานะครับ....

กว่าหนังสือเล่มนี้ตอนนี้จะออกมาสู่สายตา... ผลการเลือกตั้ง ส.ว. ก็คงจะ
ทราบแล้วว่าใครเป็นใครแล้วนะครับ ... คราวนี้ก็จะนำชีวิตของเพื่อนข้าราชการมา
บอกเล่าสู่กันฟังสัก ๓-๔ ราย ครับ... เชิญติดตามได้เลยครับ

โทษของความขี้เกียจ

ยายใหญ่กับยายเล็กเป็นพี่น้องกันโดยมี
นางทองดีเป็นหลานยายเล็ก แต่อยู่ในอุปการะ
และพักอาศัยอยู่กับยายใหญ่ และเป็นผู้ดูแลยาย
ใหญ่ ซึ่งชรามากแล้ว ต่อมายายใหญ่ได้ขายที่ดิน
ให้กับนางทองดีโดยระบุจะจดทะเบียนสิทธิ
และนิติกรรมต่อหน้านายดิน เจ้าหน้าที่ที่ดินว่า
ตกลงซื้อขายกันแบบขายแถมให้ในราคา ๑๒,๐๐๐
บาท ทั้ง ๆ ที่ราคาประเมินประมาณ ๖๐,๐๐๐ บาท
แต่นายดินก็ได้คิดค่าธรรมเนียมตามราคาประเมิน

* นิติกร ๘ ว กองกฎหมายและระเบียบ สำนักงาน ก.พ.

หลังจากนั้น ก็ได้มีการขายที่ดินแปลงนี้ต่อไปโดยครั้งแรกมีการแจ้งซื้อผู้ซื้อต่อหน้านายดินว่าเป็นนายดำซึ่งนายดินก็ได้ดำเนินการให้พร้อมทั้งเขียนใบเสร็จรับเงินค่าธรรมเนียม ค่าขอและประกาศไว้จำนวน ๑๕ บาท โดยยังมีได้ลงรับคำขอ ต่อมานางทองดีกลับมาแจ้งใหม่ในวันเดียวกันนั้นเองว่าผู้ซื้อที่แท้จริงคือ นายแดง นายดินก็ได้ดำเนินการให้ใหม่โดยถือเอาค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บไว้ในครั้งแรกจำนวน ๑๕ บาท เป็นค่าธรรมเนียมในการนี้โดยมิได้แก้ไขชื่อคู่สัญญาในใบเสร็จรับเงินให้ตรงกับความเป็นจริง และเมื่อมีการจดทะเบียนซื้อขายกัน นายดินก็ได้เรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมและภาษีอากร ตามระเบียบของทางราชการเป็นเงินประมาณ ๙,๐๐๐ บาท

ต่อมามีผู้ร้องเรียนต่อ ป.ป.ป.ว่า นายดินทุจริตประพฤติมิชอบในการจดทะเบียนซื้อขายระหว่างยายใหญ่กับนางทองดีโดยระบุจำนวนเงินที่ซื้อขายกันน้อยกว่าที่ตกลงซื้อขายจริง ทำให้ทางราชการขาดรายได้จากค่าธรรมเนียมและอากรแสตมป์เป็นเงิน ๑,๓๐๐ บาท และคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้ชี้มูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง

ผู้บังคับบัญชาได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้วได้ความดังกล่าวข้างต้น และเห็นว่านายดินกระทำผิดวินัยเพียงกรณีมิได้แก้ไขใบเสร็จรับเงินให้ถูกต้องตรงกับคำขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ควรลงโทษภาคทัณฑ์ แต่เนื่องจากนายดินได้เกษียณอายุพ้นจากราชการไปแล้ว จึงสั่งยุติเรื่องตามนัยมาตรา ๑๐๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕

.... (๔๐/๓๘/๐๑) เห็นหรือยังครับ ความซื่อสัตย์ยากง่ายเพียงนิดเดียว ก็ก่อให้เกิดข้อร้องเรียนจนทำให้ชีวิตหลังเกษียณไม่เป็นสุขอีก... คนที่มีวัยใกล้เกษียณ ก็ระมัดระวังรอบคอบในการทำงานหน่อยนะครับ...

๓. ตรวจเมื่อเสร็จ

ทางราชการได้จ้างเหมาก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. ป้องกันน้ำเซาะ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการจ้าง และผู้ควบคุมงานก่อสร้างครั้งนี้ด้วยการก่อสร้างได้ดำเนินการจนเกือบเสร็จแล้วปรากฏว่า กรรมการตรวจการจ้างบางคนได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งที่อื่น ทางราชการจึงตั้งนายโหล ซึ่งเป็นวิศวกรเป็นกรรมการตรวจการจ้าง แต่มิได้แจ้งให้นายโหลทราบ จนกระทั่งมีการตรวจรับงานจ้างงวดสุดท้าย เจ้าหน้าที่จึงมาแจ้งให้ทราบพร้อมกับให้ไปตรวจรับงาน

นายโหลได้ไปตรวจรับงานโดยตรวจสอบเฉพาะโครงสร้างภายนอก (ประกอบรายงานของ

ผู้ควบคุมงาน ซึ่งได้รายงานประธานกรรมการว่า งานก่อสร้างได้เสร็จเรียบร้อยแล้ว) ปรากฏว่า ถูกต้องตามรูปแบบรายการในสัญญา จึงได้ลงชื่อ ตรวจรับงานไปตามนั้น ต่อมาปรากฏว่าเชื่อนพัง ชำรุด และทางราชการได้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยแก่นายโหล แล้วได้ความดังกล่าว ชำงตัน โดยไม่ทราบว่าการก่อสร้างใช้เหล็กผิด ขนาดและแบบบกพร่อง ดังนั้น การกระทำของ นายโหลที่ปฏิบัติหน้าที่โดยถูกต้องแล้ว จึงไม่ เป็นความผิดวินัยให้ยุติเรื่องได้ (๔๐/๓๘/๐๒)... มีการตรวจการจ้างงานที่ใด ให้ส่งสารกรรมการ ตรวจการจ้างทุกครั้งไป.... โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการเพิ่มเติม เมื่อมีการ ก่อสร้างไปแล้วหลายส่วน..... トラバタイยังไม่พ้น จากสถานะเป็นข้าราชการ ก็ให้ระมัดระวัง หน่อย ก็แล้วกันครับ

ออกโฉนดเร็ว

นายไวก็นำหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) ฉบับหนึ่งไปยื่นคำขอรังวัดออกโฉนด ที่ดินทางราชการได้ทำการรังวัดในวันที่ ๑๒ ธันวาคม โดยมีนายว่องเป็นช่างทำการรังวัด แต่ปรากฏว่า นายวอนพ่อนายไวกได้ยื่นคำขอรังวัดออกโฉนด ที่ดินแปลงใกล้เคียงไว้โดยนั้รังวัดในวันที่ ๑๑ ธันวาคม นายว่องจึงได้ทำการรังวัดทั้งที่ดินของ นายไวกและนายวอนพร้อมกันเลย ต่อมานายไวก ได้ไปติดตามสอบถามเรื่องการออกโฉนดที่ดิน หลายครั้ง ก็ยังไม่ได้เพราะว่า นายว่องมีงานมาก เป็นเหตุให้นายไวกยื่นฟ้องนายว่องต่อศาล ว่า นายว่องเรียกร้องเงินจากนายไวก เพื่อดำเนินการ ออกโฉนดที่ดินให้ แต่ก่อนสืบพยานโจทก์ นายไวก ก็ได้ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องและศาลได้อนุญาตให้ ถอนฟ้องคดีได้

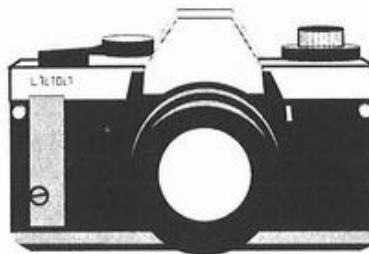
นอกจากนั้น ในชั้นสอบสวนวินัยนายไวก ก็ให้การว่า นายว่องไม่ได้เรียกร้อง ตนเข้าใจผิด และได้รับโฉนดที่ดินแล้ว ดังนั้น กรณีจึงไม่มี พยานหลักฐานอื่นใดที่จะชี้หรือพิสูจน์ว่า นายว่อง ได้กระทำผิดจริง ประกอบกับนายว่องได้ถูกลงโทษ ไล่ออกกรณีอื่นแล้ว จึงให้ยุติเรื่อง..... (๔๐/๓๘/ ๐๔) เรื่องนี้... ยังไงๆ ก็ยังมั่วๆ นะครับ และ น่าจะมีข้อมูลบางประการที่น่าจะค้นหาต่อ แต่ โดยที่ผู้นี้ได้ออกจากราชการไปแล้ว ก็เลยหยวน ๆ กันได้.....

ก ล้องหาย

นางสาวเอื้อเพื่อได้นำกล้องถ่ายรูปของ
หน่วยงานที่ตนทำงานอยู่ ออกไปถ่ายรูปในงาน
แต่งงานของเพื่อนข้าราชการ โดยมีได้บอกกล่าว
หรือขออนุญาตหัวหน้า ต่อมาหลังจากนั้น อีก

๓-๔ วัน ผู้บังคับบัญชาตรวจพบว่า กล้องถ่ายรูป
ดังกล่าวสูญหายไป ซึ่งนางสาวเอื้อเพื่ออ้างว่าได้
นำกล้องถ่ายรูปมาคืนแล้ว หลังจากนำไปใช้แล้ว
๒ วัน แต่ไม่มีผู้ได้รับทราบเลย แต่นางสาว
เอื้อเพื่อ ก็ได้รับผิดชอบใช้เงินค่ากล้องถ่ายรูป
คืนให้แก่ทางราชการครบถ้วนแล้ว การกระทำของ
ผู้นี้เป็นความผิดวินัยฐานไม่ถือและปฏิบัติตาม
แบบและธรรมเนียมของทางราชการตามมาตรา ๙๑
แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่เนื่องจากเป็นความผิดครั้งแรก
จึงให้ว่ากล่าวตักเตือนและ ทำทัณฑ์บนไว้ด้วย
...(๔๕/๓๘/๐๖) ของหลวงนะครับ.... จะ
หยิบจะฉวยไปใช้งานของเพื่อน ๆ ก็ควรทำเป็น
เรื่องเป็นราวให้เจ้านายทราบไว้ด้วยนะ....จะได้
ไม่ต้องมานั่งชดใช้เงินให้แก่ทางราชการอย่างนี้...

กฎ ระเบียบ และเรื่องที่น่ารู้

กฎ ระเบียบ และเรื่องที่น่ารู้ ในฉบับนี้ขอเสนอ เรื่องที่กำลังอยู่ในความสนใจ ๒ เรื่องด้วยกัน คือ เรื่อง การใช้สิทธิเบิกเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลและการศึกษาของบุตร และโครงการเปลี่ยนเส้นทางชีวิต : เกษียณก่อนกำหนด รุ่น ๒

การใช้สิทธิเบิกเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลและการศึกษาของบุตร

การใช้สิทธิเบิกเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลและการศึกษาของบุตร จากหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๔/ว ๒๖ ลงวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๓ มีเนื้อหาสาระสำคัญที่น่าสนใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับข้าราชการผู้มีบุตรยาก หรือมีบุตรไม่ได้ และกำลังคิดที่จะมีบุตรที่เกิดจากการผสมเทียม โดยให้หญิงอื่นที่มีใช้ภรรยาตั้งครรภ์แทน แล้วขอใช้สิทธิเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลและการศึกษาของบุตร โดยคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ได้รับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในเรื่องนี้ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ กรมบัญชีกลางได้หารือเรื่องนี้ไปยังคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็น ว่า บุตรของข้าราชการซึ่งเป็นบุตรที่เกิดจากการใช้เทคนิคทางการแพทย์ โดยแพทย์ได้นำเชื้อสperm ของสามีผสมกับไข่ของภรรยาแล้วให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทนนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติรับรองเฉพาะบุตรที่เกิดจากครรภ์ของหญิงผู้เป็นมารดาเท่านั้น ดังนั้น หญิงซึ่งเป็นผู้ตั้งครรภ์และคลอดทารกจึงเป็นมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของทารกนั้น ส่วนหญิงที่เป็นเจ้าของไข่ แต่มิได้เป็นผู้ตั้งครรภ์ไม่อาจอ้างว่าเป็นมารดา โดยชอบด้วยกฎหมายของเด็กนั้นและชายเจ้าของเชื้อสperm ได้เป็นสามีของหญิงผู้ตั้งครรภ์จึงไม่อาจอ้างว่าเป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกัน

โครงการเปลี่ยนเส้นทางชีวิต : เกษียณก่อนกำหนด รุ่น ๒

คณะรัฐมนตรีในการประชุม เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๓ ได้มีมติเห็นชอบโครงการเปลี่ยนเส้นทางชีวิต : เกษียณก่อนกำหนด รุ่นที่ ๒ (ปีงบประมาณ ๒๕๔๔) ตามข้อเสนอของ ก.พ. โครงการฯ รุ่นที่ ๒ นี้ มีเป้าหมายที่จะให้ข้าราชการเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๓๐,๐๐๐ คน ในกรณีที่มีผู้สมัครเข้าร่วมโครงการฯ เกินกว่า ๓๐,๐๐๐ คน ให้คณะกรรมการโครงการฯ ซึ่งมีผู้แทนสำนักงาน ก.พ. ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ และผู้แทนคณะกรรมการข้าราชการประเภทต่างๆ มีอำนาจพิจารณาให้ความเห็นชอบเพิ่มเติมได้ แต่เมื่อรวมกับจำนวนผู้ออกจากราชการตามโครงการฯ รุ่นที่ ๑ แล้วต้องไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ คน (รุ่นที่ ๑ มีจำนวน ๒๓,๖๕๔ คน)

สำหรับคุณสมบัติผู้มีสิทธิเข้าร่วมโครงการฯ รุ่นที่ ๒ ก็เหมือนรุ่นที่ ๑ คือ หากเป็นข้าราชการพลเรือนต้องมีอายุตั้งแต่ ๕๐ ปีขึ้นไป ส่วนข้าราชการทหารต้องมีอายุตั้งแต่ ๔๕ ปีขึ้นไป หรือข้าราชการทั้งสองประเภทต้องมีเวลาราชการตั้งแต่ ๒๕ ปีขึ้นไป (นับถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๓) โดยไม่รวมเวลาทวีคูณ และมีเวลาราชการเหลือไม่น้อยกว่า ๑ ปี ต้องไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักราชการ ถูก

สอบสวนหรือสอบหาข้อเท็จจริงทางวินัย หรือพิจารณาโทษทางวินัย และไม่เป็นผู้ซึ่งอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะต้องออกจากราชการ

ทั้งนี้ สิ่งจูงใจให้ผู้เข้าร่วมโครงการฯ แบ่งเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่เป็นตัวเงิน ได้แก่ เงินขวัญถุง คือเงิน ๗ เท่าของเงินเดือนเดือนสุดท้าย และเงินเพิ่มหรือเงินช่วยเหลือรายเดือนผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ (ช.ร.บ.) และส่วนที่เป็นสิทธิประโยชน์ ได้แก่ สิทธิได้รับพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปี สิทธิประโยชน์ทางภาษีในส่วนของเงินที่ได้รับจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) สิทธิประโยชน์ไม่ต้องชดใช้ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ตามพระราชกฤษฎีกา สวัสดิการเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย พ.ศ. ๒๕๓๕ กับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ปกติ และให้จ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาต่อไป และสิทธิได้รับการพิจารณาเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ฯ เป็นกรณีพิเศษ

สำหรับกรณีข้าราชการทหารผู้มีอายุตั้งแต่ ๔๕ ปีขึ้นไป มีสิทธิเข้าร่วมโครงการฯ นั้น ก็เป็นไปตามข้อบังคับทหารว่าด้วยการแบ่งประเภทนายทหารสัญญาบัตร พ.ศ. ๒๕๔๒

และข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยเงิน
เบี้ยหวัด พ.ศ. ๒๔๙๕ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มี
มติ เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๒ ที่ให้เข้า
ร่วมโครงการได้ตั้งแต่รุ่นที่ ๑ ส่วนการเพิ่ม
สิทธิประโยชน์สำหรับผู้กู้เงินจากธนาคาร
อาคารสงเคราะห์ตามพระราชกฤษฎีกา
สวัสดิการเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย พ.ศ. ๒๕๓๕
ให้ไม่ต้องخذใช้ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย
เงินกู้ตามพระราชกฤษฎีกากับอัตราดอกเบี้ย
เงินกู้ปกติ และให้จ่ายดอกเบี้ยในอัตราเดิม
ต่อไป ก็เพื่อจูงใจให้ข้าราชการเข้าร่วม
โครงการฯ มากขึ้น โดยไม่ทำให้รายได้ของ
รัฐลดลง เพราะหากผู้เข้าโครงการฯ ยังคง
รับราชการอยู่ รัฐก็จะได้ออกเบี้ยในอัตราเดิม
อยู่แล้ว

นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังมีมติเห็น
ควรให้ผู้ออกจากราชการตามโครงการฯ รุ่น
ที่ ๑ ชำระดอกเบี้ยในอัตราตามพระราช-
กฤษฎีกา โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม
๒๕๔๓ ส่วนการเพิ่มสิทธิได้รับการพิจารณา
เสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
เป็นกรณีพิเศษ นั้น เนื่องจากในปีที่ผ่านมา
มีบางส่วนราชการเสนอขอเครื่องราชฯ ให้ผู้
เข้าร่วมโครงการฯ และได้รับพิจารณาให้ แต่
หลายส่วนราชการมิได้เสนอชื่อไปทำให้เกิด
ปัญหาความลักลั่น จึงเห็นควรให้ได้รับสิทธิ
ประโยชน์ดังกล่าว

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เพิ่ม
อำนาจคณะกรรมการและฝ่ายเลขานุการ

คณะกรรมการ ในการควบคุม กำกับติดตาม
เพื่อให้สามารถจ่ายเงินแก่ผู้ออกจากราชการ
ตามโครงการฯ ได้ภายในเดือนตุลาคม ๒๕๔๓
และให้สำนักงบประมาณและกระทรวงการคลัง
ออกระเบียบหรือแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้ทุก
ส่วนราชการสามารถจ่ายเงินให้แก่ผู้ออกจาก
ราชการตามโครงการฯ ภายในเดือนตุลาคม
๒๕๔๓ และให้สำนักงบประมาณโอนเงิน
หมวดเงินเดือนของผู้เข้าร่วมโครงการเป็น
รายจ่ายอื่น โดยไม่ต้องขอให้ส่วนราชการทำ
เรื่องขอโอนเงินเพื่อความรวดเร็วในการจ่าย
เงินตามโครงการ นอกจากนี้ เพื่อให้เป้าหมาย
การลดอัตราค่าจ้างภาครัฐสอดคล้องกับแผน
ยุทธศาสตร์ของกระทรวง คณะรัฐมนตรียังมี
มติให้องค์การกลางบริหารงานบุคคลร่วมกับ
กระทรวงดำเนินการตามแผนปรับบทบาท
ภารกิจตามมาตรการปรับภาคราชการใน
ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมาย
ลดอัตราค่าจ้างภายในปีงบประมาณ ๒๕๔๔
ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒ ของอัตราค่าจ้างทั้ง
กระทรวง และให้รายงานผลการดำเนินการ
ต่อคณะกรรมการโครงการ

โครงการ รุ่นที่ ๒ นี้ จะเปิดรับสมัคร
ตั้งแต่วันที่ ๓-๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๓ และ
ผู้ที่เปลี่ยนความตั้งใจไม่เข้าโครงการให้สามารถ
ยื่นหนังสือเพื่อถอนใบสมัครได้ภายในวันที่
๑-๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๓ ทั้งนี้ ให้ผู้บังคับบัญชา
พิจารณาและเสนอความเห็นตามลำดับชั้นตาม
เกณฑ์ที่คณะกรรมการโครงการฯ กำหนด

และให้ส่งใบสมัครให้คณะกรรมการโครงการฯ ภายในวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๓ โดยคณะกรรมการโครงการฯ จะแจ้งผลการพิจารณาให้ความเห็นชอบภายในวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๓ และให้ส่วนราชการออกคำสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีและคำสั่งอนุญาตให้ออกจากราชการภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๓ โดยให้แจ้งผลการอนุญาตดังกล่าวให้สำนักงาน

ก.พ. องค์การกลางบริหารงานบุคคลที่สังกัดกระทรวงการคลัง และสำนักงานประมาณทราบ หากผู้เข้าร่วมโครงการฯ เป็นสมาชิก กบข. ให้แจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการ กบข. ทราบด้วย และให้กระทรวงการคลังส่งจ่ายเงินเพิ่ม หรือ ช.ร.บ. ในกรณีที่ผู้เข้าร่วมโครงการฯ เลือกรับบำนาญต่อไป

อนินันทนาการจาก

บริษัท สำนักพิมพ์ส้มหวาน จำกัด

๓๕ ซอยพิพัฒน์ ถนนสีลม บางรัก กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐
โทร. ๐๒-๖๖๕๕๐-๘ แฟกซ์ ๒๓๘-๑๐๗๔

เกมส์เติมเลข ๑ ถึง ๙

สุรศักดิ์ ศรีพยัคฆ์

ในกรอบตารางสี่เหลี่ยมทั้งหมดมีตารางสี่เหลี่ยมเล็ก 3×3 เรียงซ้อนกันอยู่ในตารางสี่เหลี่ยมใหญ่ 9×9 รวมทั้งหมดมี ๘๑ ช่อง บางช่องมีตัวเลขเติมมาให้บ้างแล้ว วิธีการเล่นมีกติกา..ดังนี้

- ให้หาตัวเลข ๑ ถึง ๙ มาเติมให้ครบทุกช่องโดยแต่ละช่องในแต่ละแถวจะมีตัวเลขซ้ำกันไม่ได้ แต่สลับตำแหน่งได้ ทั้งแนวดิ่งและแนวนอน จะมีเลข ๑-๙ และ
- ในตารางสี่เหลี่ยมเล็ก 3×3 ก็จะมีเลข ๑-๙ ที่ไม่ซ้ำกัน

ตัวอย่าง

๘	๙	๕	๖	๔	๑	๗	๓	๒
๒	๗	๖	๘	๙	๓	๕	๑	๔
๔	๓	๑	๒	๕	๗	๘	๖	๙
๖	๕	๔	๗	๑	๘	๙	๒	๓
๙	๘	๒	๕	๓	๔	๖	๗	๑
๗	๑	๓	๙	๖	๒	๔	๕	๘
๓	๔	๘	๑	๗	๕	๒	๙	๖
๕	๒	๙	๓	๘	๖	๑	๔	๗
๑	๖	๗	๔	๒	๙	๓	๘	๕

ตามแนวดิ่ง ๑-๙

ตามแนวนอน ๑-๙

๘	๙	๕	๖	๔	๑	๗	๓	๒
๒								
๔								
๖								
๙								
๗								
๓								
๕								
๑								

ตารางเล็ก ๑-๙

๘	๙	๕
๒	๗	๖
๔	๓	๑

		๙		๑	๘	๖		๕
๓			๒	๗			๔	
	๕	๘	๙			๒		๓
๑	๓			๔			๖	๙
		๕		๓	๖	๗		
	๘	๒	๗		๙	๑		๔
	๖			๒		๘	๙	๗
๙	๗	๓	๕		๑		๒	
			๔		๙		๓	

สินเชื่อเคหะ

อัตราดอกเบี้ย 6.5% คงที่ 3 ปี

สำหรับผู้ที่ต้องการ...

ซื้อ ที่อยู่อาศัยทั่วประเทศ หรือ

ไถ่ถอน จำนองบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์ อาคารชุดพักอาศัย

จากสถาบันการเงินอื่นทั่วประเทศ โดยให้เท่ากับวงเงินที่ค้างชำระ
กับสถาบันการเงินอื่น ทำให้หมดกังวลเรื่องราคาประเมิน

สินเชื่อเคหะธนาคารกรุงศรีอยุธยา
สร้างความมั่นใจและความมั่นคงในการจัดสรร
ด้านการเงินของครอบครัวของท่านในระยะยาว

เชิญติดต่อที่ ธนาคารกรุงศรีอยุธยาทุกสาขา
หรือที่ฝ่ายสินเชื่อบุคคล โทร. 296-4640-58
หรือส่วนบริการลูกค้าสัมพันธ์ โทร. 296-3000

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)
ปีกำแพงเป็นกันสาร บริการเป็นกันเอง